

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINI

1 KASIM 2018

Bütün Dünya

192297 SAYI: 2018 / 11 FİYATI: 7 TL

Ebediyete Atılan İmza

Cengiz Özakıncı:
**İnsanlığa,
Akla, Bilime
Uygarlığa
Atılan İmza.
Bir Türk
Damgası:
K. Atatürk**

Sh: 32

Yahya Aksoy:
**Atatürk'ü
Anmak ve
Anlamak** Sh: 5

Ömer Dedeoğlu:
**Eğitimin
Geleceği** Sh: 52

Burcu Tayanç:
Konkordato

Sh: 64

Barbaros Eneç:
**Yeni
Toplumsal
Sınıf** Sh: 73

Necfer Uğurlu:
**Papa Joan
Hikayesinde
Gerçek Payı
Nedir?** Sh: 59

Erhan
Kanyılmaz:
**Süveyş
Kanalı**
Sh: 87

Tekin
Özertem:
**Yaşam
ve Ölüm**
Sh: 115

CENGİZ ÖZAKINCI

TÜRKÜZ DÜNYA DÜŞLERİ - I

Tarih Üzerinden
Psikolojik Savaş ve
ATATÜRK
DERSİ

BELGESEL

1. basım

CUMHURİYETİN
95. YILINA
ARMAĞAN
BASKENT 95.
UNİVERSİTESİ *95.*

otopsi

BÜTÜN KİTAPÇILARDA

Bütün Dünya

2000

Başkent Üniversitesi

Adına Sahibi:

Prof. Dr. Mehmet Haberal

Anısal Yönetmen:

Mete Akyol

Yayın Genel Yönetmeni:

Ufuk Akyol

Görsel Yönetmen

ve Yayın Genel Yönetmeni

Yardımcısı:

Turgut Keskin

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:

Gülçin Orkut Akyol

Teknik Yapım Yönetmeni:

Faruk Güney

Yayın Danışmanı:

Yaşar Öztürk

Türk Dili Danışmanı:

Haydar Göfer

Eğitim Danışmanı:

Dr. Fatma Ataman

Düzeltilme Sorumlusu:

Nükhet Alicikoğlu

Abone Servisi:

Hatice Taygan

*Başkent Üniversitesi'nin bir
kültür hizmeti olan Bütün Dünya
2000, Başkent Üniversitesi
kuruluşlarından*

*Aküm Reklamcılık, Danışmanlık
ve Yayıncılık Ajansı Sanayi ve
Ticaret A.Ş.'nin 1. Caddesi
No: 77, Bahçelievler, Ankara
adresinde hazırlanmıştır.*

Seçiciler Kurulu:

Prof. Dr. Nevzat Bilgin (*Anısal Başkan*)

Prof. Dr. Ahmet Mumcu

Prof. Dr. Solmaz Doğanca

Prof. Dr. Sevil Öksüz

Prof. Dr. Ender Varinlioğlu,

Prof. Dr. Okay Eroskay

Prof. Dr. Fuat Çelebioğlu,

Prof. Dr. Sedefhan Oğuz,

Prof. Dr. Levent Peşkirioğlu,

Kaya Karan, İlhan Banguoğlu,

Ahmet Aydede, Ertan Karasu, Manuel Bilos

Sürekli Yazarlar:

Yahya Aksoy, Yücel Aksoy, A. Erdem Akyüz, Sabriye Aşır,

Nuray Bartoschek, Kaya Boztepe, Sedem Demir,

Dr. Cihangir Dumanlı, Haluk Erdemol, Konur Ertop,

Gülbüz Evren, Metin Gören, Nilay Karatosun,

Filiz Leloğlu Oskay, Cengiz Önal, Cengiz Özakıncı,

Dr. Tekin Özertem, Yaşar Öztürk, Necdet Pamir, Zeki Sarhan,

Sezin San Sungunay, İzlen Şen Toker, Melek Şirin Tolga,

Necef Uğurlu, Dr. Mehmet Uhri, Mehmet Ünver, Mustafa Yıldız

Yönetim Merkezi:

10. Sokak No: 45, Bahçelievler, Ankara

Tel: (0312) 212 80 16

Faks: (0312) 212 31 33

İletişim Adresi:

Burhaniye Mah. Resmi Efendi Sk. No: 46

Altunizade, 34662 İstanbul

Tel: (0216) 422 22 67

Abone Servisi:

Tel: (0541) 725 74 11

abonebd@gmail.com

Baskı: APA Uniprint Basım Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Hadımköy, İstanbul Cad. Ömerli Mah. No: 159

Arnavutköy, 34555 İstanbul

Dağıtım: Yaysat

Basım Tarihi: 24 / 10 / 2018

www.butundunya.com.tr • butundunya@butundunya.com.tr

3 Sevmek mi İstiyorsunuz?

Dr. Ufuk Akyol

5 Atatürk'ü Anmak ve Anlamak

Yahya Aksoy

8

10 Kasım'da

Doldurulan

Boşluklar

Kaya Boztepe

11 Savaşta Barış Yaratın

Atatürk Dr. Gülhan Seyhun

17 Sivas Kongresi'nin Toplanması

Kararı Cengiz Önal

23 Hakimiyeti Milliye Yazıları

25 Onu Çok Özlüyorduk Şimdi

Çok Arıyoruz Metin Gören

27 Başöğretmen Atatürk

Dr. Cihangir Dumanlı

32 İnsanlığa, Akla, Bilime, Uygarlığa Atılan İmza Bir Türk Damgası

Cengiz Özakıncı

38 Atatürk ve Devrim Yasaları

A. Erdem Akyüz

41 Akıncılar Ant İçiyor

Zeki Sarıhan

45 Mukime Fıratoglu

Sabriye Aşır

52 Eğitimin Geleceği

Ömer Dedeoğlu

57 Turgut ve Simitleri

Mete Akyol

59 Papa Joan Hikayesi

Necef Uğurlu

64 Konkordato

Av. Burcu Tayanç

67 Hidrojen Üretimi

Necdet Pamir

73 Yeni Toplumsal Sınıf

Barbaros Eneç

79 Echo ve Narcissus

Berk Yüksel

İÇİNDEKİLER

82 II. Viyana Kuşatması

Konur Ertop

87 Süveyş Kanalı

Erhan Kanyılmaz

93 Avrupa'yı Açlıktan

Amerika'nın Yerlileri Kurtardı

Gülbüz Evren

99 Tayyareciliği Milletin İşi

Yapacaksınız!

Tamer Saraçyakupoğlu

104 Hıfzı Veldet Velidedeoğlu

105 Doktor, Doktor Kalksana...

Sabri Kemal

109 Atatürk'ün Bankası

Yaşar Öztürk

115 Yaşam ve Ölüm

Dr. Tekin Özerterem

119 Lady Jane Grey'in İdamı

Haluk Erdemol

123 El Sanatı Kasabaları

Mehmet Ünver

129 Halfeti Birecik Kelaynak

Kuşları Can Pulak

133 10 Yaşındayım! Kendi

Değerimi Keşfediyorum

Nilay Karatosun

136 Lübnan Mutfağı

Reha Tartıcı

139 Mürefte'de Zeytin Hasadı

İzlen Şen Toker

143 Susam Sokağı

Sedem Demir

147 Neler Olmuyor ki Dünyada

Sezin San Sungunay

51 Dünyalık

98 İlk Dersimiz Türkçe

128 Bilginizi Denetleyin

151 Çözümler

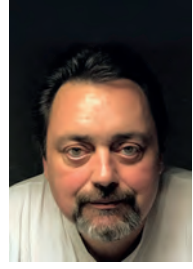
152 Yarının Büyükleri

154 Bulmaca

156 Satranç

158 Bize Gönderilen Kitaplardan

160 Bir Fotoğraf Bin Sözcük

Sevmek mi istiyorsunuz?

Günlük yaşamımızda çok sık kullandığımız bazı kelimelerin anlamları, bu sıklık nedeniyle olsa gerek, farklılaşabiliyor, hatta değersizleşebiliyor, ağırlığını, derinliğini kaybedebiliyor.

Dikkat etmeden her yerde, özensizce kullandığımızda veya etraftan gelen uyarınları hakettiklerinden daha fazla ciddiye aldığımızda anlam çeşitlilik kazanabiliyor. Cümlede kullandığınız anlamından ziyade, hitap ettiğiniz kişinin algısına göre anlamlandırılabilir.

Bu tehlikeli, bir o kadar da kafa karıştırıcı duruma yol açan kelimelerden birisi de, beni en çok üzenlerden, "sevmek" yüklemi. Farkında mısınız ne kadar farklı şekilde algılanıyor, anlamlandırılıyor bu kelime, bu yüklem? Popüler kültürün düşüncesizce desteklediği hastalıklı tanımlar, "sevmek"e ne garip anlamlar yüklüyor değil mi? "Ya benimsin ya toprağın!" Ardından kadın cinayetleriyle kahroluyoruz. Şarkıda ne diyor? "Aşk için ölmeli, aşk o zaman aşk!" Daha neler!

Sevmek öyle yüce bir duygu, öylesine bir yaşam biçimi ki, etrafınızdaki insanların bazılarına verip bazılarına vermeyebileceğiniz birşey değil. Bencil takıntılarınızı tatmin etmek için bir araç hiç değil.

Sevmek mi istiyorsunuz? Alın size tüm bir evren. Herkesi, herşeyi sevin. Ancak o zaman südür ettiğiniz Yaradan'a tekrar kavuşur, "En el hak" diyebilme ayrıcalığına ulaşırsınız. Sevmek işte öyle yüce ve böyle zor birşey işte! •

ufukakyolbd@gmail.com

Beni Hatırlayınız

ATATÜRK'ÜN BUGÜNÜ DE AYDINLATAN ÖZDEYİŞLERİ

Derleyen: GAZİ GÜDER

- “Beni görmek demek ille yüzümü görmek değildir. Benim düşüncelerimi, benim duygularımı anlıyorsanız bu yeter.”
- “Benim naçiz vücudum bir gün toprak olacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti ebediyyen payidar kalacaktır.”
- “Milletimi şimdiye kadar söylediğim sözlerle ve hareketlerimle aldatmamış olmakla gurur duyuyorum.”
- “Basın, ulusun ortak sesidir. Bir güç, bir okul, bir yol göstericidir.”
- “Büyüklik odur ki kimseye iltifat etmeyeceksin, hiç kimseyi aldatmayacaksın. Memleket için gerçek ülkü ne ise onu göreceksin ve o hedefe yürüyeceksin. Herkes senin aleyhinde bulunacaktır, seni yoldan çevirmeye çalışacaktır. İşte sen burda direneceksin. Önünde sonsuz engeller yığılacaktır. Kendini büyük değil, küçük, araçsız hiç telakki edecek, kimseden yardım gelmeyeceğine inanarak bu engelleri aşacak, ondan sonra sana büyüksün derlerse bunu diyenlere güleceksin.”
- “Doğudan şimdi doğacak olan güneşe bakınız. Bugün günün ağardığını nasıl görüyorsan, uzaktan bütün doğu milletlerinin de uyanışlarını öyle görüyorum. Bağımsızlık ve egemenliklerine kavuşacak olan çok kardeş millet vardır. Sömürgecilik ve emperyalizm yer yüzünden yok olacak ve yerlerini milletler arasında hiç bir renk, din ve ırk farkı gözetmeyen yeni bir ahenk ve işbirliği çağı hakim olacaktır.”
- “Yeni Türk devletinin, genç Türk Cumhuriyetinin temeli burada atıldı. Bu meydana akan Türk kanları, bu gökte dolaşan şehit ruhları, devlet ve cumhuriyetimizin sonsuz bekçileridir.”

K Atatürk

Düşler ve Düşünceler
Yahya Aksoy

Atatürk'ü Anmak ve Anlamak

*“Efendiler, milletimizin
amacı, milletimizin
ülküsü, bütün dünyada
tam manasıyla medeni bir
toplum olmaktır... Medeniyet
yolunda yürümek ve başarılı
olmak yaşamak için şarttır.”*

M. Kemal Atatürk

Türkiye Cumhuriyetine
temel olan düşünceler,
fikirler, kurucu ve büyük
önder Atatürk'ün sözlerinde
gizlidir. Kişi için özgürlük
ve toplum için bağımsızlık
esas alınarak düşüncede ve
her alanda çağdaşlık uygu-
lama alanına konulmuştur.

Atatürk'ün doğumunun 100. yılında UNESCO şu ifadelerle 1981 yılını “Atütürk Yılı” olarak ilân etmiştir:

“Atatürk, uluslararası anlayış ve barış yolunda çaba harcayan üstün bir kişidir. Olağanüstü bir devrimcidir. Sömürgecilik ve emperyalizme karşı savaşılan ilk önderdir..”

“Millî hudutlar dahilinde vatan bir bütündür, hiç bir kayıt ve şart altında ayrılık kabul etmez.”

“Atatürk modern Türkiye'nin Kurucusu” kitabının yazarı A. Mango şöyle demektedir:

“... Uygar insanların oluştu-racağı evrensel bir toplumu ülkü edindiği için anti-emperyalistti. Her şeyden önce o bir kurucuydu, çağtımızın en büyük ulus-yaratıcısıydı...”

Ankara Etnografya Müzesi önündeki Atatürk Anıtı'nı yapan ünlü İtalyan heykeltıraş Pietro Canonico şöyle demiştir:

“Mustafa Kemal sade ama seçkin bir devlet adamı.”

Atatürk hakkında sivil ve

askerî kaynaklar tarafından yazılan binlerce eser, açılan özel kütüphaneler, müzeler ve arşivler, onun evrensel liderliğini kanıtlayan tarihi belgelerdir. Atatürk, tarihin altın sayfalarında yer alan eşsiz bir önder ve örnek alınan bir devlet adamıdır.

Atatürk'ün doğumunun 100. yılında UNESCO şu ifadelerle 1981 yılını “Atütürk Yılı” olarak ilân etmiştir:

“Atatürk, uluslararası anlayış ve barış yolunda çaba harcayan üstün bir kişidir. Olağanüstü bir devrimcidir. Sömürgecilik ve emperyalizme karşı savaşılan ilk önderdir. İnsan haklarına saygılı, dünya barışının

öncüsüdür. İnsanlar arasında hiçbir din, dil, ırk ve cinsiyet ayrımı gözetmeyen eşsiz bir devlet adamıdır.”

Binlerce kitaba sığmayan düşünceleri, emperyalizme karşı oluşu, fikirleri, başkomutan ve çağdaş uygulamaları ile önder bir devlet adamı olarak dünyaya örnek liderliği, günlere, aylara, yıllara ve asırlara sığmayacak denli yücedir ve tarihe ışıktır tutmaktadır.

İstiklâl, tam bağımsızlık, lâiklik, çağdaşlık, akıl, bilim, vatan ve insan sevgisi yolunda, asırlar ötesini gören başkomutan ve kurucu önder bir devlet adamı olarak hayatını harcayan ve bütün dünya liderlerine ilham kaynağı olan Mustafa Kemal Atatürk, halkımızın gönlünde ve benliğinde sonsuza dek yaşayacaktır. Ulusal ve evrensel fikirleri, eserleri ve düşünceleri ile tarihi aydınlatmaya devam edecektir.

Kavram kargaşasından arınmış, bilgiden bilince ulaşmış uygulamaları, gerçekçi, duru ve akılcı, düşünceleri, tarih ve toplum bilgisi ile yol gösterici, araştırmacı, sorgulayıcı, neyi, nasıl ve ne zaman yapacağını bilen kararlı bir uygulayıcı, karanlıkları aydınlatan bir önder olan ve *“Tek tutkum yurdumdur, bütün hayatımın ilkesi bu olmuştur”* diyen Mustafa Kemal Atatürk’e karşı şükran borcumuzu ödemenin ve bağlılığımızı göstermenin en iyi yolu, eserlerini, düşüncelerini ve önderliğini, özüne ve sözüne uygun olarak, 10 Kasımlarda ve diğer günlerde anmak, anlamak, ve düşüncelerini uygulamaktır.

“...Atatürk bir ufkun adı, dağın değil / Dağ durur, oysa ufuk yürür. / Her ufukta Atatürk büyür. / Her ufukta yenilenir bir kez...”
şair Orhan Asena'nın “Atatürk Bir Çıkıştır” şiirinde dediği gibi. Atatürk meşalesi sonsuza dek yanacak ve Cumhuriyet Çınarı halkımızın ellerinde, omuzlarında ve gönüllerinde sonsuza dek gelişerek yaşayacaktır.

Atatürk'ün milletine son buyruğu:

“Benim Türk milletine, Türk cumhuriyetine ve türklüğün istikbaline ait görevlerim bitmemiştir, sizler onları tamamlayacaksınız. Siz de, sizden sonrakilere benim sözümü tekrarlayınız.”

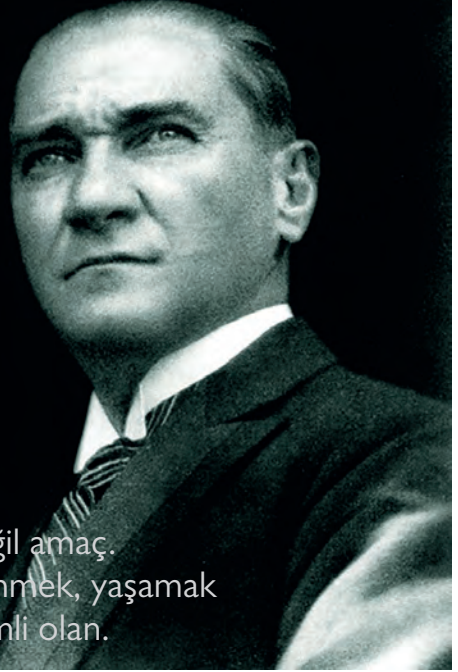
Ulu önderin her sözünü hatırlayarak ve son sözünü de hep tekrarlayarak, rahmet, minnet, saygı, şükranla ve her geçen gün artan özlemle anıyoruz. •

yahyaaksoybd@gmail.com

Gençliğin Dünyası
Kaya Boztepe

10 Kasım'da Doldurulan Boşluklar

Sadece anmak değil amaç.
Atatürk'ü anlamak, öğrenmek, yaşamak
ve yaşatmak önemli olan.

Bizim kuşak ortalığı boş bıraktı. Sadece Atatürk'ü kuru kuru seviyorum demek ve yakaya rozet takmakla olsaydı hiç sıkıntımız olmazdı kuşkusuz.

Onun döneminde insanlar gördüklerine, yaşadıklarına inanmadılar. Yoktan var edilen bir ordu ile dünyaya kafa tutarak bağımsızlık mücadelesi vermiş bu ülkede ümmet'den millet anlayışına geçmek, padişaha kulluk etmekten vatandaşı olmaya geçmek hiç de

kolay olmadı.

Olayları incelediğinizde hepsi ayrı bir mucize aslında. Atatürk'ün sürgün edilişi, Klıkya'da yaşadıkları, İstanbul'a döndüğünde Çanakkale'den geçmesini engellediği düşmanın gemilerini Boğaziçi'nde görmesi, Enver Paşa'nın Sarıkamış faciasını zafer gibi gösterip, Atatürk'ün ortalıkta görünmesini engellemek için kendisini ismi olup cismi olmayan bir orduya atanarak Çanakkale'ye gönderişi, Atatürk'ün

orada insiyatifi ele alarak ismini tarihe altın harflerle yazdırması gibi olayları düşündüğünüzde bunların hepinin ayrı ayrı birer mucize olduğunu görebiliyorsunuz.

Atatürk'ün Anadolu'ya geçiş planları yapması, o sırada İngilizlerin taleplerini değerlendirip kendi fırsatını yaratarak padişah emriyle Samsun'a gidişi, Amasya'da en yakın arkadaşlarının bile şüphe ile baktıkları, imza atmaya çekindikleri duyuru, kongreler ve meclisin kurulması, ordunun kurulması ve akıllara gelmeyecek taktiklerle kazanılmış büyük bir zafer.

Mucize!

Savaşın en zor günlerinde müze kurması, "Eğitim orduları kurup cehaleti yok edemezsek çabamız boşa gider, cehalet ile savaşmak düşman ile savaşmaktan kolay değil" diyerek daha savaş devam ederken eğitim kurultayı yapması, Mudanya ve daha sonra Lozan ile ilgili hesapları, bunlarla uğraşırken konservatuarın temelini oluşturması bir mucize.

Bariş sonrası at nalına çakacak çivi yokken, okuma oranı yüzde 3'ün altındayken, eğitim seferberliği yapması, yurtdışına öğrenciler göndermesi, yurtdışından uzmanlar, hocalar getirmesi, ziraat ile ilgili çalışmalarla ekonomiyi canlandırması, kazanımlarla yaptığı sanayi

yatırımları ve 10 sene içinde ülkeyi dünyada kendi kendine yeten 7 ülkeden biri haline getirmesi bir mucize.

Komşularıyla son derece güzel ilişkileri olan, dünya devletlerinin önünde saygıyla eğilip, ilişkilerini geliştirmeye çalıştıkları, otomotiv ve uçak sanayisi olan bir ülkeydi artık Türkiye Cumhuriyeti.

Para hiç bir zaman birinci sırada

"Eğitim orduları kurup cehaleti yok edemezsek çabamız boşa gider, cehalet ile savaşmak düşman ile savaşmaktan kolay değil"

değildi. Ülke ve dayanışmaydı ilk sırada olan. İdealist insanlar onurlu, dürüst ve umut doluydular. Yurdun dört bir yanına dağılmış ülkenin ve halkın daha iyi bir duruma gelmesi için çırpınıyorlardı.

Büyük gelir ayrımı yoktu. Zengin sayısı azdı. Zaten parası olanın parasını göstermesi görgüsüzlük olarak algılanırdı. Zengin değildi insanlar ancak rahat ve keyifli bir hayatları vardı. Sevgi ve saygı vardı. Radyolar, tiyatrolar, kültürel faaliyetler vardı. Okumak isteyen okuyabiliyordu. Hani bu aralar Finlandiya'da o müthiş

eğitim sistemini örnek göstererek konuşuyor ya herkes! O sistemin temelleri daha Cumhuriyet'in ilk yıllarında Halkevleri ve onu takiben Köy Enstitüleri ile atılmıştı.

Atatürk'ün ölümünden sonra bu ülkülerden ve değer yargılarımızdan önce yavaş yavaş, sonra da hızlı bir şekilde uzaklaşmaya başladık.

En son mücadele 68 kuşağından geldi. Sonra gelen darbe ve darbeci zihniyetlerle beraber bu ateş de söndü. 68'den hemen sonra gelen ve onların kardeşleri hatta çocuklarını oluşturan kuşakla beraber başta Atatürk'e, ülkülerimize, değer yargılarımıza tamamen uzak kaldık.

Evet, Atatürk'ü andık, resimlerini astık, rozetlerini taktık ama onu anlamaktan uzak kaldık. Bir kısım ümmetçi kesim onu zaten içten içe düşman olarak görüyordu. Politikacıların oy için prim verdikleri bu kesim çoğalırken onurlu, dürüst, idealist, eğitim ve kültürü önde tutan ülkülerimizden birer birer uzaklaşıyorduk. Bunların yanlarında bir de sözde özgürlükçü ve demokrat görünen hainlerde yerleşince azınlık çoğunluk olmaya başlamıştı.

Biz daha farkında bile değildik. Bizim kuşakta iyi eğitim almış ve kendilerine Atatürkçü diyen hemen herkesin tek hedefi iş dünyasına girmektir. Herkes işletme okumak, köşeyi dönmek ve zengin olmak istiyordu. İlk hedef buydu. Siyasete uzaklardı. Silahlı Kuvvetler ya da Emniyet'de çalışmak isteyenlerin sayısı yok denecek kadar azdı.

Danıştayı, Sayıştayı, Yargıtayı bırakın, savcı-hakim olmak isteyen yoktu. Kaymakam, vali ya da diplomat olmak isteyenlerin sayısı işler acısıydı. Avukat olmak isteyenler bile büyük şirketlerin işlerini yapmak, daha çok para kazanmak için avukat olmak istiyorlardı. Çocuklarımızı, gençlerimizi yetiştiren öğretmenlerimizin meslekleri eski saygınlığından çok uzaktı. Geçirilemedikleri için ek iş olarak simit satan öğretmenlerimizin haberleri çıkıyordu gazetelerde.

Boşluklar dolduruldu.

İşte bu yüzden bu 10 Kasım'da farklı kararlar alın.

Çocukları, gençleri alıp Atatürk'ü ziyarete gidin. Anıtkabir'i, eski meclis binalarını gezin, o sıraları koklayın lütfen. Rahmetli Turgut Özakman'ın kitaplarını okudunuz mu? Bence çok da fazla kitap okuma alışkanlığı olmayanlara Özakman'ın senaryolarını yazıp dizi haline getirdiği Kurtuluş ve Cumhuriyet filmlerini izlettirin.

Cengiz Özakıncı'nın programlarını izliyorsunuz değil mi?

Zaman ayırın, izleyin. Eminim keyifle izleyeceksiniz.

Yılmaz Özdil'in son kitabını okuyun, okutturun.

Gençleri ve çocukları kazanmamız lazım.

Baştan başlayacağız.

Var mısınız? •

kayaboztepebd@gmail.com

Savaştan Barış Yaratan Atatürk

Yazan: Dr. GÜLHAN SEYHUN
Altınbaş Üniversitesi SHMYO

Bazı olaylar insana derin acı verir. Zaman her şeyin ilacıdır, unutulur denir. Oysa bazı olaylar vardır ki unutmak şöyle dursun, her gün eksikliğini yüreğimizin derinliklerinde hissetmeye ve bütün hasretiyle yaşamaya devam ederiz. İşte 10 Kasımlar da bizim için böyledir.

Tarih 10 Kasım 1938. Türk milletine, insanlığa ve medeniyete hizmet etmiş olan, savaştan barış yaratan büyük insan Atatürk, dünyaya gözlerini kapadı. Cumhuriyet ve cumhuriyet çocukları 15 yaşında yetim kaldı.

**Atatürk Türkiye'dir,
Türkiye Atatürk'tür.**

Atatürk'ün cenaze töreni

Yetim kaldı ama Atatürk'ün nesli olmak, onun mirasına sahip olup onu devam ettirmek dünyaya bedeldi. Çünkü o milletine onur ve şerefi, insanca yaşama yolunu göstermiş, belki de bunlardan daha da önemlisi bu haklara sahip çıkılmasını sağlayacak bağımsızlığı tattırmıştı.^[1]

Acı haber, radyoda ağlayan bir spikerin sesinden Türkiye'ye haber verildi, 11 ayrı dilde de dünyaya duyuruldu. 10 Kasım 1938'de yediden yetmişe, on yedi milyon yürek, Ata'sı için yasa boğuldu. "Bütün millet ağladı" sözü ilk defa anlamını bulmuştu. Ata'nın naaşı, 11 Kasım'da tahnit edilip, 14 Kasım'da Dolmabahçe Sarayı'nda hazırlanan katafalka konulmuş, 16 Kasım'dan itibaren üç gün boyunca ziyarete açılmıştı. Yüz binler, Ata'sını son kez ziyaret etmişti. Haberi duyan yola koyulmuştu. Memurlar, balıkçılar,

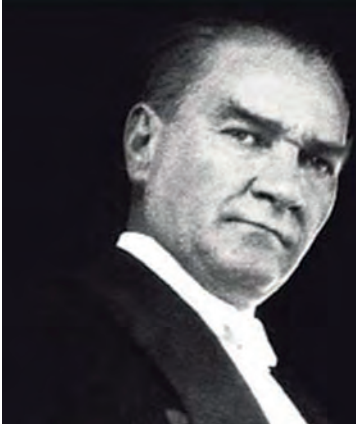
Atatürk'ün cenazesi için yabancı devletlerin gönderdiği kıtalar saygı geçidinde. (üstte)
Türk ve misafir heyetlerin başkanları, delegeler, sefirler saygı yürüyüşünde. (altta)

hamallar, tüccarlar, siyah çarşafı, kürklü, mantolu kadınlar herkes yas tutmuştu. Ziyarete gelen tek bir kişi bile sarayın halılarına, resimlere, kristal avizelerine bakmıyordu, tüm bakışlar sadece yüksekte duran, yanında genç subayların bronzdan heykellermiş gibi dimdik nöbet tuttukları tabuta dikilmişti.

Türk milletin'in Ata'sı, 19 Kasım'da Dolmabahçe'den başlayan kortej eşliğinde, neredeyse tüm İstanbul'un gözyaşlarıyla Sarayburnu'nda Yavuz Zırhlısı'na uğurlandı. Orada içlerinde İstanbul'a geldikleri gibi giden, ancak

Atatürk'ü son kez selamlamak isteyen İngiltere, Sovyetler Birliği, Romanya, Fransa, Almanya ve Yunanistan'ın gönderdiği savaş gemileri hazır bulunmuştu. İzmit'e getirildi. O çok sevdiği trene konuldu.^[2]

Kara Tren; umutların, heyecanların, bağımsızlığın, onurun, gururun, özlemin, hasretin ve kavuşmanın sembolü olan o tren, Ata'sını 20 Kasım'da Ankaralıları kavuşturdu. 21 Kasım'da Meclis önünde yapılan törenle Etnografya Müzesi'ne konuldu. Aynı gün

**O, zaman geçtikçe
unutulmanın
aksine
yüreğimizde
olanca ihtişamıyla
belirmeye
başlamıştır.**

bütün yurtta, köy ve kasabalarda da törenler yapıldı. Bütün insanlık ve medeniyet onun önünde hürmetle eğildi, matem tuttu. Ne Türk sancağı bir daha bu kadar büyük bir Türk'ü örtebilecektir ne de dünya bayrakları... "Türk milleti onu başında gördüğünden beri, yas tutmamaya, yaslı olmamaya söz vermişti. Onun hayatını kaybetmesi bile karalar bağlatmamalıydı..."^[3] Matemın sembolü "siyah renk" bilinçli olarak kullanılmamıştı.

10 Kasımlar, ilk yıllar ağlanıp sızlanan, duygusal törenler olmuştur. Atatürk'ün bakiyesi, 1953'te Türk milletinin onun için yaptırdığı en müstesna yeri olan Anıtkabir'e nakledilmiştir. Zaman onun özlemini, sevgisini, minnettarlığını daha çok arttırmaya başlamış, törenlerin niteliği de değişmiştir. Bugün 10 Kasımlar, Atatürk'ün aziz hatırası önünde saygıyla eğildimiz, bize sağladığı ümit, güven ve onurlu yaşama olanaklarını şükranla andığımız, sahip olduğumuz

değerleri korumak için ilham alıp güç topladığımız, bize bıraktığı mirasa sahip çıktığımızı gösterdiğimiz günlere dönmüştür. O, zaman geçtikçe unutulmanın aksine yüreğimizde olanca ihtişamıyla belirmeye başlamıştır. Günümüzde Atatürk kimdi, neydi soruları gerçekçi değerlendirilirken, şaşırtıcı şekilde duygusallığımız da artmıştır.

SAVAŞTAN BARIŞ YARATAN BİR LİDER

Küçük yaşta yetim kaldı, hapse atıldı, sürüldü, parasız kaldı, yatağından çok siperde yattı, yaralandı, mesleğinden atıldı, idama mahkûm edildi, akşam evde kendisini bekleyen, hasta yatağında başını okşayan bir ailesi olmadı. Vatan kurtaran büyük bir yurt-sever komutan olmasının yanında Atatürk, devlet kuran ve yaşatan, savaştan barış yaratan usta bir politikacıydı. Örnek bir devrimciydi. Matematik ve geometriye, matematik kitabı yazacak denli hakimdi.

Bilgi birikiminde, okuduğu dört bine yakın kitabın büyük payı vardı. Sağlam karakterli bir insandı Atatürk. İstiklal ve hürriyet sevdası kadar, sorumluluk duygusu ve iradesi de kuvvetliydi. Disiplinli, birleştirici, iyimser, öngörüsü yüksek, idealist ve özgüvenli bir liderdi.^[4]

Atatürk'ün özgüveni ne silahlı güce, ne fiziki ve siyasi güce, ne yetkilerine, ne de kabadayılığa dayanmıştır. Çok ilginçtir en zayıf olduğu zamanlarda savaşı düşünmüş, en güçlü olduğu zamanlarda ise barışa hizmet etmiştir. Milli mücadelenin ilk aylarında görevden alınmış, tüm yetkilerini, maaşını ve üniformasını kaybetmiştir. “Ordu yok” demişlerdir “Kurulur” demiştir. “Para yok” demişlerdir “Bulunur” demiştir. “Düşman çok” demişlerdir “Yenilir” demiştir. Söylediği her şeyi yapmış, yapamayacağı hiçbir şeyi de söylememiştir.

1919 Eylül'ünde Doğuda Ermeni olaylarını incelemeye gelen General Harbord kendisine Türk tarihini okuduğunu, çok güçlü ordular kurup komutanlar yetiştirdiğini, ancak Birinci Dünya Savaşı'nda dört müttefikle yenik düşüldüğünü, kurulu bir ordu yokken nasıl mücadele edeceğini sorduğunda; Generale Türk tarihini okuduğu için teşekkür etmiş ancak “emperyalist pençesine düşen bir kuş gibi yavaş yavaş aşağılık bir ölüme mahkûm olmaktansa

babalarımızın oğulları olarak vuruşa vuruşa ölmeyi tercih ediyoruz” şeklinde konuşmasını bitirmiştir.^[5]

Atatürk'ün en büyük güven kaynağı, Türk ulusunun onursuz bir yaşamı kabullenemeyeceğine, varını yoğunu özgürlüğü için vermekten çekinmeyeceğine olan inancı olmuştur. Kendisine ne zaman güzel sözler söylense bunu hemen Türk milletine mal etmiştir. Cephede yendiği düşmanlarını bile öyle etkilemiştir ki onları kendine hayran bırakmıştır. Kendinden önceki tarihi çok iyi bildiği gibi, attığı her adımda hem yaşadığı günü hem de asırlar sonrasını hesap etmiştir.

Onun sevgisinin ne korunmaya ihtiyacı vardır ne de artırılması için bir çabaya...

ATATÜRK'Ü ANLAMAK VE ONUN MİRASINA SAHİP ÇIKMAK

Tarih boyunca birçok millet zor zamanlarında kurtarıcı kişilerin etkisi altında kalmıştır. Ancak zaman içinde Türk milletinin bağlılığının, saygısının ve şükran hislerinin başka hiç bir benzeri görülmemiştir. Onun sevgisinin ne korunmaya ihtiyacı vardır ne de artırılması için bir çabaya... Sembolü de büstleri değil, öldüğünde on yedi milyon olan, nesilden nesle çoğalıp

Onun tahtı Türk milletinin kalbidir, vicdanıdır, aklıdır.

yüz milyonları bulan yüreklerdir. Elbette sayılar ölçüsü değildir bu sevginin. O adeta genç nesillerle ömür tazeleyip bizimle yaşamaktadır. Onun tahtı Türk milletinin kalbidir, vicdanıdır, aklıdır. Atatürk Türkiye'dir, Türkiye Atatürk'tür.

Onu anlamanın en doğru yolu bilimden güç almak, çalışmak, gaflete düşmemek, Atatürk gibi düşünmek ve onurlu yaşamaktır.

Bizim için Atatürk'ün örnek yaşantısı ve davranışları, miras bıraktığı akıl ve bilim, zaman ve şartlara bağlı olmadan ilham kaynağı olmalıdır. Özgür düşünerek, insan haklarına saygılı olarak, barışa hizmet ederek, vatan, millet, insan, doğa ve hayvan sevgisiyle hareket ederek, gücünün değil haklının yanında yer alarak, en zayıf zamanlarımızda dahi, yapayalnız kalsak da doğrudan şaşmayarak, yanlış diyerek, kendimize güve-

nerek, gücümüzü de ne makam ve mevkilerden ne de yetkilerden almayıp haktan, hukuktan, bilimden ve Atatürk'ten alarak onun mirasına cumhuriyete sahip çıkmalıyız. •

Kaynaklar:

- [1] Orhan Çekiç, "Atatürk Diktatör müydü?", 57 Yıl, Ed. Ahmet Özgür Türen, 7. Bs., Ankara, 2016, Gece Kitaplığı Yay., s. 76.
- [2] Tunç Boran, "Atatürk'ün Cenaze Töreni: Yas ve Metanet", Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, S 47, Bahar 2011, s. 490-506.
- [3] Tunç Boran, "Atatürk'ün Cenaze Töreni: Yas ve Metanet", Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, S 47, Bahar 2011, s. 496.
- [4] Salim Cöğce, "İnsan Atatürk", 57 Yıl, Ed. Ahmet Özgür Türen, 7. Bs., Ankara, 2016, Gece Kitaplığı Yay., s. 79-89. (79-96.)
- [5] Atatürk'ten Anekdotlar, Genelkurmay Başkanlığı Yay., s. 87-88. <http://www.ata.tsk.tr>

Mustafa Kemal Atatürk'ten

NUTUK

(15-20 Ekim 1927) 3

Sivas Kongresi'nin Toplanması Kararı

Efendiler,
18 Haziran 1919 günü Trakya'ya gönderdiğim genelgede işaret ettiğim bir noktanın uygulanması zamanı gelmişti. Hatırınızdadır ki o nokta, Anadolu ve Rumeli ulusal örgütlerini birleştirerek, bunları bir merkezden yönetmek ve adlarına iş görmek üzere, Sivas'ta genel bir Ulusal Kongre toplamaktı. Bu amaçla emir subayım Cevat Abbas Bey'e 21/22 Haziran 1919 gecesi Amasya'da söyleyip yazdırdığım genelgenin başlıca noktaları şunlardı:

1- Vatan'ın bütünlüğü ve ulusun bağımsızlığı tehlikededir.

2- İstanbul Hükümeti, üzerine aldığı sorumluluğun gereklerini yerine getirememektedir. Bu durum ulusumuzu yok olmuş gibi göstermektedir.

3- Ulusun bağımsızlığını yine ulusun azim ve kesin kararı kurtacaktır.

4- Ulusun durumunu ve davranışını göz önünde tutmak ve haklarını dile getirip bütün dünyaya duyurmak için her türlü etkidenden denetimden kurtulmuş ulusal bir

kurulun varlığı gereklidir.

5- Anadolu'nun her yönden en güvenli yeri olan Sivas'ta ulusal bir kongrenin hemen toplanması kararlaştırılmıştır.

6- Bunun için bütün illerin her sancağından, halkın güvenliğini kazanmış üç delegenin mümkün olan en kısa zamanda yetişmek üzere hemen yola çıkarılması gerekmektedir.

7- Her olasılığa karşı, bu iş, ulusal bir sır gibi tutulmalı ve delegeler gereken yerlere kimliklerini gizleyerek gelmelidirler.

8- Doğu illeri adına 10 Temmuz 1919'da Erzurum'da bir kongre toplanacaktır. O güne değin öteki il delegeleri de Sivas'a ulaşabilirlerse Erzurum Kongresi'nin üyeleri de Sivas'ta yapılacak genel kongreye katılmak üzere hareket ederler.

Görüyorsunuz ki bu yazdırdıklarım, aslında önceden vermiş ve dört gün önce de Trakya'ya bildirmiş olduğum bir kararın Anadolu'ya da genelge ile bildirilmesinden başka bir şey değildir. Bu kararın 21/22 Haziran 1919 gecesi, karanlık bir odada alınmış korkunç ve gizemli yeni bir karar olmadığı kolaylıkla anlaşılır sanırım. Bu noktanın aydınlanması için isterseniz küçük bir açıklamada bulunayım.

O kararların yazılı olduğu müsvedde işte olduğu gibi şu kâğıtlardır. Altında benim imzam vardır. Bir de, görevi dolayısıyla, kurmay başkanım bulunan Albay Kazım

(Dirik) Bey'in, kurmaylarımdan bildirim işleriyle görevli Hüsrev (Gerede) Bey'in, askeri makamlara telgraf göndermekle yükümlü emir subayım Muzaffer Bey'in ve sivil makamlara telgraf çekme sorumluluğu olan bir sivil görevlinin imzaları vardır. Bundan başka daha birtakım imzalar vardır. Bu imzaların bu müsveddeye konması güzel bir talih ve rastlantıdır.

Adını Saklayan Bir Tanıdığım Amasya'ya Gelmesi

Efendiler,

Daha Havza'da bulunduğum sırada, Ankara'da bulunan 20. Kolordu Komutanı Ali Fuat (Cebesoy) Paşa'dan bir telgraf aldım. Bu telgraf: "Tanıdığınız bir kişi, kimi arkadaşlarla İstanbul'dan buraya gelmiştir. Ne yapmalarını buyuruyorsunuz?" anlamındaydı.

Sanki bir bilmeceyi andıran bu telgraf, Beni pek çok ilgilendirdi ve şaşırttı. Söz konusu kişiyi tanıyorum. Benden ne yapacağını soruyor. Ankara'da, arkadaşım olan güvenilir bir komutanın yanında. Üstelik telgraf da şifreli yazılmış. Öyleyse neden adını şifreli telgrafta bile yazdırmaktan çekiniyor? Epeyce düşündüm. Anlar gibi oldum. Kestirilebilir ki bilmece çözmekle uğraşacak zamanım yoktu. Ama Fuat Paşa'yı yakından görmek; bölgeleri, çevreleri, düşünceleri üzerinde görüşmek Benim de çok arzu ettiğim bir husustu.

Bu bilmeceli telgrafın uyardığı düşünceyle kendisinden

şu ricada bulundum; “Ankara’dan ayrıldığınızı belli etmeyecek biçimde gereken düzenlemeleri yaptıktan sonra ad ve kılık değiştirerek birkaç gün için ivedilikle yanıma geliniz. İstanbul’dan gelen arkadaşları da birlikte getiriniz.”

Gerçekten, Fuat Paşa dediğim gibi Havza’ya doğru yola çıkar. Ama Benim, birtakım zorlayıcı nedenlerden dolayı, hemen Havza’dan ayrılıp Amasya’ya hareket etmem gerekmişti.

Fuat Paşa, Havza yolunda durumu anlar ve Amasya’ya yönelir. İşte böylece 21/22 Haziran 1919 gecesinde Amasya’da yanımda bulunuyorlardı. Adı şifreli telgrafta bile bildirilmeyen kişi de Rauf (Orbay) Bey’di.

Rauf (Orbay) ve Refet (Bele) Beyler Amasya’da!

Arkadaşlar,

Rauf Bey’le ilgili bir hususu burada ifade etmek isterim: İstanbul’dan ayrılmak üzere, evimden otomobile bineceğim sırada Rauf Bey yanıma gelmişti. Bineceğim vapurun izleneceğini ve İstanbul’da iken tutuklamadıklarına göre, belki de Karadeniz’de batırılacağımı güvenilir kimselerden işitmiş, onu bildirdi.

Ben İstanbul’da kalıp tutuklanmaktansa batıp boğulmayı yeğledim ve yola çıktım. Kendisine de, günün birinde İstanbul’dan çıkmak zorunda kalırsa benim yanıma gelmesini söyledim. Rauf Bey gerçekten İstanbul’dan çıkmak

gereğini duymuş ve çıkmış; ama benim yanıma gelmedi.

Arkadaşı olan 56. Tümen Komutanı Albay Bekir Sami Bey’le buluşmak istemiş ve İzmir cephesine daha yakın bir yerde daha etkili ve daha yararlı olacağını sanarak Bandırma-Akhisar yoluyla Manisa bölgesine gitmiş.

“Ben İstanbul’da kalıp tutuklanmaktansa batıp boğulmayı yeğledim ve yola çıktım.”

Gittiği yerde, halkın maneviyatını bozuk, durumu tehlikeli ve korkunç görmüş. Hemen adını değiştirerek oradan Ödemiş, Nazilli, Afyonkarahisar üzerinden Aziziye-Sivrihisar yoluyla ve araba ile de Ankara’ya Fuat Paşa’nın yanına gelmiş ve bana başvurmuş.

Pek güzel ama adını saklayarak Beni üzmenin anlamı var mıydı? Öte yandan, Üçüncü Kolordu Komutanım olup Samsun Mutasarrıflığında bıraktığım Refet(Bele) Bey’i artık Sivas’a, Kolordu merkezine göndermek istiyordum.

Birkaç kez, gelmesi için emir vermiştim. Bölgesinde geziye çıkmış. Emirlerime bile karşılık alamıyordum. En son, o da bir rastlantıyla, o gün gelmişti.

Şimdi imza işine gelelim: Ben müsveddenin yeni gelen arkadaşlarca da imzalanmasını istedim. O sırada Rauf ve Refet Beyler benim odamda, Fuat Paşa ise başka bir odada bulunuyorlardı.

Sivas Kongresi'nden bir gece önce Mustafa Kemal Paşa, Rauf Orbay, Ali Fuat Cebesoy planlar üzerinde çalışıyorlar.

Rauf Bey, konuk olduğundan bu müsveddeye imza koymak için kendinde bir ilgi ve yetki görmediğini, nezaketle ifade etti. Bunun bir tarihsel anı değerinde olduğunu ileri sürerek imza etmesini söyledim.

Bunun üzerine imza etti. Refet Bey imzadan çekindi ve böyle bir kongre toplamaktaki amaç ve yararı anlayamadığını söyledi. İstanbul'dan beri yanımda getirdiğim ve

birlikte kararlar alıp, ortak hareket ettiğimiz bu arkadaşın, -tuttuğumuz yola göre- anlaşılması pek kolay olan bir konuda açığa vurduğu düşünce ve duygu şekli bana çok acı geldi.

Fuat Paşa'yı çağırttım. Paşa, düşüncemi anlayınca hemen imza etti. Fuat Paşa'ya Refet Bey'in çekinme nedenini anlayamadığımı söyledim. Fuat Paşa Refet Bey'i biraz sıkı bir sorgulayınca, Refet

Bey müsveddeyi eline alarak kendine özgü bir işaret koydu. Öyle bir işaret ki bunu bu müsveddede bulmak biraz zordur. Buyurun, merak eden inceleyebilir.

Gereksiz gibi görülebilen bu açıklamalar, sonraki yıllar ve olaylarla ilgili birtakım

karanlık noktaları aydınlatabilecek nitelikte olması düşüncesiyle yapılmıştır.

Ali Kemal Bey'in Genelgesi Efendiler,

25 Haziran 1919 gününe değin Amasya'da kaldım. Hatırlardadır ki, o günlerde Dâhiliye Nazırlığı görevinde bulunan Ali Kemal Bey, benim görevimden çıkarıldığım ve

artık benimle hiçbir resmi işlem yapılmaması ve hiçbir isteğimin yerine getirilmemesi konusunda şifreli telgraf ile bir genelge yayınlamıştı.

23 Haziran 1919 gün ve 84 sayılı olan bu telgrafın içeriğini, ilginç bir anlayışı gösterir belge olduğu için, olduğu gibi bilginize sunacağım:

“Mustafa Kemal Paşa büyük bir asker olmakla birlikte, bugünün siyasetini o ölçüde bilmediği için, olağanüstü yurtseverlik ve çaba gösterdiği halde, yeni görevinde asla başarılı olamadı. İngiliz Olağanüstü Temsilcisi’nin isteği ve üstelemesi üzerine görevinden alındı ve alındıktan sonra yaptıkları ve yazdıkları ile de bu kusurlarını daha çok açığa vurdu.

Redd-i İlhak Dernekleri gibi, Karesi (Balıkesir) ve Aydın dolaylarında Müslüman halkı haksız yere kırdırmaktan ve böyle bir durumdan yararlanarak halkı haraca kesmekten başka bir iş görmeyen; emir dinlemez, saygısız ve yasa dışı kurulan birtakım kurullar için öteden beri çektiği telgraflarla da siyasetteki yanlışlarını yönetimde de artırdı.

Adı geçenin İstanbul’a getirilmesi Harbiye Nazırlığı’nı ilgilendiren bir görevdir. Ama Dâhiliye Nazırlığı’nın size kesin emri, artık o kişinin görevinden çıkarılmış olduğunu bilmek, kendisiyle hiçbir resmi işleme girişmemek, hükümet işleriyle ilgili hiçbir isteğini yerine getirmemektir.

“Dahiliye Nazırı
Ali Kemal Bey,
artık benimle ilgili
hiçbir resmi işlem
yapılmaması ve
hiçbir isteğimin
yerine getirilmemesi
konusunda şifreli
telgraf ile bir genelge
yayınlamıştı.”

Bu genelgeye uygun iş görmekle ne gibi sorumlulukların ortadan kalkacağını anlayacağınızı biliyorum.

Bu önemli ve korkulu dakikalarda görevli olsun, halktan olsun, her Osmanlı’ya düşen en büyük görev, barış konferansınca kaderimiz üzerine karar verilirken ve beş yıldır yaptığımız deliliklerin hesapları görülürken artık aklımızın başımıza devşirildiğini göstermek, akıllıca ve tedbirlice davranışlara uymak, parti, mezhep ve ırk anlaşmazlıklarını gözetmeksizin herkesin yaşamını, malını, ırzını korumakla uygarlık dünyası karşısında bu ülkeyi bir daha lekelememek değil midir?”

Bu genelgeden ancak Sivas’a vardığım 27 Haziran 1919 günü haberim oldu. Ali Kemal Bey, 23 Haziran günü bu genelgesiyle

düşmanlara ve Padişaha karşı önemli bir görev yaptıktan sonra 26 Haziran 1919 günü hükümetten çekilmiştir. Sadrazama verdiği resmi çekilme yazısından başka, Saraya gidip Padişaha kendi eliyle verdiği çekilme yazısı örnekleri ve sözlü olarak bildirdikleri ve Padişahın ona verdiği yanıt hakkında çok sonra bilgi edindim.

Dahiliye Nazırı Ali Kemal Bey

Ali Kemal Bey, çekilme yazılarında, özellikle Padişaha sunduğu yazıda: “Osmanlı ülkesinin çeşitli yerlerinde aniden baş gösteren ayaklanma ve kargaşalık belirtileri üzerine, ayaklanma ateşinin hemen ve yayılmadan durdurulup söndürülmesi ve yok edilmesi için önlemler almak yalnız kendi makamını ilgilendirirken, Padişah’tan gördüğü yakın ilgiyi ve güveni çekemeyen bazı arkadaşlarının birçok boş özürler ileri sürerek ayaklanmanın genişlemesine yol açmakta olduklarından...” söz

“Ali Kemal Bey resmi görevinden çekilmekle birlikte özel olarak hizmet edeceğini yazısına ekliyor ve sözlü olarak da ‘Resmi görevden ayrılmamı fırsat bilen hasımlarımın saldırılarından kulunuzu koruyunuz.’ diye yalvarıyor.”

ettikten sonra: “Resmi görevinden çekilmekle birlikte özel olarak hizmet edeceğini ve bağlılıktan ayrılmayacağını” yazısına ekliyor ve sözlü olarak da: “Resmi görevden ayrılmamı fırsat bilen hasımlarımın saldırılarından kulunuzu koruyunuz.” diye yalvarıyor.

Padişah, buna karşılık: “Beni büsbütün yalnız bırakmayacağına güveniyorum. Bağlılığınız bana büyük umut ve teselli vermiştir. Saray her dakika size açıktır. Refik Bey’le işbirliği yapmaktan ayrılmayınız.” gibi okşayıcı sözler söylüyor. •

cengizonalbd@gmail.com

(Gelecek Ay: Ali Kemal’in Gerçek Yüzü!)

"Bu ulusu ben değil içimizdeki ruh, damarımızdaki kan kurtarmıştır."

Mustafa Kemal Atatürk

Hakimiyeti Milliye

Gümrük Antlaşması

Siyasetle ekonominin ilişkisi nedir?

Bu konu milletlerin yaşamının, gerek iç, gerekse dış cephesiyle ilgili olsun, bugün için en önemli ve zor bilmecedir. Devlet işlerinin merkezi ağırlık noktası bu ilişki çerçevesinde toplanmaktadır.

Konunun verileri hayli hassas ve karışık olmakla beraber, şurası da bütün milletlerce anlaşılmıştır ki, ekonomi amaçtır. Siyaset hangi şekilde olursa olsun, sonuçta bu amaca hizmet eden bir araçtır. Onun için ekonominin uzmanlığından, deneyiminden, destek ve gücünden

yararlanmada, bilerek ya da bilme-yerek nazlanan, sonuç itibariyle iflasa mahkûmdur. Pyrrhus Zaferle-ri(*)'nin bu çağda yeri yoktur.

Ekonomik güç, gerek savunma ve gerekse saldırı için kullanılan silahların ve araçların esas kaynağıdır. Bugün silahların sınırlandırılması için öne sürülen nedenlerin en önemlisi bile barış aşkından

daha çok ekonomik zorunluluktur. Doğrudan doğruya sadece savaşa hizmet eden silahlar tüketici ve yıpratıcı araçlardır. Milletın ekonomik gücünü artıran önlemler ise, mücadele enerjisini sürekli yenileyen ve zamanın gereklerine göre yeni silahlar hazırlayan araçları

oluşturur. Siyasi egemenliklere yol gösteren ve onları zaman ve mekân içinde güçlendiren, sadece ekonomik egemenliklerdir. Silahların başarısıyla yetinen milletler için zafer geçicidir.

Bunun içindır ki, dünya sava-şından sonra top ve tüfek savaşı

yerine, ekonomik alanda müthiş bir tarifeler savaşı başladı.

Galip devletler, savaşı bu alanda uzatmak için ayrıca kararlar ve önlemler bile almışlardır. Önceki düşmanların malları ağır vergilere tabi tutuluyor. Uluslararası yolların yönleri değiştiriliyor ve ekonomik alanda büyük bir boykot hareketine girişiliyor. Ancak top-tüfek savaşı

**Siyasi egemenliklere
yol gösteren ve onları
zaman ve mekân
içinde güçlendiren,
sadece ekonomik
egemenliklerdir.**

**Silahların başarısıyla
yetinen milletler için
zafer geçicidir.**

gibi, ekonomik savaşın da sonuçta bir gün her iki tarafı ezeceği ve bu alanda da barış yapmak zorunluluğunun hissedileceği doğaldır. Nitekim böyle de oldu. Ne galip devletler kendi aralarında ve dayanışma içinde bir ekonomi sistemi oluşturabildiler, ne de düşman unsurunun direnç ve çalışma gücünü kırabildiler. Kırılmayan bir güçle uzlaşmak ise; akıllı bir harekettir.

Rusya'nın Bolşevizm etkisiyle Avrupa ekonomik sisteminden ayrılması, uzlaşmaya duyulan gereksinimi daha da artırdı. Bu gereksinimin yönlendirmesiyle askeri savaşa engel olmak için, nasıl yıllardan beri silahların sınırlandırılması sorunu söz konusu ise, birkaç yıldan beri ekonomik savaşın önüne geçebilmek amacıyla da önlemler araması da oldukça önemlidir. İki yıl önce bu konuda görüşmelerde bulunmak için Cenevre'de büyük bir ekonomi konferansı da toplandı, elbette güzel konuşmalar da yapıldı, bir kısım önerilerde de bulunuldu. Fakat her silahların sınırlandırılması tartışmasından sonra, nasıl silahlanma çalışmalarına yeni bir hamle verildiyse, bu konferanstan sonra da ekonomik rekabet ve savaşlar daha büyük bir ivme kazandı. Ancak milletler bu ekonomik savaştan da bezginlik getirmiş olacaklar ki, Milletler Cemiyeti'nin bu seferki toplantısında konu yeniden ve ciddi bir şekilde söz konusu oldu.

Ekonomik dayanışma ve barışı sağlamak amacıyla alınacak önlemler çok önemli ve çetin bir

niteliği haiz olduğu için uzun görüşmeler ve tartışmalara gereksinim duyar. Fakat o zamana kadar durumun daha karışık ve düşmanca bir şekil almaması amacıyla da bir çeşit görüşme sözleşmesi düşüncesi geçerli olmuştur. İşte Milletler Cemiyeti Alman üyesi Breitscheid'in önerisi üzerine birkaç yıllık bir gümrük antlaşmasının hazırlanmasına ilişkin bazı kararlar kabul edilmiştir.

Bu kararların birincisine göre, Milletler Cemiyeti'ne dâhil olsun veya olmasın, bütün devletler, 31 Aralık 1929 tarihinden önce, böyle bir antlaşmanın imzalanması amacıyla siyasi bir konferansa katılıp-katılmayacaklarını bildireceklerdir. Diğer önlemler, alınacak yanıtlara ve toplanacak konferansın görüşmelerine göre birbirini izleyecektir.

Her devleti tatmin edecek ekonomik formüller bulmak zorluğuna istinaden, ekonomik barışın sağlanması da pek çok güçle karşılaşacaktır. Siyasi ve Ulusal anlaşmazlıklar, kısmen olsun, yok edilmedikçe bu alanda da başarı kolay gerçekleşmeyecektir.

Hâkimiyeti Milliye Gazetesi

4 Ekim 1929

(*): **Pyrrhus Zaferi**; MÖ 279-280 yıllarında yapılan Askalun Savaşı'nda, o dönemin en güçlü ordusunu yenen Epicurie Kralı Pyrrhus'un zaferidir. Bu zafer o kadar çok kayıpla elde edilmiştir ki, filler sayesinde kazanılan bu savaşın sonunda, neredeyse hiç askeri kalmayan Kral Pyrrhus, kendiliğinden tahtı bırakmak zorunda kalmıştır. Türkçe'de kullanılan Pyrrhus Zaferi ifadesi de; çok fazla miktarda kayıp verilerek veya zarar edilerek, sonunda hiçbir işe yaramayan bir başarı kazanmak anlamında kullanılır.

Onu Çok Özlüyorduk Şimdi Çok Arıyoruz

Ankara “sonbahar”ın sararan hüznünü yaşıyor şimdi.

Gazellerle sürüklenen mantıklar, bir nefes, bir silüet. Ya da hasret yükleriyle dolup taşan özlemle.

Köşe başından çıkacak gibi yakın. Gök gürültüsüyle bu güzel vatani kapsayacak umuduyla. Anıt-Kabir’e, sevginin tüm tonlarıyla birlikte sarı renk egemen.

Arıyoruz yüce Atatürk’ü. Arıyoruz, devletçiliğin, yoktan var olabilmenin ve de “Ey Türk Gençliği”nin iliklere dek inen duygular yüklerini.

10 Kasım’ları, sevgi pınarlarındaki göz yaşları gibi matemle geçiren bir toplumun üzerine indirilen Atatürk sevgi ambargosu, bayramları kutlama, Anıt Kabir’e gitme gibi çağdaş olmayan bir

mantığın ne mutlu ki; rotasına girmedir. Ve sirenler ötüyor, haydi zorunlu saygı duruşuna diyenlerin kamufle edilen alay mantıkları, “Ne mutlu Türküm diyene” diyen koca yüreklerin vatan tabanları altında eziliverdi.

Onu çok özliyordum, şimdi çok arıyorum.

Nice 10 Kasım'ları ünlü sporcularla birlikte kabir soluklu geçirdiğimi düşündüğümde, Atatürk'ü bir kez daha anmanın, anabilmenin mutluluğunun ne denli yüce olduğunu da duyumsuyorum.

Balıkesir kentinin Kesiveren köyünde doğan ünlü maratoncu İsmail Akçay'ın, rahmetli Çetin Şahiner'in, Yücel Seçkiner'in, Tahsin Albayrak, Ekrem Koçakların, tüm sporcuların, “Ben sporcunun zeki, çevik ve ahlâklısını severim” tümcesinin, dünya liderleri

arasında bile, sevimli bir hitap tarzı virüsü olduğunu anımsadıkça, Atatürk'ün göz mavisi denizlerinde sonsuza dek kulaç atmayı yeğlerim.

“Ey Türk gençliği; Birinci vazifen...” diye başlayan ve parlayan yıldızlara dek uzanan hitabenin, Amerikalı astronot Armstrong'un “Bu söylemi ulusal bir marş gibi her yerde duyuyorum” demesi, bu vatan topraklarında soluklanan tüm insanların sevgi sloganı olmalıdır.

10 Kasım, bir büyük liderin ölüm tarihçesi olamaz.

Olsa olsa yaşayan, kalplerde yaşatılan ve ebediyete dek yaşayacak olan bir olağanüstü insanı sonsuza dek, daha ötesi yaşatabilmektir.

Bence, 10 Kasım, hüznü sevgiye dönüştüren anlamlı bir ulusal bayramımız olmalıdır. •

metingorenbd@gmail.com

Uçağa Binmeyen Atatürk

Atatürk yurt gezilerini daima deniz ve kara araçlarıyla yapardı. Onun uçağa bindiğine dair bir kayıt yoktur. Sadi Borak 1965'teki bir yazısında, Celal Erikan'ın “Komutan Atatürk” isimli kitabından yaptığı alıntıyı naklediyoruz.

Tarih 29 Ekim 1934... Cumhuriyetin I . dönüm yılı Ankara'da Ordu Evi'nde kutlanmaktadır. Bu vesileyle verilen baloya Atatürk de gelmiştir. Irak Hava Kuvvetleri'ne bağlı subaylar da balonun konuklarıdır. Ata, hava subaylarıyla o gece yaptığı konuşmada bir hatırasını anlatıyor. Diyor ki:

“1910 yılındaydı. Ali Rıza Paşa ile birlikte Fransa'daki Picardie manevralarına davet edilmiştik. Manevra sonunda, daha çocukluk çağında olan uçaklarla gösteriler yapıldı. Bundan sonra, manevraya katılan yabancı subaylardan isteyenlerin bu uçaklara bindirileceği bildirildi. Ben de hemen uçaklardan birine doğru yöneliyordum ki Ali Rıza Paşa bileğimden tuttu ve : “Bilmediğin aş, ya karın ağrıtır ya baş” diye beni uyardı. Uçağa benim yerine bir başka ülkeden bir subay bindi. Bu uçak havada bir dönüş yaptıktan sonra düşüp yere çakıldı. Ölümünden kurtulmuştum.”

Atatürk'ün bizzat anlattığı bu anıdan anlaşılıyor ki, Picardie manevralarında binmek istediği uçağın yere düşüp parçalanması onun psikolojisinde derin bir etki yapmıştır. Atatürk'ün uçağa binmemesinin sebebini bu olayın etkisine bağlayabiliriz.

Başöğretmen Atatürk

Mustafa Kemal Atatürk'e 5 Ağustos 1921'de TBMM tarafından Başkomutanlık unvanı ve yetkisi verilmiş, 24 Kasım 1928'de ise Bakanlar Kurulu tarafından Başöğretmen ilan edilmiştir. Dünyada bu iki sıfatı kişiliğinde toplayan başka bir önder yoktur.

Büyük öndere Başkomutanlık yetki ve görevinin verilmesi ve bu yetki ile kazandığı zaferler önceki yazılarımızda anlatılmıştı. Bu yazımızda büyük öndere

başöğretmenlik unvanının verilisinin 90. Yılında bu unvanın verilisini konu edineceğiz.

Atatürk'ün başöğretmenliği harf devriminin bir sonucudur.

Mustafa Kemal henüz bağımsızlık savaşını yeni başlattığı 1919 yılında 7/8 Temmuz gecesi Erzurum'da Mazhar Müfit Kansu'ya gizli bir deftere yazdırdığı hedefleri şunlardı:

1. Cumhuriyet ilan edilecektir.
2. Saltanat kaldırılacaktır.
3. Peçe ve fes yerine çağdaş

giysiler giyilecektir.

4. Arap harfleri yerine Latin harflerine dayalı yeni Türk alfabesi getirilecektir.¹

Büyük devrimci bu hedeflerini kendi ifadesi ile “milli bir sır gibi kendi vicdanında saklamış”², yeri ve zamanı geldikçe, uygun fırsatlardan yararlanarak hayata geçirmiştir.

Cumhuriyet ilan edildikten, halifelik kaldırıldıktan ve kıyafet devrimi yapıldıktan sonra 1928 yılında harf devrimine sıra gelmiştir

Ahmet Cevat Emre Atatürk'ün harf devrimi konusunda şöyle söylediğini aktarmaktadır: *“Eğer ben size bu meseleyi ancak son yıllarda düşündüm dersem*

*inanmayınız. Ben çocukluğumdan beri bu davayı düşünmüş bir adamım.”*³

Türklerin Müslümanlaştırılmasından itibaren yaklaşık bin yıldır kullanılmakta olana Arap harfleri Türkçeye uyumlu değildi. Türkçe sesli harfler bakımından zengin iken, Arapça sessizler bakımından zengindi, bazı sesiz harflerin birden fazla yazılışı vardı. Örneğin iki çeşit “t”, üç çeşit “h”, dört çeşit “z”, iki çeşit “k” vardı. Buna karşılık a, u ve ı olmak üzere üç adet sesli harf bulunuyordu.⁴ Türkçede ise sekiz adet sesli harf bulunmaktadır. Arap harfleri bitişik yazılmakta; kelimelerin başında, ortasında sonunda veya tek başına yazıldıklarında farklı yazılmakta ve okunmakta idi. Arap harfleri ile eser basmak pek çok karakterin dizilmesini gerektirdiğinden zordu. Bu nedenlerle hem kitap sayısı çok az hem de Arap harfleri ile Türkçeyi okumak yazmak zordu, okur-yazar oranı erkeklerde %7, kadınlarda %0.4 düzeyinde idi. Biri Osmanlı'nın

Biri Osmanlı'nın Enderun sınıfının kullandığı yazılan ama konuşulmayan Türkçe, diğeri halk dili olarak konuşulan fakat yazılamayan Türkçe olmak üzere iki ayrı dil oluşmuştu.

Bu durum ulusal birliğe ve Atatürk'ün kurmak istediği çağdaş cumhuriyete uymuyordu.

Enderun sınıfının kullandığı yazılan ama konuşulmayan Türkçe, diğeri halk dili olarak konuşulan fakat yazılamayan Türkçe olmak üzere iki ayrı dil oluşmuştu.⁵ Bu durum ulusal birliğe ve Atatürk'ün kurmak istediği çağdaş cumhuriyete uymuyordu.

Haziran 1928'de

Atatürk Latin harflerinin Türkçeye uyumunu incelemek maksadıyla Ankara’da bir komisyon (alfabe komisyonu) kurdu. Büyük önder *“Ben ordunun memleketi ve milleti bir sonuca götüreceği noktalarda emir verebilirim fakat bilim ve özellikle sosyal bilim alanına giren işlerde ben komut veremem. Bu alanda isterim ki beni bilim adamları aydınlat-sınlar.”* diyordu.⁶

Alfabe Komisyonu 20 kadar ülkenin Latin asıllı alfabelerini incelemiş ve 41 sayfalık bir rapor hazırlamıştı.⁷ Falih Rıfkı Atay **1 Ağustos**’ta komisyonun bulgularını İstanbul’da Atatürk’e sundu. Komisyon Latin harflerine geçişin beş ila on beş yıl alacağını değerlendirmişti. Atatürk *“Ya üç ayda olur ya da hiç olmaz”*⁸ diyerek devrimci yaklaşımının ortaya koydu.

Harf devrimi iki aşamada gerçekleşti:

Birinci aşamada konu uzmanların görüşleri alınarak geliştirildi, kamuoyuna anlatıldı ve benimselti, yeni harflerle okuma yazma seferberliği başlatıldı.

İkinci aşamada yasa çıkartarak, resmi yazışmalarda, okullarda uygulanarak ve Millet Mektepleri

Büyük önder yurt gezilerine çıkarak memurlara, öğretmenlere ve öğrencilere yeni harfleri şahsen öğretiyor ve sınav yapıyordu.

kurularak devrim kurumsallaştırıldı.

8 Ocak 1928’de Atatürk Mahmut Esat Bozkurt’a Türk Ocağında Türk harfleri hakkında bir konferans verirdi. Atatürk yeni alfabeye “Latin alfabesi” değil “Türk alfabesi” diyordu. Latin alfabesinin Türkçeye uymayan q, x, w gibi harfleri ile ch, sc, sch gibi ikili üçlü harfleri alınmamıştı.

24 Mayıs 1928’de Latin rakamları kabul edildi.

24 Haziran’da alfabe komisyonu kuruldu.

28 Haziran’da Millet Mektepleri hakkında Bakanlar Kurulu kararı yayımlandı.

9 Ağustos’ta CHP’nin Sarayburnu’ndaki eğlence gecesinde Atatürk *“Arkadaşlar güzel dilimizi ifade etmek için yeni Türk harflerini*

Bir grup çocuk yeni alfabenin öğrenilmesi için ağaçlara asılmış afişini inceliyor

kabul ediyoruz.” dedi⁹ ve şöyle devam etti: “Arkadaşlar, bizim güzel, ahenkli, zengin lisanımız yeni Türk harfleri ile kendini gösterecektir. Asırlardan beri kafalarımızı demir çerçeve içinde bulunduran anlaşılmayan ve anlayamadığımız işaretlerden kendimizi kurtarmak mecburiyetindeyiz.”¹⁰

Bundan sonra tüm yurttaki yeni harfleri öğretme ve öğrenme çabası başladı. Bu seferberliğin başını Atatürk çekiyordu. Büyük önder yurt gezilerine çıkarak memurlara, öğretmenlere ve öğrencilere yeni harfleri şahsen öğretiyor ve sınav yapıyordu. Ayrıca bakanları ve milletvekillerini yurdun çeşitli yerlerine göndererek yeni harfleri halka öğretmelerini sağladı. İsmet İnönü seçim bölgesi Malatya’ya giderken *“Bu gün bütün ülke bir dersane halini almıştır. Bu sınıfın başöğretmeni de Gazi’nin kendisidir.”* dedi.¹¹ Atatürk’e ilk kez *“başöğretmen”*

sıfatını veren İnönü idi.

11 Ağustos’ta Atatürk Dolmabahçe Sarayı’nda ilk yeni alfabe dersini verdi.

21 Ağustos’ta çeşitli devlet dairelerinde yazı kursları açıldı.

21 Eylül’de Atatürk Cumhurbaşkanı sıfatı ile Başbakanlığa yeni harfler hakkında bir yazı gönderdi.

29 Eylül’de “Yeni Harfler Marşı” bestelendi.

8-25 Ekim’de memurlar yeni harfler konusunda sınava girdiler.¹²

Dolmabahçe Sarayı’na karatahtalar yerleştirildi. Atatürk kendisini ziyarete gelenlere, memurlara, dostlarına, yanında çalışanlara ders veriyordu.¹³ Saray bir bilim akademisi haline gelmişti. Dilciler, tarihçiler, şairler, yazarlar, milletvekilleri, bakanlar her gün salonlarda toplanıyorlar büyük önderin başkanlığı altında tartışmalar yapıyorlar ve önderin masası önünde harf sınavından geçiyorlardı.¹⁴

Kamuoyu hazırlanmış, adım

adım harf devrimini yasalaştırma aşamasına gelinmişti.

1 Kasım 1928’de TBMM’nin yeni yasama yılına başladığında açılış töreninden sonra gerekli komisyon derhal toplandı konuyu kararlaştırdı. Tasarı hazırladı. Bu yeni harfli kanun tasarısı aynı gün toplanan TBMM’ne sevk edilerek oybirliği ile kabul edildi.¹⁵ 3 Kasım tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girdi. 1 Ocak 1929’dan itibaren resmi yazışmalarda eski harflerle yazmak yasaklandı, yeni harfleri kullanmak zorunlu oldu. 1928-1929 eğitim yılından itibaren okullarda yeni harflerle eğitim vermeye başlandı.

24 Kasım’da Mili Eğitim Bakanı Mustafa Necati tarafından hazırlanan “Millet Mektepleri Yönetmeliği” Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girdi. 24 Kasım “**Öğretmenler Günü**” ilan edildi. Aynı gün Atatürk’e Bakanlar Kurulu tarafından “**Başöğretmen**” unvanı verildi.¹⁶

Millet mektepleri 1 Ocak 1929’da açıldı. 16-45 yaşları arasında okuma yazma bilmeyenlerin katılması zorunlu kılındı. Mekteplerde 20 000 öğretmen görev aldı.

Millet Mektepleri 1936 Yılında Halk evlerine devredilinceye kadar 2.5 milyon vatandaşa okur-yazar diploması verdi.¹⁷ Okuryazar oranı %10’dan %20’ye çıktı. Aynı dönemde (1928-1936) nüfus da 13 milyondan 16 milyona çıkmıştı.¹⁸ TSK da bünyesinde açtığı 16 er okuma yazma okulunda (Ali Okulu)

532 266 ere okuma yazma öğretmek okuma yazma seferberliğine katıldı.¹⁹

Yeni harflerin kabul edilmesinden sonra nüfus artmasına rağmen sürekli artan okuryazar oranı bu gün %90’lar düzeyine ulaştı.

Harf devriminin devamında 1932 yılında dil devrimi yapılarak Türkçemiz Arapça ve Farsça kelimelerden arındırıldı. Böylece Türkçemizi Türk alfabesi ile okur yazar olabildik.

Ülkemizde uzun yıllardır 24 Kasım öğretmenler günü maalesef “öğretmenlerin ve eğitimin sorunlarını dile getirme günü” haline gelmiştir.

Sorunlarının çözülmesi dileği ile tüm öğretmenlerin öğretmenler günü kutlu olsun. •

cihangirdumanlibd@gmail.com

1-Andrew Mango, Atatürk The Biogrsphy Of Thev Founder Of Modern Turkey, Overlook Pres, New York, 1999, s.238 **2-**Gazi Mustafa Kemal Nutuk Söylev Türk Tarih Kurumu Yayını, Ankara, 1981, s.23 **3-**Şevket Sürweyya Aydemir, Tek Adam 3. Cilt, Remzi Kitabevi,İstnsbul, 2017, s.298 **4-**Sina Akşin, Kısa Türkiye Tarihi, Türkiye İş Bsnkası Yayını,İstanbul,2013, s.202. **5-**Lord Kinross, Atatürk Bir Milletin Yeniden Doğuşu, Altun Kitaplar, İstanbul, 2013, s.511 **6-**Aydemir, a.g.e., s.297 **7-**Turgut Özakman, Cumhuriyet Türk Mucizesi İkinci Kitap, Bilgi Yayınevi,İstanbul,2010, s.313 **8-**Mango, a.g.e. s.465 **9-**Özakman, a.g.e. s.316 **10-**Maarif Vekaleti, Tarih IV, İstanbul, 1934, S.255 **11 -**Kinross, a.g.e. s.514 **12-**Aydemir, a.g.e. s.301 **13--**Kinross, a.g.e. s.514 **14-**Maarif vekaleti, a.g.e. s.254 **15--**a.g.e.s.301 **16--**https://www.sozcu.com.tr/2015/kultur-sanat/basogretmen-mustafa-kemal-ata-turk-ve-24-kasim-993434, erişim: 5 eylül 2018 **17--** Sina Akşin Kısa Türkiye Tarihi, Türkiye İş Bankası Yayını, İstanbul, 2013, s.203 **18--** Mango, a.g.e. s.467 **19--**http://tr.yenisehir.wikia.com/wiki/Okuma-Yazma_%C3%87al%C4%B1%C5%9Fmalar%C4%B1n%C4%B1n_Tarih%C3%A7esi, Erişim 6 Eylül 2018

Otopsi

Cengiz Özakıncı

İnsanlığa, Akla, Bilime, Uygarlığa Atılan İmza Bir Türk Damgası:

1990'da yayımlanan "*Laik Demokratik Cumhuriyet İlkelerine Bağlı Kalacağımıza*" kitabında şöyle diyordu Abdurrahman Dilipak:

"Hani bir çok kimse Atatürk'ün imzasının bir Ermeni tarafından dizayn edildiğini bilmez... Osmanlı tuğraları, nasıl devrin ünlü hattatlarınca kompoze edilirse, Atatürk efendimizin de imzası bir ressam tarafından dizayn edilmişti." (a.g.e., Risale y., 3. Baskı, Ağustos 1990., sf. 31.)

Bu iddia A. Dilipak'tan iki yıl sonra 27 Eylül 1992 Pazar günü Hürriyet gazetesinde "Atatürk'ün imzasını başkasından kopya etmesine çok bozuluyorum" başlığıyla Aziz Nesin tarafından yinelenerek yayılacaktı.

Nuriye Akman soruyordu: "Siz Atatürk adına çok bozuluyormusunuz, öyle mi?"

Aziz Nesin yanıtlıyordu: "Evet. Atatürk çapında büyük bir adam bu adı (Atatürk soyadını-c.ö.) almamalıydı. İnsan olduğu için tabii kusurları var. O kusurlar hep meziyet gibi gösterilmiş. (...) Atatürk soyadını almak yani Türk'ün atası olduğunu söylemek hoşuma gitmiyor. Atatürk soyadını alması ilginçtir. Etrafına insanlar topluyor, onlara Atatürk' te karar kıldırıyor. Bu güzel değil. Onun için ben ona "Mustafa Kemal" demeyi tercih ederim. İkincisi, Atatürk imzasını başkasına attırır, ondan kopya eder. Bir Ermeninin imzasıdır; beş on tane imza örnekleri getirttirir, onlardan bir

tanesini beğenir. Ermeninin imzasını beğenmesi önemli değil. Ermeni olur, Türk olur. Ama kötü yaz senin yazın olsun."

Hürriyet gazetesesi, 27.09.1992

Pazar günü evimde bu söyleşiyi okurken çalışma masamın üzerinde bir süredir üzerinde çalışmakta olduğum Prof. Dr. A. Afetinan'ın "*Medeni Bilgiler ve M. Kemal Atatürk'ün El Yazıları*" kitabı açık duruyordu. Bir Atatürk'ün imzasına baktım, bir de Atatürk'ün bu kitapta tıpkıbasımı verilen el yazılarına. Söz konusu imzanın Atatürk'ün kendi tasarımı olduğunu apaçık ortaya koyan bu karşılaştırma, imzanın başka birince tasarlandığı iddiasını çürütüyordu. Bu bulgularımı yazıp Pazartesi akşamı gazetenin okuyucu mektupları ilgisine faksladım. Salı günü benden bir vesikalık fotoğrafımı istediler; gönderdim. 1 Ekim 1992 Perşembe günü gazetenin birinci sayfasında "*Flaş. Cengiz Özakıncı. Araştırmacı-Yazar.*

Aziz Nesin'e cevap... Aziz Nesin'in, Atatürk'ün imzasını bir Ermeni'ye attırdığı iddiası tamamen yanlıştır. 27. sayfa." duyurusuyla yayımlanan yazım şöyleydi:

"Aziz Nesin'le yapılan "Haftanın Sohbeti" başlıklı söyleşiyi ilgiyle okudum. Aziz Nesin, söyleşinin sonunda şöyle diyordu: "Atatürk imzasını başkasına attırır, ondan kopya eder. Bir Ermeni'nin imzasıdır. Beş, on tane imza örnekleri getirir, onlardan bir tanesini beğenir. Ermeni'nin imzasını

Hürriyet gazetesesi, 01.10.1992

beğenmesi önemli değil. Ermeni olur, Türk olur. Ama kötü yaz, senin yazın olsun." Aziz Nesin'in bu savının doğru olup olmadığını yoklamak üzere, Prof. Dr. Afet İnan'ın 'Medeni Bilgiler ve M. Kemal Atatürk'ün Elyazıları' kitabına baktım. Afet İnan, Atatürk'ün manevi evladıdır. Manevi babasının el yazısını çok iyi tanımaktadır. Söz konusu kitabın sonunda, 200 sayfa tutan elyazmalarının basımları yer almaktadır. Atatürk'ün el yazılarını tek tek inceledim. Sonuç olarak:

1- 'K. Atatürk' imzasında geçen 'ATA' sözcüğü, Atatürk'ün gündelik olağan el yazılarında, imzasındaki tıpkısı olarak geçmektedir. Atatürk, kendi el yazısıyla; '... iptidai insan kümelerinde ATA korkusu ve nihayet, büyük kabile ve kavumlarda ATA korkusu...' sözlerini yazarken, burada gördüğümüz 'ATA' sözcüğü, Atatürk'ün 'K. Atatürk' imzasında gördüğümüz 'ATA' sözcüğünün tıpkısıdır, eşidir.

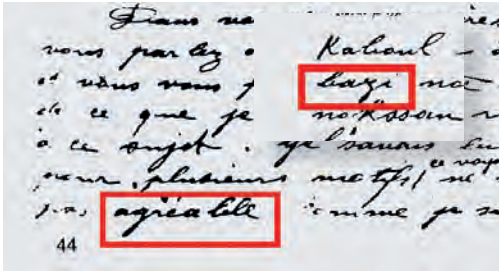
2- 'K. Atatürk' imzasında geçen TÜRK' sözcüğü de yazılarında, imzasındaki tıpkısı olarak bulunmaktadır. Atatürk kendi el yazısıyla; '... bugünkü TÜRK milleti, varlığı için, bugünkü yurdundan memnundur. Çünkü TÜRK...' sözlerini yazarken, burada gördüğümüz TÜRK sözcükleri, Atatürk'ün 'K. Atatürk' imzasında görülen TÜRK' sözcüğünün tıpkısıdır, eşidir. Anladım ki, Aziz Nesin'in Ermeni ürünü dediği 'K. Atatürk' imzası, halkın ve çoğumuzun anladığı anlamda bir imza bile olmayıp,

tersine, 'K. Atatürk' sözlerinin, Atatürk tarafından, tıpkı mektup yazar gibi düz el yazısıyla yazılmasından ibarettir. Bu, o denli böyledir ki, Atatürk'ün el yazılarında geçen 'ATA' ve TÜRK' sözcüklerini kesip birleştiren herkes, Atatürk'ün 'K. Atatürk' imzasının bir eşini elde etmiş olur.

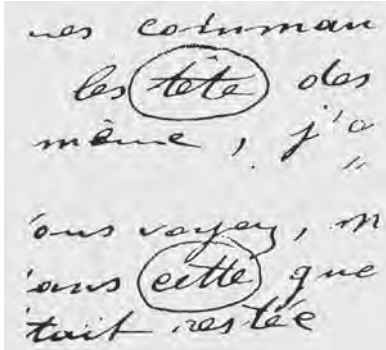
Gerçek bu iken, Aziz Nesin'in savı, son kertede dayanıksız bir çamur atma olarak karşımızda durmaktadır. Halkımızın 'ancak domuz eti yerse akıllı olacağını' da söyleyen Aziz Nesin, yayımlanan bu söyleşide, baştan sona saçmalamaktadır. Yer darlığı nedeniyle, tüm saçmalıklarını tek tek göstermek yerine, şimdilik yalnızca 'K. Atatürk imzası Ermeni ürünüdür' savının saçmalığını, gerçeğe aykırılığını belgeliyorum."

Atatürk'ün el yazılarında "ata" ve "Türk" sözcüklerinin geçtiği satırların fotokopisiyle birlikte yayımlanan bu yazım bir süre tartışıldı, sonra unutuldu ve bir çok ünlü yazar Atatürk'ün imzasını başkasına tasarlattığı iddiasını bir gerçekmiş gibi yaymayı sürdürdü. Ben de K. Atatürk imzasının başkalarınca tasarlanmış olmadığını gösteren, bu imzanın Atatürk'ün kendi tasarımı olduğunu kanıtlayan daha pek çok bulguya ulaştım.

Atatürk'ün 1928 yazı devriminden sonra 1934'e dek "**Gazi M. Kemal**" ve Kasım 1934'ten sonra "**K. Atatürk**" imzaları; onun 1913-1917 yılları arasında Madam

Atatürk'ün Madam Corinne'e gönderdiği mektuplarda el yazılarında "agreable"da geçen "g" ile "bazi"da geçen "azi" yanyana getirildiğinde, bu mektuptan 14 yıl sonraki "Gazi M. Kemal" imzasının kendi el yazısından ibaret olduğu görülmektedir.

Atatürk'ün 1918'de Karlsbad'ta tuttuğu günlüğündeki el yazıları, aynı sözcük içinde geçen iki "t"yi tek çizgiyle birleştirmesi, imzalarının kendi tasarımı olduğunu belgelemektedir.

Corinne'e Latin abecesiyle Fransızca olarak yazdığı mektuplarla ve Temmuz 1918'de Karlsbad'ta Latin elyazısıyla Fransızca olarak tuttuğu günlükleriyle harf-harf karşılaştırdığımda, imzalarının Atatürk'ün kendi tasarımı ve kendi el yazısıyla adını yazmasından ibaret olduğunu saptadım ve bu bulguları da A. Nesin'in ölümünden önce

yayımladım.

Atatürk imzasını tasarladığını ileri süren yurttaşımız Vahram Dikran Çerçiyani (d.1887-ö.1975) çeşitli zamanlarda kendisiyle yapılan söyleşilerde imza konusunda birbiriyle çelişen sözler etmiştir.

Ölümünden dört yıl önce 25 Kasım 1971 günlü Hürriyet gazetesinde Necmi Onur'un yayımladığı son söyleşisinde: **"Şişli Müzesinde Aslı Bulunan Atatürk'ün En Doğru İmzası Pullardadır."** diyen yurttaşımız:

"Atatürk'ün imzası konusunda konuşmasına **'Önce bir yanlışlığı düzeltelim'** diye başladı. **'Yazı Devrimi sırasında** milletvekillerinden bazıları Atatürk'e kartvizit bastırmayı düşünmüşler. Beni tanıyanlar telefon ederek benden **güzel yazılmış bir Kemal Atatürk yazısı** istediler. Yazıp yolladım... Atatürk'ü birkaç kere görmüştüm. Çok takdir eder ve beğenirdim... Ama, **karşılaşmadık hiç. Yazdığım Kemal Atatürk yazısını çok beğenmişler. Kemal'in sadece 'K' harfini alıp Atatürk'ü aynen kullanmışlar. Onun asıl imzası, pulların üzerindedir. Sonradan bunun kuyruğunu filan uzatılar. Yanlıştır. Atatürk'ün beğenerek aldığı imzası, benim yazdığım ve pulların üzerindeki Şişli Müzesi'nde de aslı bulunan imzadır.'**" diyordu.

Bu anlatıya göre; Çerçiyani'nin öğrencisi **imza değil, kartvizit; "güzel yazılmış bir Kemal**

Hürriyet g., 25.11.1971

"Atatürk yazısı" istemiş; kendisi de **"Kemal Atatürk"** yazmış; Atatürk bu kartviziti beğenmiş, fakat kartvizitteki **"Kemal"**'i kısaltıp **"K."** yaparak elde ettiği **"K.Atatürk"**'ü, kendi imzası olarak kullanmış; Çerçiyân'ın elinden çıkan **"Kemal Atatürk"** kartviziti, **Şişli'deki Atatürk Müzesi'**ndeymiş; pulların üzerine basılan **"K.Atatürk"** imzası, Çerçiyân'ın yazdığı **"Kemal Atatürk"** kartvizitinden elde edilmiş **"K. Atatürk"** imzasından ibaretmiş. Çerçiyân, özetle: Atatürk'ün pullardaki imzası benim tasarımımdır, aslı Şişli Atatürk Müzesi'ndedir, diyor.

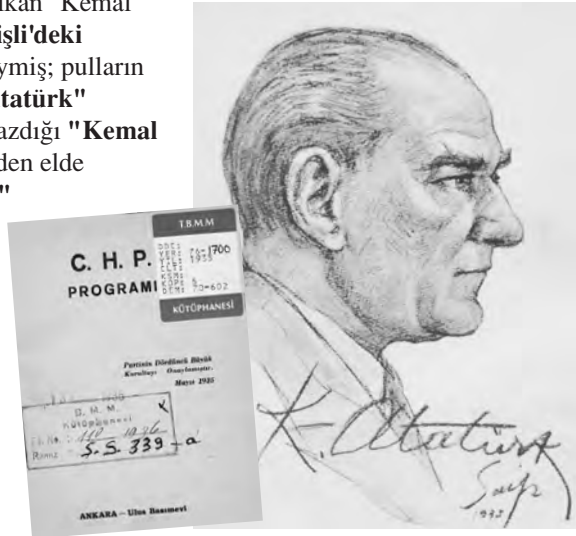
Gerçek ise şöyledir: Çerçiyân'ın oğlu 18.09.2010 günlü Zaman gazetesinde yayımlanan söyleşisinde, olay tarihi olarak **Mart** ayını göstermektedir. Atatürk soyadı Kasım 1934'te verildiğine göre, sözünü ettiği Mart,

VAHAN DÜRAN ÇERÇİYÂN, Kemal Karşıtı (Kemal Karşıtı) imzasını gösteriyor...

en erken 1935 yılına aittir. Oysa Atatürk'ün pullardaki imzası, 1935 yılı **Şubat** ayında, Atatürk Ankara'da Karpiç Lokanta-

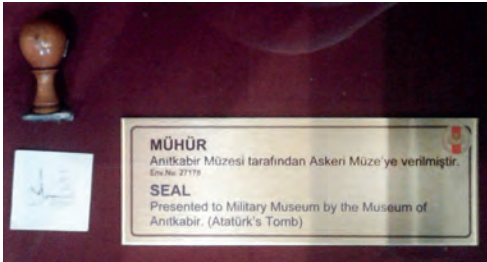
sında yemek yerken, diğer masada bulunan ressam Saip Tuna'nın hemen orada yapıp Atatürk'e sunduğu karakalem portre üzerine, Atatürk'ün aynı karakalemle attığı **"K. Atatürk"** imzasıdır. Bunun Çerçiyân'ın Şişli Atatürk

CHP 1935 Kurultay kitabı girişinde Saip Tuna'nın yaptığı Atatürk tarafından imzalanan portre. Bu portre daha sonra üzerindeki K.Atatürk imzasıyla birlikte pullara basılmıştır.

Müzesi'nde bulunan kartvizit yazıyla benzerliği bulunmamaktadır.

Atatürk, imzasının başkalarınca taklit edilme olasılığını gözeterek, taklidini olanaksız kılabilmek için önlemler düşünmüş, bu doğrultuda imzasını bir kaşe ile damgaya dönüştürdükten sonra resmi evrakları bu damgayı basarak imzalamıştır. Bu önlemi ilkin Osmanlı döneminde **M. Kemal** imzasını damgaya dönüştürerek uygulayan Atatürk, yazı devrimi sonrasında resmi evrakları Kasım 1934'e dek "Gazi M. Kemal" ve son olarak "K. Atatürk" kaşesi basarak imzalamıştır. Eski yazıyla **M. Kemal** imzasının kaşesi İstanbul Harbiye Askeri Müzesinde; "K. Atatürk" kaşesi Anıtkabir Müzesi'nde korunmaktadır.

Atatürk'ün Osmanlı döneminde kullandığı imza kaşesi. İstanbul Harbiye'deki Askeri Müze'dedir.

İmzasının taklit edilmemesi için damgaya dönüştürmek gibi önlemler alan bir devlet adamının, kendi imzasını bir başkasına tasarlatıp, onun tasarladığı bir imzayı taklit ederek kullanması, yani devlet

Atatürk'ün "K. Atatürk" imza kaşesi. Anıtkabir Müzesi'ndedir.

kararlarının altına atılan K. Atatürk imzasının aslının bir başkasına ait, yani başkasının eliyle tasarlanmış olması, o kişinin de o imzayı her zaman atabilir (yani K. Atatürk imzalı bir sahte devlet belgesi üretebilir) olması, düşünülebilir mi?

K. Atatürk imzası, Atatürk'ün kendi öz tasarımıdır, kendi el yazısıdır; insanlığa, uygarlığa, akla, bilime atılan bir imzadır, bir '**Türk Damgası**'dır.

Gelgelelim, neredeyse 80 yıldır "**K. Atatürk**" imzası **Vahram Dikran Çerçiyen tarafından tasarlanmıştır**" propagandası sürüyor. Atatürk böyle saçmalıklara inananlara şöyle dermiş: "**Şaşarım akl-u perişanına, çocuk!**"

Ölümünden bu yana Atatürk hakkında akla, mantığa, yaşamın olağan akışına ve gerçeğe aykırı öyle çok uydurmalar yayıldı ki, hangisine şaşıracağımızı şaşırıyoruz. •

cengizozakincibd@gmail.com

Bilmek Gerek
A. Erdem Akyüz

ATATÜRK VE DEVİRİM YASALARI

Anayasa, ülkenin ve devletin temel kurallarını belirleyen en üst yasadır. Bu itibarla maddelerinin değiştirilmesi sıkı kurallara bağlandığı gibi değiştirilemeyecek maddeleri de vardır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sında hiçbir şekilde değiştirilemeyecek maddeler; Türkiye Devleti'nin bir Cumhuriyet olduğu, Atatürk ilkelerine dayanan demokratik, laik, sosyal bir hukuk devleti olduğu, başkenti Ankara, dili Türkçe, Bayrağı, İstiklal Marşı, Ülkesi ve Milleti ile bölünmez bir bütün olduğudur.

Bunun yanında Anayasamızda,

Türk toplumunu çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkarma ve Türkiye Cumhuriyeti'nin laiklik niteliğini koruma amacı güden bazı yasalar tek tek belirtilerek özel koruma altına alınmıştır. Atatürk döneminde çıkarılan ve Anayasada

“İnkılap Kanunları” başlığı altında yer alan bu yasaların, Anayasa'ya aykırı olduğu şeklinde anlaşılamayacağı ve bu şekilde yorumlanamayacağı hükme bağlanmıştır.

*8 Devrim
yasası
Anayasa ile
özel koruma
altına
alınmıştır.*

Anayasa ile özel koruma altına alınan bu sekiz adet Devrim Yasalarına kısaca bir göz atmak ve hatırlamak yararlı olacaktır.

Bu yasaların birincisi, 3 Mart 1924 tarihinde çıkarılan ve ülkedeki bütün eğitim kurumlarını Milli Eğitim Bakanlığına bağlayan, dini ağırlıklı eğitime karşın, çağdaş eğitim ve ulusal kültüre varmak için kurallar getiren “Tevhidi Tedrisat Kanunu” yani “Öğrenim Birliği Yasası”dır.

Bunu izleyen kanun, Cumhuriyet öncesi kılık, kıyafet, giysi ve şapkalarla görünen büyük karmaşayı önlemek için TBMM’nin 25.11.1925 tarihinde kabul ettiği “Şapka İktisası (Giyilmesi) Hakkında Kanun”dur.

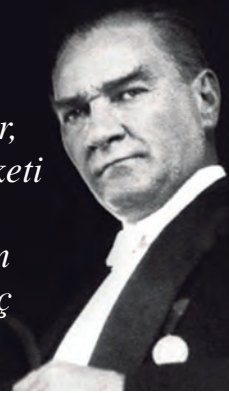
Sırada yer alan üçüncü yasa; devletin varlığını tehlikeye atan, adeta birer dinsel sömürü unsuru haline gelen, amaçlarından uzaklaşarak sırf taraftarlarını ve etkinliklerini çoğaltmak için çalışan, “Tekke ve Zaviyelerin Kapatılmasına ve buna bağlı dini unvanların kullanılmasının yasaklanmasına ilişkin” olarak 30.11.1925 tarihinde çıkarılan yasadır. Atatürk’ün bu konuda söylediği “Türkiye Cumhuriyeti; şeyhler, dervişler, müritler memleketi olamaz. Biz, uygarlığın, bilim ve fenninden güç alıyoruz.” sözü tarihteki yerini almıştır. Bu yasada

yer alan bir diğer madde ile; Türk büyüklerine ait olanlarla, önemli sanatsal değeri bulunan türbeler kapatılmayarak Kültür Bakanlığı’nın denetimine bırakılmıştır.

Türk Medeni Kanunu ile kabul edilen, “Evlenme akdinin evlendirme memuru önünde yapılacağına” ilişkin yasa 17.2.1926 tarihinde kabul edilmiştir.

Devrim yasaları arasında yer alan ve her türlü işlemde “Uluslararası Rakamların Kullanılması Hakkındaki Kanun”un kabul tarihi 20.5.1928’ dir.

“Türkiye Cumhuriyeti; şeyhler, dervişler, müritler memleketi olamaz. Biz, uygarlığın, bilim ve fenninden güç alıyoruz.”

Atatürk Devrimleri arasında yer alan ve en önemlilerinden bir olan “Türk Harflerinin Kabul ve Tatbiki Hakkında Kanun” bundan tam 90 yıl önce ve içinde bulunduğumuz Kasım ayında, 1.11.1928 yılında kabul edilmiştir. Bu suretle Arap harfleri bırakılarak 29 harften oluşan Türk Alfabeti hayata geçmiştir. Atatürk bu devrimi “Arkadaşlar, güzel dilimizi

ifade etmek için yeni Türk harflerini kabul ediyoruz. Bizim güzel, ahenkli, zengin lisanımız, yeni Türk harfleriyle kendini gösterecektir.” şeklinde ifade etmiştir. Bu açıklamadan sonra yurt gezilerine çıkan Atatürk, gittiği her yerde yeni alfabe-yi tanıtarak, halkın ilgi duyması ve benimsemesini sağlamıştır. Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal, 8 Kasım 1928’de halka yeni yazıyı öğretmek için çalışmalarına başlayacak olan “Millet Mektepleri’nin Başöğretmenliğini” kabul etmiştir. Başöğretmenliğini Mustafa Kemal Paşa’nın üstlendiği Millet Mektepleri, yurttan “Maarif Bayramı” olarak kutlanan 1 Ocak 1929 yılında açılmıştır. Eğitim seferberliğinin başladığı ilk yılda 20 binden fazla derslik açılmış, 600 bin kişi okuma yazma öğrenerek belge almıştır.

Devrim yasaları arasında yer alan bir diğer düzenleme 26 Kasım 1934 tarihli “Efendi, Bey, Paşa gibi Lakap ve Unvanların Kaldırıldığına Dair Kanun”dur. Bu sırada “Soyadı Kanunu” da yürürlüğe girmişti. Yapılan bu değişiklikle, günlük hayatta, resmi kayıtlarda ortaya çıkan karışıklıklar önlenmiş ve en önemlisi insanlar arasındaki farklılıklar ve sınıflaşmalar giderilmiş oluyordu.

Anayasamızda özel korumaya alınan Devrim Yasaları arasında yer alan sekizinci ve son düzenleme 3.12.1934 yılında kabul edilen “Bazı Kisvelerin Giyilemeyeceğine

Dair Kanun”dur. Yasa; dini kıyafet ve simgelerin, günlük ortamda ve kamusal alanda giyilmesini kısıtlayarak, din duygularını özgürleştirilmiş, dini simgelerin birer sömürü aracı olarak kullanılmasının önüne geçmiştir.

Yasaya göre; hangi din ve mezhebe bağlı olurlarsa olsunlar, din adamlarının, mabet ve ayinler haricinde ruhani kisve taşımaları yasaktır. Her din ve mezhepten ancak uygun görülecek olan bir kişiye, mabet ve ayin haricinde bu kıyafetleri giymesi için, geçici olarak izin verilebilir. Yasa ile, diğer cemiyet, kulüp gibi toplulukların da kıyafetlerine ilişkin düzenlemeler yapılmış olup, toplumda özgürlük ve eşitliğin sağlanmasında bu konuda dahi büyük, önemli ve örnek adımlar atılmıştır.

İşte Anayasamızın 174. Maddesi ile özel koruma altına alınan, Anayasaya aykırı olduğu şeklinde anlaşılamayacağı ve yorumlanamayacağı öngörülen sekiz adet “Atatürk’ün Devrim Yasaları” bunlardır ve bunların ülkemiz ve insanımız için arzettiği önem tartışılmazdır.

Bu yasalar Türkiye Cumhuriyeti’nin temel taşlarıdır.

El attığı hangi konuya bakarsak bakalım, Atatürk’ün büyüklüğü, yadsınamaz şekilde görülmektedir. Bizlere düşen görev, onun emanetlerini koruyarak daha ileriye götürmektir. •

erdemakyuzbd@gmail.com

Kurtuluş Savaşından

Zeki Sarıhan

AKINCILAR ANT İÇİYOR

Kurtuluş Sava-
şını anlatan en
özgün eserlerden
birisidir Demirci
Kaymakamı iken
Yunanların kasabayı işgali
yaklaşırken yanına aldığı
adamlarıyla atına atlayıp
dağlara çıkan ve savaş
bitinceye kadar Manisa
dağlarında gerillacılık
yapan İbrahim Ethem
Bey'in anılarıdır.

İbrahim Ethem Bey,
kurduğu müfrezelerle

işgalcilere kök
söktürürken günlük
de tutmaktadır. O
yokluklar içindeki
hareketli hayatında

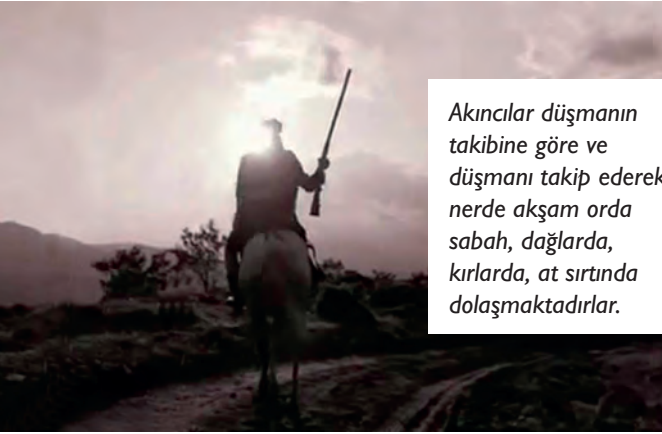
bu işi nasıl başardığına
hayret etmemek elde
değildir.

İbrahim Ethem Bey,
Büyük Zafer'den sonra,
günlüğünden oluşan
Demirci Akıncıları
(Gerilla) kitabının metnini
Genelkurmay'a teslim
etmiş, 1930'lu yıllarda

bunun kısaltılmış bir metni yayımlanmış, 1978'te ise Türk Tarih Kurumu tarafından tam metin olarak yayımlanmıştır. Birkaç yıl önce daha özenli bir baskısı da yapıldı.

Kurtuluş Savaşında cephe gerisi silahlı direnişi hakkında en özgün yapıtlardan biri olan Demirci Akıncıları'nda ibret verici pek çok bölüm vardır. Aşağıda bunlardan birini özetleyeceğiz.

*Akıncılar düşmanın
takibine göre ve
düşmanı takip ederek
nerde akşam orda
sabah, dağlarda,
kırlarda, at sırtında
dolaşmaktadırlar.*

Yunanlar bir yandan Sakarya'ya yaklaşır, diğer yandan cephe gerisinde kalmış olan Demirci'yi, Gördes'i işgale hazırlanırken, onlarla şimdilik bir savaşı göze alamayan Akıncılar dağlara çekilmişlerdir. Düşmanın takibine göre ve düşmanı takip ederek nerde akşam orda sabah, dağlarda, kırlarda, at sırtında dolaşmaktadırlar.

HARMANCIK TOPLANTISI

Bir akşam Kula'nın Harmancık

mekkiine ulaşırlar. İbrahim Ethem Bey, Müfreze kumandanlarıyla bir arpa yığınının arkasında bağdaş kurarak toplantı yapar. Önlerinde kurulmuş bir pusuyu haber almışlardır. Durumu iyice inceledikten sonra bir sonuca varmaya karar verirler. Böyle 300 atlının birlikte dolaşması doğru değildir. Bu nedenle ikiye bölünürler. İbrahim Ethem Bey bir kısmının kumandasını üzerine alır, diğer kısmının kumandasını Kemal Bey'e verir.

Akıncılar ağla-şarak helalleşir. Birbirlerine paralel ve az ara ile yürürler. Bir çarpışma sırasında diğerlerinin yardımına koşacaklardır. Simav'ın başındaki Kocayayla'da buluşacaklardır. İşgal altındaki bölgede bilinmeyen bir yöne doğru gitmektedirler.

Bir dereye vakit geçirirler ama dere o kadar sülüklüdür ki, buradan su içen atlar gibi kendilerinin de boğazına sülük kaçar!

BİR ABAM VAR ATARIM, NERDE OLSA YATARIM

12 Ağustos 1921 günü Selen-di'nin karşısındaki Çatra Dağı'na ulaşırlar. Dağda bir damla su yoktur. Erler dağın adını bu yüzden Cehennem Dağı koyarlar. Buradan hareketle bazı yerleşim yerlerini geçip sabaha karşı Kula'nın Yenice

köyü harmanlıklarına ulaşır, orada yatarlar. “*Bir abam var atarım, nerde olsa yatarım.*” deyimine uygun olarak yaşarlar. Sabah, oradan geçmekte olan köylüler onları Yunan askerleri sanır. Köylüler bayrama gitmektedirler. Akıncılar o günün bayram olduğunun farkında bile değildirler. Onlar da köye giderler ancak bayram namazına yetişemezler ama köylülerle bayramlaşmayı ihmal etmezler. Akşamüzeri Demirci’nin Yağcı Dağı’ndaki Tavak Yaylası’na çekilirler.

İbrahim Ethem Bey’in amacı, müfreze kumandanlarıyla bir toplantı yaparak erlerin bir kısmını tasfiye etmektir. Çünkü kumandanlar erleri disiplin altında tutmaya çalışmakta fakat erler buna yanaşmamaktadır. Erler arasında firarlar da başlamıştır! Kaçanların gerekçeleri şöyledir:

“*Ordu kalmamış, düşman Ankara’yı almış. Artık bir ümit yok. Bizim kumandanlar, kendi canlarını kurtarmak için bizi yanlarında tutuyor ve boş yere düşmana öldürtüyorlar. Zaten cephaneye yok, para yok, ekmek yok. Kafesin içinde keklük gibi kısıtık, kaldık. Nasıl olsa gâvur bizi tutacak ve hakaretle öldürecektir. Onun için bir an önce bir vukuat yapmadan ve kimseye görünmeden silahı saklamalı ve köye usulcacık gitmeli...*”

Diğer bazı açık gözler ise burada yaşama imkânı olmadığını, gâvurculardan biraz para alarak ve kılık değiştirerek öteye geçmek gerektiğini, başının çaresine bakmanın

gerekli olduğunu söylemektedir.

İbrahim Ethem Bey, bu durum karşısında yapılacak tek şeyin, müfrezeleri tasfiye etmek olduğunu düşünür. Müfreze kumandanlarından Mehmet Ali Çavuş’un da akıncılar arasında olumsuz propaganda ile bozgunculuk yaptığı öğrenilir ve bu adam hemen orada idam edilir.

VATANI KURTARINCAYA KADAR

İbrahim Ethem Bey, akıncıları toplayarak onlara seslenir. Şimdiye kadar dağlarda aç susuz kaldıklarını, vatan için çarpıştıklarını, vatani kurtaramadıklarını, ölünceye kadar çarpışmak zorunda olduklarını anlatır. Bu hayata dayanamayacak olanların silah ve cephanelerini bırakarak memleketlerine gidebileceğini söyler. Onlara gücenmeyeceğini de ekler. Kalan arkadaşlarına da yalnız gâvur öldürmeyi, vatani kurtarmayı düşüneceklerini bildirir.

Şöyle der:

● İbrahim Ethem Bey, akıncılara şimdiye kadar dağlarda aç susuz kaldıklarını, vatan için çarpıştıklarını, vatani kurtaramadıklarını, ölünceye kadar çarpışmak zorunda olduklarını anlatır.

“Bizim başka düşüncemiz, anamız, babamız, karımız, çocuğumuz olmayacaktır. Bunun için ben kendi şahsım itibariyle ordu Sivas’a, Erzurum’a çekilse bile gitmeyeceğim. Burada düşmanla uğraşacağım. Ve düşmanı denize dökünceye kadar çalışacağım. Ve hiçbir zaman düşmana teslim olamayacağım. Bana arkadaşlık yapmak isteyenlerin, benimle birlikte dağlarda kalacakların ayrılmalarını ve söz vermelerini rica edeceğim. Var mı?”

İbrahim Ethem Bey’in maceraları bir dizi film olsaydı, herhalde burası bölüm sonu olur ve erlerin verecekleri yanıt dizinin gelecek bölümüne veya reklamlardan sonraya bırakılırdı.

“Var... var... var...” sesleri ve bu arada Parti Pehlivan’ın:

“Ben ne orduya giderim ne de gâvura teslim olurum, dağlar kralıyım!” dediği işitilir. (Ordu’ya gitmiyor, çünkü başta Çerkez Ethem’le birlikte olduğu için ordunun kendisini cezalandıracağını düşünüyor.) Geçen sayıda anlatığımız Gördesli Makbule’nin eşi Halil Efe ise:

“Ben yüz sene dağda gezerim ve şehit kardeşim Necip’in bol bol intikamını alırım,” der. Hacı Veli ve Mehmet Efe ise gür bir sesle:

“Biz erkek oğlu erkeğiz. Gâvura teslim olmayız!” derler.

AĞLAŞARAK AYRILIŞ

Bunun üzerine isteyenlerin ayrılması istenir. 150 kişiden 40’ı

köylerine gitmek üzere bir yana ayrılırlar. Mahcup bir şekilde İbrahim Ethem Bey’in elini öperler. Kaymakam, şimdiye kadarki hizmetlerinden ötürü onlara teşekkür eder, düşmandan korkmalarını, ellerinden geldiği kadar dağdakilere yardım etmelerini öğütler. Ağlaşarak birbirlerinden ayrılırlar.

Kalanlar, ayrılanların bıraktığı silah ve cephaneyi aralarında bölüşürler. Hepsı abdest alarak silah ve cephanelere el sürerler. Kur’anı Kerim’e el koymak suretiyle şu yemini ederler:

“Gâvur öldüreceğime, gâvurdan başka bir şey düşünmeyeceğime, gâvurları denize dökünceye kadar çalışacağıma, harpten kaçmayacağıma, arkadaşlarıma ihanet etmeyeceğime, sebepsiz yere halka zulüm ve baskı göstermeyip iyi davranacağıma vallah ve billah...”

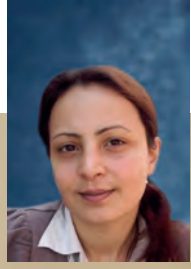
Sakarya Savaşı’na bir hafta vardır. Türk ordusu, Sakarya’nın doğusundaki sarp araziye yerleşip Yunan ordusunun saldırısını beklerken, Demirci Akıncıları da cephe gerisinde düşmanın izini sürmek için dere tepe dolaşmaktadırlar. •

zekisarihan@gmail.com

Kaynak: İbrahim Ethem Akıncı, Demirci Akıncıları, Ankara, 1978, Türk Tarih Kurumu, s. 68-73.

Özgürlüğü savunanların direnme gücü, zulmedenlerin gücünden daha fazladır.

Malcolm X

Cumhuriyetin
binlerce gerçek
Çalıküşu'ndan biri:

Mukime Fıratoğlu

“Babamı hiç tanımıyorum” diye başlıyor söze, cumhuriyetin ilk öğretmenlerinden biri olan Mukime Fıratoğlu: “Babam ben altı aylıkken bizi bırakmış cepheye gitmiş. Ruslar Erzincan’ı zapt edeceklermiş. Oraya göndermişler.

O zaman Erzurum da Ermeni istilasında, Ermeniler işgal etmiş. Orada bizim akrabalar filan hepsi muhacir olmuşlar ve Sivas’a gelmişler. Babam bizi Sivas’ta bırakmış ve cepheye gitmiş. Biz, Ermeniler Erzurum’dan çıkıncaya

kadar orada kalmışız. Artık ne kadar kaldık bilemiyorum. Kazım Karabekir’in orduları Ermenileri Erzurum’dan çıkartmış. Biz de Erzurum’a gelmişiz. Fakat daha biz Sivas’tayken babam şehit olmuş.”

Henüz altı aylıkken Erzincan’da

1914 yılında Rize’de dünyaya gelen Mukime Fıratoğlu, Erzurum’da, Şerefli-koçhisar’da ve İstanbul’un köylerinde 36 yıl boyunca öğretmenlik yaptı.

cephede şehit düşen üsteğmen babasına dair hiçbir hatırası yok. Fakat “Ulusun Babası” Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün sonsuzluğa uzandığı 10 Kasım 1938 günü sabahı, 104 yaşındaki Mukime Fıratoğlu’nun hafızasında dün gibi berraklığını koruyor. Oysa babasından

Atatürk’ün sağlık durumunu izleyen pek çok yurttaş gibi Mukime Öğretmen de, Gazi Mustafa Kemal’in iyileşeceğini umuyor ve iyi haberler geleceğine olan inancını koruyordu.

sonra henüz 10 yaşındayken annesini ve arkasından da art arda anneannesini, babaannesini ve ona kol kanat geren yengesini yitirmiş, en sevdiklerine veda etmenin insanın ruhunda ne denli derin izler bıraktığını, daha çocuk yaşta öğrenmişti. “O günü sormayın, bugünkü gibi aklımda.” diyor.

O 10 Kasım Perşembe sabahı, üç yıl öncesinde öğretmenliği başladığı Erzurum Tatbikat İlkokulu’nda 50’ye yakın öğrencisiyle derse başladı Mukime Öğretmen. Kendisini dikkatli gözlerle izleyen çocuklardan en ön sıradaki birinin yüzünün biraz solgun olduğunu fark etti ve yanına doğru gitti. Önce elini çocuğun alınına götürerek ateşini kontrol etti, sonra da yanağını okşadı ve kara tahtanın önüne geri döndü. Tam derse başlamak üzereydi ki, Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün yaşamını yitirdiği anonsu duyuldu.

Sınıfta derin bir sessizlik hakim oldu bir an için. Mukime Öğretmen ne yapacağını bilemedi ve öylece kalakaldı. Bir süredir hastalı-

ğıyla mücadele eden Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün sağlık durumuna ilişkin bilgiler sık sık radyodan ve anonslarla halka iletiliyordu ama... Atatürk’ün sağlık durumunu izleyen pek çok yurttaş gibi Mukime Öğretmen de, Gazi Mustafa Kemal’in iyileşeceğini umuyor ve

Mukime Fıratoglu'nun yaşamında kırık bir aşk hikayesinin de saklı olduğu kısa bir süre önce ortaya çıktı. Mukime Hanım, henüz eğitimine devam ederken onu görüp aşık olan Turgut Atilla'nın kendisi için yazdığı duygu dolu şiirlerden oluşan kitabı "Gönül Hiçkırıkları"ndan kısa bir süre önce haberdar oldu. Merhum Atilla'nın akrabaları tarafından kendisine ulaştırılan kitabı baştan sona okuyan Mukime Hanım, "Beni hakikaten seven birisi varmış. Şiirler yazıp kitap haline getirmiş. Onu kabul etmedim. Nerede karşıma çıktıysa reddettim, bana yazıp getirdiği şiirlerini yırtıp attım okumadım. Ve yetmiş yıl sonra o şiirler kitap halinde benim elime geldi. Bu konuda pişmanlık hissettim." diyor.

iyi haberler geleceğine olan inancını koruyordu. Koridordaki ayak sesleri, sınıftaki çocukların ağlayışlarına karıştı ve Mukime Öğretmen kendini toparlayarak çocukları teskin etmeye çalıştı: "Atatürk hasta iken bütün Türkiye'ye anons yapılıyor, herkes duyuyordu. Bütün sağlık durumunu beş dakikada bir anlatıyorlardı. Herkes kulak kesilerek dinliyordu. O gün saat dokuzda, üçüncü sınıfların dersine girdim. Ders yapamadık, öylece anonsu dinliyoruz. Tam 9'u beş geçse demez mi 'Atamızı kaybettik.'

O dakika o çocuklar nasıl ağlamaya başladılar biliyor musunuz. Hepsisi elli kişi birden ağlıyor."

Seksen yıl sonra bugün bile anlatırken gözleri doluyor Mukime Fıratoglu'nun, "O günü hiç unutamam." diyor ve devam ediyor: "Allah'ın emri çocuklar. Bakın benim de anam öldü, babam öldü şöyle böyle diye onları teskin etmeye çalışıyorum. Ama ne dediysem susmuyorlar. Aradan on dakika geçmedi ki talimat geldi. Hükümet meydanında Atatürk için

merasim yapılacağı, çocukları oraya götüreceğimiz söylendi. Oradaki toplantıda konuşmalar yapıldı. Atatürk'ü kaybetmemizin üzüntüsü dile getirildi. Sonra çocukları evlerine gönderdik. Şimdi ise hiç Atatürk var mı yok mu... Böyle mi olurmuş? Benim aklım almıyor.”

Mukime Fıratoglu'nun, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün yaşamını yitirmesi dolayısıyla duyduğu derin üzüntüsüne bir de pişmanlığı eklendi. Çünkü cumhuriyetimizin onuncu yılı kutlamaları kapsamında düzenlenen törenler için, İzmir'de eğitim gördüğü öğretmen okulundaki hocası onu izci grubuna seçmiş ve o günlerde gencecik, idealist bir öğretmen adayı olan Mukime Fıratoglu için bu özel törende Atatürk'ü bizzat görebilme imkânı doğmuştu ama tören giysisi olmadığı için orada bulunamadı. “Atatürk'ü görecektim ama göremedim. Jimnastik hocamız beni izci grubuna almıştı. Ve o yıl cumhuriyetin onuncu yılıydı. Atatürk her okuldan izcileri çağırıyor. Hocam ‘Gel ben seni götürmek istiyorum’ dedi. ‘Bir izci kıyafeti al, seni götüreyim’ dedi. Mezun olmama bir yıl kalmıştı. Ve izci kıyafeti de epey pahalı. ‘Ben nasıl olsa görürüm Atatürk'ü’ diye düşündüm. Böyle çabucak öleceğini nereden bileyim. Gitmedim, izci kıyafetim olmadığı

Mukime Fıratoglu'nun babası Şehit Üsteğmen Salih Şevki Bey (solda) ve Fıratoglu'nun yine şehit düşen amcası Teğmen Ömer Fahri Bey (sağda)

için gidip Atatürk'ü göremedim. Sonraları tabii büyük bir pişmanlık duydum. Ben 36 yıl çalıştım. 36 yıl öğretmenliğimde girdim Atatürk dedim, çıktım Atatürk dedim. Ben Atatürk'ü anlatırken adeta nefes almadan dinlerlerdi. Bir gün Atatürk'ün Samsun'a gelişini anlatırken yine sınıftaki çocuklar dikkat kesilmiş dinliyordu. Orhan isminde bir öğrencim ayağa fırladı bir anda ve ‘Öğretmenim, ben de orada olsaydım!’ dedi. İşte böylesine heyecanlanır, duygulanırlardı.”

Henüz bir bebekken babasını kaybeden, 10 yaşındayken de annesiz kalan Mukime Fıratoglu'na önce anneannesi, sonra iki evladı birden şehit olduğu için

günleri ağlamakla geçen baba-annesi ve en son da yengesi kol kanat gerdi. Mukime Öğretmen bu gençlik yıllarında sevdiklerini arkaya kaybedince hiç korkmadı mı, hayatım acaba nasıl devam edecek diye endişe duymadı mı? “Çocuktum...” diye yanıt veriyor Mukime Hanım, “Hayat böyle zannediyordum.

Herkes böyle zannediyordum. Başımda bir büyüğüm yok. Ana yok, baba yok, büyük kardeşim yok.” Mukime Öğretmen tek başına ayakta kalırken, görev yaptığı yıllarda yetiştirdiği yüzlerce öğrencisini ailesi bildi. Onların sevgisiyle iyileştikçe de öğretmenliği daha çok sevdi. “Öğretmenler her şeyden önce çocukları sevmeli ve haksızlık yapmamlar. Çünkü haksızlığı hemen anlar çocuklar. Ayrım yapmamalılar. Öğretmenler Atatürk’ü öğretmeliler. Bir daha dünyaya gelsem, yine ilkokul öğretmeni olurum. Çünkü çocuklar kadar saf, temiz, candan seveni yok.”

Mukime Fıratoglu’nun zamanla tutkuya dönüşen bu sevgisi, emekli olduktan sonra da son bulmadı. Emekli olduktan sonra öğretmenlik günlerine duyduğu özlem, bugün halen devam ediyor: “Evim okula

çok yakındı. Onların çıkma saatini bekler, balkona çıkar ve öğrencileri izlerdim. Onların konuşmalarını, kavgalarını... Zaten bilirsiniz genelde kavgı eder, sonra da barışırlar. Onların bağırışlarını ve kahkahalarını dinlerdim. Çok özledim. Hala da özliyorum. Yani yeniden okula gitmek istiyordum.

Bana ‘Bıkmadın mı’ diye soruyorlardı. Hayır, bıkmamışım haberim yok. Şimdi anlıyorum. Bıkmamışım.”

Mukime Öğretmen’in, çocukları sevgiyle kucaklayan bir eğitim neferi olmasındaki en büyük pay hiç kuşku yok ki, onu okul çağına gelir gelmez elinden tutup okula yazdıran annesiydi: “Annem çok ileri görüşlüydü. O zaman kızları okula

göndermiyorlardı. Fakat annem yedi yaşına gelir gelmez beni okula verdi. Üvey babam da engel olmadı. Hatta ‘Bu kız okuyacak’ dedi.”

Annesi Gül Hanım’dan söz açılınca bir kez daha hüznün çöküyor Mukime Hanım’ın yüzüne ve anneler gününde yazdığı bir şiiri dökülüyor dudaklarından:

Bu güne ağlama günü deyin ağlama günü

Anası olmayan ağlar, ana olamayan ağlar

Mukime Fıratoglu’nun İzmir Kız Muallim Mektebi’ndeki edebiyat öğretmeni ve müdürü Sabiha Gökçül, 1935’te TBMM’ye giren ilk kadın milletvekillerimizden biriydi.

Mukime Fıratoglu, amcası Şehit Ömer Fahri Bey'in torunu, Kalkınma Bakanlığı'nda Bakanlık Müşaviri olarak görev yapan Mustafa Derya Fıratoglu ve eşi Bahşayış Zeynep Fıratoglu ile birlikte.

hayal kırıklığıyla sonuçlanan kısa süreli evliliği dışında, yaşamının bugüne kadarki tüm yıllarını bir başına mücadele ederek geçirdi. Belki sıkı sıkıya sarılacağı uzun soluklu bir aile kuramadı ama mesleğine tutundu ve öğretmenliğe adadı kendini. Hiç çocuğu olmadı ama bütün öğrencileri onun çocukları oldu.

*Anasına bir gül alamayan ağlar
Şehit anaları ağlar da ağlar ama
ne ağlar*

*Neden ağlatırsınız bunca mutsuz-
ları*

*Hatırlatırsınız onlara acılarını
Anası olan her gün gitsin
anasına*

*Parası olan gülünü alır, gider
sarılır anasının boynuna*

Gül mü yok onlara

Bunca gözyaşı döktürmek niye

Babalar gününde aynı

Hiç ayrı yanı yok ki

Ana ne ise baba odur, ayrılmaz ki

Bu iki günün de hiç anlamı yok ki

Acıdan başka bir şey vermiyor ki

*Ve biricik kahramanı da her daim
Atatürk oldu...*

Atam

Sana dinsiz diyenler dinsizdir

Bilmezler mi dediler Merzifon

İngiliz'indir

*Paşa Camii'nde okunmayacaktı
ezan*

Çan çalınacaktı çan

Kurtarmasaydı vatani

Kalır mıydı İslam'ın ezanı

Ne Hicaz'a gidebilirdin

Ne alını açık gezebilirdin

Dua et ona her namazında

*Yaşıyorsun, yaşayacaksın saye-
sinde*

*Dindar dediğin o padişah neden
gitmedi Mekke'ye*

Yerleşti Londra'ya

Uzatmayın ona o zehirli dilinizi

Tanrı da affetmez sizi •

sabriyeasirbd@gmail.com

Mukime Hanım bugün 104 yaşında. Amasya Merzifon'da yaşamını sürdürüyor. "Hiç sorma kızım, yapmaz olaydım" dediği ve

Eğitimin Geleceği

Çağımızda yaşanan büyük teknoloji devrimine ülkemizin de ayak uydurabilmesi ve geri kalmaması için toplumun her kademesi gibi eğitimin de yeniden tasarlanmaya ihtiyacı var.

Yazan: ÖMER DEDEOĞLU

Geçmişle kıyaslandığında bilginin çok kolay ulaşılabilir olduğu günümüzde, öğrencilere kullanıp kullanılmayacakları meçhul bilgileri yüklemeye çalışmak geçerliliğini yitiriyor. Eskiden sadece kütüphaneler dolusu kitaplardan edinebileceğimiz bilgiye akıllı telefonumuz ve internet bağlantısı sayesinde saniyeler içinde ulaşabiliyoruz. Araba kullanırken, müzik dinlerken, kitap okurken, bir şeyler izlerken artık bizim “simbiyotik” bir parçamız haline gelen bu cihazlar bizleri birer “cyborg” haline getirdi bile. Öte taraftan insan ve makine arasındaki bu iş birliği bizi çok ama çok fazla bilgiye maruz bırakıyor.

Yuval Noah Harari “21. Yüzyıl İçin 21 Ders” isimli kitabında temelde öğrencilere maruz kaldıkları bu bilgileri analiz edip faydalı hale dönüştürmeyi öğretmeyi öneriyor. Özetlemek gerekirse öğrencilere eleştirel düşünce, iletişim, iş birliği ve yaratıcılık gibi yaşamsal becerileri edindirmeye çalışmak çok daha

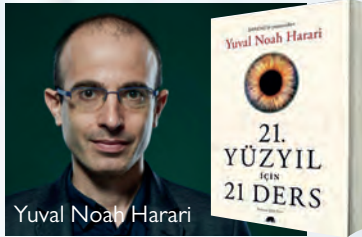
gerekli. Çağımızdaki hızlı değişime ayak uydurabilme, yeni şeyleri öğrenebilme ve teknolojinin getireceği alışılmışın dışında durumlarda akli dengeyi koruyabilme gibi becerileri de yeni nesillere verebilmek önem taşıyor. Eğitimin temelini bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik dersleri oluşturmali. Toplumlar ayakta kalabilmek için hayat boyu öğrenmeye hazır bireyler yetiştirmek zorunda.

Biyoteknoloji ve bilgi teknolojileri alanlarındaki akıl almaz gelişmeler yakın gelecekte daha fazla zihinsel esneklik ve duygusal denge gerektirecek. Öğretmenlerin de bu özelliklere ihtiyacı var.

Artık öğrenen makineler çağına girdik.

Örnek vermek gerekirse “Alpha-zero” isimli Google teşebbüsü yapay zeka, dört saat içinde kendi

kendine satranç oynamayı öğrenip, “Stockfish” isimli efsane bilgisayar satranç şampiyonu programı yendi. Satranç gibi karmaşık ve güçlü bir oyunu sadece dört saatte

üstat derecesinde öğrenip en büyük şampiyonu yenebilecek bir tane insan gösterebilir misiniz?

Bu teknolojik gelişmeler eğitim alanında da büyük bir devrimin habercisi. Artık aynı yaş grubundan öğrencileri, bir örnek sınıflara oluşturup, aynı müfredat üzerinden ilerleme günlerini geride bırakmak zorundayız. Büyük bir bilgi akışı devrindeyiz ve gelecekte bu akışa en fazla dahil olabilen toplumlar olamayanlara göre büyük stratejik

çocuğu, öğrenciyi bu akışın içine dahil ederek yeni yaratıcılar meydana getirmemiz lazım. Bunu Anadolu'nun en ücra köşelerine kadar yaymalıyız. Keşfedilmemiş yetenek, deha bırakmayacak şekilde bir filtre sistemi oluşturmak günümüz teknolojisi ile çok mu zor?

Çevrimiçi eğitim çağındayız artık. Bir örnek vermek gerekirse; Harvard Üniversitesi'nde öğretilen bir ders MOOC (ücretsiz kitlesel çevrimiçi açık kurs) olarak halka açılmış. Harvard'daki dersin birincisi bu kursta ancak iki yüzüncü olabilmiş. Dünyada çok az sayıda öğrenci Harvard Üniversitesine gitme ayrıcalığına erişebiliyor. Bu tarz bir ücretsiz çevrimiçi kurs ile geleneksel anlamda yeterli zekâda olup da iyi bir eğitim alma imkânına sahip olamayan her çocuk artık bu şansa sahip. Bunu yapabilmek için ihtiyaçları olan tek şey internet bağlantısı olan mobil bir cihaz.

Biz kendi çocuklarımızı bu dijital okyanusa ve akışa nasıl dahil ederiz? Artık maliyeti otuz doların altında olan tabletler var. Bu tabletlerin içine ilkokul öncesi ve ilkokul çağındaki çocuklara yönelik; bilim, sanat,

Google teşebbüsü **Alphazero** isimli yapay zekâ, dört saat içinde kendi kendine satranç oynamayı öğrenip, **Stockfish** adlı efsane bilgisayar satranç şampiyonu programı yendi.

ve ekonomik avantajlar sağlayacak. Bu dijital okyanusa dahil olup bundan faydalana-bilmek ve şekil vere-bilmek için bireylerin internet bağlantısı ve teknolojiye kolay erişebilmeleri lazım. Mobil telefon ve tabletler

sayesinde her yerden ve her zaman bu dev küresel diyalogun içinde olup rekabet, iş birliği ve yaratıcılık için bu akışlara bağlanabilmek, yeni nesillerin başarısı için çok önemli.

Ülke olarak çok daha fazla

kodlama vs. alanlarını kapsayan yetenek keşfedici ve geliştirici yazılımlar yüklenerek, imkânı olmayan ailelerin çocuklarına dağıtılsa; bu tabletlerde biriken veriler bir veri merkezinde toplanıp analiz edilip değerlendirilse, üstün zekâlı, bilime, sanata yeteneği olan çocuklar erkenden keşfedilemez mi?

Bu çocuklar devlet burslarıyla geleceğe hazırlanamaz mı?

Düşünülen çok zor bir şey mi?

Anadolu bozkırlarında açmamış çiçek bırakmasak, en değerli varlığımız, yarınlarmız, çocuklarımız lâayık oldukları iyi eğitimi kendi yetenek ve kabiliyetlerine göre alsalar hayal mi kurmuş oluruz?

Elimizde çocuklarımızdan daha değerli bir kaynak var mı?

Biz kendi çocuklarımızı bu dijital okyanusa ve akışa nasıl dahil ederiz?

Gelin bir hesap yapalım. Bu tabletleri ulaştırıp akışa dahil etmek için beş milyon çocuk hedefleyelim. Tablet maliyetini yazılımı ile 30 dolar olarak hesaplasak 150 milyon dolarlık bir bütçe gerekli. Biz ülke olarak bu bütçeyi yaratamaz mıyız?

Yaratamayız değil mi?

O zaman esas soruya gelelim: Hangisine daha çok ihtiyacımız var?

Daha çok israfa mı?

Ya da tutumlu olup bütün yatırımlarımızı çocuklarımızın geleceğine yapmaya mı? •

omerdedeoglu73@gmail.com

METE AKYOL
11.8.1935 - 3.11.2016

EVRENİ İDRAKİNİN II. YILINDA
ÖZLEMLE ANIYORUZ

METE AKYOL'DAN YAZILAR

*Mete Akyol'un Hürriyet gazetesindeki
"Düzenzedeler" adlı kitabında yayımlanan yazısı*

Turgut ve Simitleri

Turgut Kavut, yaşını söylerken sıkılan, galiba ilk çocuktur. "Vallahi ben yapmadım" derecesine başını önüne eğdi, başı önünde söyleyebildi, yaşının on üç olduğunu. Bir önceki soruma verdiği yanıtta dördüncü sınıfta okuduğunu söylemişti. Şimdi o nedenle sıkılıyordu yaşını açıklamaktan.

"Benim akranlarım ortaya gidiyorlar, amma kusura bakma" dedi "Ben çok zor okuyorum. Onun için hâlâ dördüncü sınıftayım."

Turgut her sabah saat 04.30'da Kayaş'taki gecekondularından çıkar, düşe kalka bayırdan aşağı iner, fırından simitlerini alır ve Kayaş istasyonundan saat 5'te kalkan ilk trene yetişir, bu tren Ankara Garı'na girinceye dek trende simit satar.

"Millet sabahları trende çok isteyerek simit yiyor. Sabah simidi hem taze oluyor, hem de sabahları insanlar aç oluyor tabii. Onun için sabah beş trenine mutlaka yetişmeliyim ki bol bol simit satabileyim. Bir de sabah beş

trenine yetişebildik mi o zaman okul saatine kadar iki sefer yapmamız da mümkün oluyor."

Turgut Kavut, Kayaş'tan saat

beşte kalkan banliyö treninde simit satarak Ankara Garı'na geldikten sonra hemen bir başka trene atlayıp yine Kayaş'a gider ve bu kez Kayaş'tan kalkan ikinci banliyö trenini yakalar, "Bir sefer daha" yapar.

"Okul saat 5'de başlıyor. Okul saatine kadar iki sefer yapabildik mi öğleden sonra çok iş yapamasak da günümüzü kurtarmış sayılırız. Sabahın iki seferi idaremizi iyi sağlar."

Kayaş'ta, Köşklü Dere İlkokulu'nda dördüncü sınıfta okuyan 13 yaşında bir öğrenci olmasına karşın, yaşı ve sınıfı

arasındaki dengesizlikten de, okuması ve çalışmasındaki zorluktan da yakındığı yok Turgut'un.

"Hayatımda şikâyet ettiğim tek şey, havanın soğuk olmasıdır" dedi "Çünkü havalar soğuyunca ben de donuyorum, simitler de donuyor."

Kendi donmasına da pek aldırdığı yok. Fakat simitler donunca, simitler kaskatı kesilince soğuktan, o zaman tüm zevki kaçırmış yaptığı işin. Müşteriler simitleri yoklayıp, "Bunlar bayat" diye almaktan vazgeçiyorlarmış ve "o zaman ne insanda neşe kalıyormuş, ne de işde zevk..." •

İSMET İNÖNÜ ANLATIYOR:

CUMHURİYET İLANI KARARI

28 Ekim 1923 akşamı yine köşkte toplandık. Hükümet teşkil olunamıyor. Nasıl olacak? Bunun gibi konuşmalar... Uzun boylu tartışmalardan sonra Atatürk; "Yarın bu meseleyi esasından halledeceğiz, İsmet Paşa kalsın. Onunla çalışırım ben." dedi. Gittiler. Biz ikimiz oturduk. Nedir neye dayanarak Cumhuriyet ilan edeceğiz? Çalışmamız beş saat sürdü. Aramızda hiçbir tartışma konusu olmadı.

Mesele hazır haldeydi. Vakit gelmişti. Yarın yapılacaktı.

Atatürk: "Yarın bunu çıkaracağız" diye tekrarladı.

Arkadaşlarına, yakın arkadaşlarına da söylüyordu. Kafasında hazırlıyordu. Masanın başına geçtik. "Türkiye Devleti Cumhuriyettir", işte şöyle olacaktır, böyle olacaktır. Hilafet kalıyordu. "Hakimiyet kayıtsız şartsız milletindir." Esaslar, bu metni yazdık. Mecliste büyük heyecan çıktı.

Tepkiler ancak daha sonra başladı ve hepsi yenildi...

İşte Cumhuriyet'in hikayesi...

İsmet İnönü, Türkiye Ajans-Türk yayını (Ankara 1973)

Papa Joan Hikayesinde Gerçek Payı Nedir?

Roma'da Papa
Joan'a ait olduğu
iddia edilen
heykel

Yazan: NECEF UĞURLU

Hani şu meşhur söylence, erkek kılığında bir kadının papalık yapması ve kardinaller, papalar, bilcümle din adamları, erkekler dünyasını kandırması acaba gerçek miydi, yoksa Dominiken Jean de

**Papa Joan
gerçekten
yaşadı mı ve
ayın sırasında
bir erkek
çocuğu
doğurdu mu?**

Mailly'nin yazmalarındaki bir uydurma karakter mi Papa Joan? Ve sonrası bu yazılardan ilham alarak üstüne koyanlar bu masala, hikaye pazarının hayali kadın Papası'nın etrafında hikaye üstüne hikaye mi yazdılar.

Hani Joan'dan sonra seçilen papalar altı boş bir koltuğa oturulup cinsiyet kontrolünden geçirilmiş ya, (hâlâ yapıyorlar mı emin değilim, kime sorulacak onu da doğrusu bilmem ve bilmek de istemem), bu önlemi Joan'un din dünyasını kandırmasına bağlarlar, "Aman ha aldatılmayalım bir daha görelim, erkek olduğundan emin olalım" gibisinden.

Bu konuda ulaşabildiğim bilgi bu tahta koltuğun "Sella stercoraria" Vatikan müzesine ait olduğu,

Vatikan'ın Papa Joan'un varlığına ait belgeleri yok ettiği söyleniyor

gezdiğim Vatikan Müzesi'nde teşhir halinde görmedim, kullanımda mı bilmiyorum.

Her halükarda Papa Joan'un öyküsü, dinlemeye izlemeye değer, hele daha derinine inilirse Mısır İsis, kadın firavunlar, kadın tanrılara öykünmeler, Katolikler ve Protestanlar arasındaki mücadelede bu tür yansımalar olabileceği

ihtimalleri üzerine kafa yormak en azından bu konularla ilgili bilgileri altüst etmeye, gözden geçirmeye vesile olması bakımından yararlı. Belgelere gelince bir rivayete göre Vatikan Papa Joan'un varlığına ait belgeleri yok etmiş, bu da uzun hikaye. Ama resmi açıklamaları böyle bir kişinin yaşamadığı, olmadığı şeklinde.

Masal son derece yetenekli ve akıllı bir kadın olan Johannes Anglicus'un kadınlara tanınmayan fırsatlardan istifade edebilmek için erkek kılıfına girmesiye başlıyor.

Erkek kılıfında yanında sevgilisi ile sadece erkeklerin girebildiği bir Atina okulunda eğitim görüyor. Daha sonra Roma'da Fen bilimleri öğretmenliğine başlıyor, kısa zamanda Akademia'da başarısından söz ettiriyor.

Önce Papa Curia sonra kardinalin takdirlerini kazanıp onların noterliğine yükseliyor.

Papa IV Leo'nun ölümünden sonra Papa seçiliyor. Bu süre içinde erkek kılıfında geziyor ve herkesi erkek olduğuna ikna etmiş vaziyette.

Fakat sevgililerinden birinden (hangisi belli değil, birden çok demek) hamile kalınca işler karışıyor. Hamile kalmasına ve sevgilileri olmasına rağmen kadın olduğu nasıl bir sır olarak kalabiliyor bir muamma. Öte yandan bir kadının

erkek giysilerinde gizlenmesi pek de zor değil, yani Papa Joan tamamen bir Protestan kara propagandasıdır demek de ne kadar doğru olur.

Hikayeye göre; günlerden bir gün Papa Joan St. Peter's Basilica'sından St. John Lateran'a yürüyen merasim alayının başında iken sokak ortasında ve merasim esnasında bir erkek çocuk dünyaya getiriyor, söylemeye lüzum yok doğum nedeniyle merasim yarıda kalıyor.

Hikayenin devamının çeşitli sonları var, birincisi doğum esnasında öldüğü, ikincisi bir ata bağlanarak şehirde gezdirilip taşlandıktan sonra gömüldüğü, üçüncüsü ise görevinden alınarak ömrünün sonuna kadar kefareti ödemesi için bir manastıra kapatıldığı.

Peki doğurduğu oğlan ne oluyor, itiraf edelim ki insan merak ediyor!

O çocuk da Ostia Piskoposu oluyor, hikayede hiç boş yok. Hangi Ostia Piskoposu diye soran olursa, ben bilmiyorum, bilen olduğunu da sanmam bu durumda IX yy. Ostia Piskoposları şaibe altında kalmalarını olgunlukla kabul ettiler herhalde.

Hikayeye göre; Papa Joan merasim esnasında ve sokak ortasında bir erkek çocuk dünyaya getiriyor ve doğum nedeniyle merasim yarıda kalıyor.

Günümüzde ana oğul, Papa ve Piskoposu, East Brunswick'de Nicholson sokağında bir araya getirmişler. Nasıl mı? 2010 da açılan "Pope Joan" adlı kafenin sahipleri hemen bitişikteki binaya da "Bishop of Ostia" isimli bar açarak ana-oğulu tabelalarda yanyana getirmişler, bize "Allah ayırmasın" demek düşer.

Çağımızda inançların sevgi saygısı böyle oluyor, kafe ve barlara insanların adlarını veriyorlar, neon ışıkları yanıp sönüyor filan, hiç fena değil.

Bizde daha ziyade Kâbe biçiminde pasta yapıp yiyenler var, pastanın etrafında tavaf edecek halleri yok elbette ama doğum günü

2010 yılında açılan “Pope Joan” adlı kafe pastası olarak Kâbe yemek de akla gelir iş değil!

Biz Papa Joan’a dönecek olursak unutmayalım ki bu hikayede adı geçenlerin hepsi bir kurgunun eseri. Vatikan şiddetle Papa Joan diye biri yoktur diyor ama gel de halkı inandır. İçinde feminist intikam olan, din, erkek baskısına rağmen başarısı erkek egemenliğini ayakta uyutan bir kadına kim inanmak istemez. Efsane yüzyıllardır boşuna devam edemiyor, belki de bir hayali, umudu gerçek gibi anlattığından olamaz mı?

Papa Zacharias

Masal o kadar etkileyici olmuş ve gerçek olduğuna inananlar o kadar çok ki tıpkı insanların tıpkı Da Vinci Şifresinin gerçek olduğuna inandıkları gibi diyenler de var elbette. Hatta Siena’da bir katedrale gelmiş geçmiş bütün papaların

büstleri konulmuş sırayla ve büstlerin arasında “olmayan Papa” Joan’un da büstü yer alınca -ki, cehaletten mi, inançtan mı, yoksa şaka olsun diye mi yapılmış belli değil- Papa Celement VIII skandalı önlemek

için büstü Papa Zacharias’inkine çevirtmiş. Roma’nın dışında St. Paul duvarlarında sergilenen gelmiş geçmiş resmi unvanlı papaların resimleri arasında da Papa Joan yok.

1400’lerde Vatikan’da Papalığın kaldırılması çoğunlukla yönetilmesinin savunana ve kâfir ilan edilen John Huss’ın “Pope Joan”u gerçek gibi referans göstermesi Papalığa garazinden olarak yorumlanıyor!

Aeneas Silvius (Epistles) ve Platina (Vitae Pontificum) gibi 15. yy not tutan akademisyenleri bu

John Huss

tarihsel-kritik notlara dayanarak Pope Joan’un sahte olduğunu söylüyorlar. Onlardan sonra gelen Onofrio Panvinio (Vitae

Pontificum), Aventinus (Annales Boiorum), Baronius (Annales) ve diğerleri de onları doğruluyor. Hatta Protestan akademisyenler de Papa Joan’un bir masaldan ibaret olduğu hususunda hemfikirler,

Blondel (Joanna papissa) ve Leibniz (Flores sparsae in tumulum Papissae) adlı araştırmaları mevcut. Ancak bilhassa Amerika'da yaşayan Protestanlar Papa Joan'un varlığını ciddi ciddi kabul etmeseler de papalığa karşı itibarsızlaştırma elemanı olarak kullanmaktalar deniyor.

Papa Joan'un bir masal olduğuna dair kanıtların bazıları şöyle: Papa Joan Papaların kronolojik sırasında yer almıyor, resmiyeti yok. Yaşadığı ve papa olduğu varsayılan tarihlerde Papa Leo IV ölür ölmez yerine Papa Benedict III seçilmiş. Fakat Bizans imparatoru bu sırada afarozen oğlu Anastasius'u Papalığa getirmek istemiş, hatta Anastasius'un ordusu Roma'yı istila edip Benedict III'ü Lateran Sarayında esir alıyor. Daha sonra nasıl bir anlaşma oluyorsa Anastasius'un afarozu kaldırılıp Papa yerine iade ediliyor.

Bu karmaşa içinde Papa Joan'a pek yer kalmıyor gibi görünse de Papa Joan'un varlığını inkâr eden belgeler yaşadığı iddia edilen tarihlerden 400 sene sonra yazılmış.

Sönke Wortmann'ın yönettiği senaryosu Donna Woolfolk Cross'a ait Papa Joan'un hayatını anlatan sinema filmi 2009'da gösterime girdiğinde büyük sükse yapmış.İtalyan sinemasının en popüler 10 filminden biri olarak sinema tarihinde yerini alırken gişede aynı zamanda gösterime giren Robin Hood ve Sex and the

2009'da gösterime girdiğinde büyük sükse yapan Papa Joan'un hayatını anlatan sinema filminin afişi

City'nin üstüne çıkmış. Pope Joan modern zamanların izleyicisini büyüleyen bir hikaye, hele kadınların güç simgesi erkeklerin karşısında çok ciddi bir hamle yaptığı, saklandıkları dolaplardan çıktıkları bu günlerde Pope Joan diye birisi yaşamadı demek beyhude.

Dünya güçlü kadınlar istiyor.

Cumhuriyetimiz eşit hakları için erkek kılığına girmek zorunda kalmayan ve erkek gibi düşünmek zorunda olmayan kadınlarıyla ilelebet payidar kalsın. Cumhuriyetimiz cinsiyetini saklamak zorunda kalmayan insanlarıyla mutlu mesut yaşar inşaallah.

Saygıyla... •

necefugurlu@gmail.com

Kon kor dato

Yazan: Av. BURCU TAYANÇ

Son birkaç aydır çok fazla dilden dile gerek sözlü gerekse de işitsel basında “Konkordato” kavramı yer almaktadır. Peki nedir konkordato? Son zamanlarda neden bu kadar dile gelmeye başladı? Konkordato komiseri kime denir?

Konkordato en basit tanımı ile İcra ve İflas kanunu kavramı içerisinde yer almakta olup; “bir borçlunun ticari durumunun sarsılmış olmasıyla alacaklıların, alacaklarını belli bir plana göre almaları konusunda kendi aralarında vardıkları ve mahkemece onaylanan anlaşma” olarak tanımlanmaktadır. Yani bir ticari faaliyet gösteren firma veyahut da işletmenin, birden fazla kimseye borçlu olması durumunda, ticari işlerinin azalması veyahut da sarsılmış olması durumunda, mahkeme aracılığı ile alacaklıların alacaklarını belli

bir sistematığe yada belli bir plan doğrultusunda anlaşmalarıdır.

Peki ne oldu da konkordato bu kadar gündemimizde yer almaya başladı?

Mali yapısı şirketlerin iyileşmesi amacıyla iflasın ertelenmesi kurumu, olağanüstü hal süreci içinde yasaklanmış ve Mart 2018 tarihinde yayımlanan İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile iflasın ertelenmesine ilişkin hükümler yürürlükten kaldırılmıştır. İflasın ertelenmesinin yürürlükten kalkması ile birlikte zaten mevcut icra ve iflas kanunumuzda yer alan konkordato kavramı ön planda yer almıştır.

Konkordato iflas erteleme kavramının olduğu son 12 yıldan bu zamana değin neredeyse hiç kullanılmamıştır. Konkordato, mali zorluk çeken şirket tarafından veya borçlunun iflasını talep edecek olan alacaklılar tarafından, mahkemeye başvurulması ile yapılabilir.

İflas erteleme süresinin 1 yıl olmasına karşılık, konkordatonun süresinin 3 ay olması nedeniyle kolaylık sağlamaktadır. Ayrıca mahkeme gerek görmesi halinde bu

üç aylık süreci en fazla iki ay daha uzatabilmektedir.

Konkordato komiserliği de bir nevi bilirkişilik görevini yapmaktadır. Konkordato anlaşmalarının yapılması ve ticaret mahkemesinde bu işlerin yürütülmesinden sorumludurlar. Konkordato komiserinin kim olacağına ilişkin olarak da Haziran 2018 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan Konkordato Komise-

Konkordato, mali zorluk çeken şirket tarafından veya borçlunun iflasını talep edecek olan alacaklılar tarafından, mahkemeye başvurulması ile yapılabilir.

rinin Niteliklerine ve Alacaklılar Kurulunun Zorunlu Olarak Oluşturulmasına Dair Yönetmelik’te belirtmiştir. Konkordato komiserinin de görevlerinin neler olduğu da İcra ve İflas Kanunumuzda belirtmektedir. İlgili kanunumuzda yer alan hükme göre komiserin görevleri şunlardır;

- “a) Konkordato projesinin tamamlanmasına katkıda bulunmak.
- b) Borçlunun faaliyetlerine

nezaret etmek.

c) Bu kanunda verilen görevleri yapmak.

d) Mahkemenin istediği konularda ve uygun göreceği sürelerde ara raporlar sunmak.

e) Alacaklılar kurulunu konkordatonun seyri hakkında düzenli aralıklarla bilgilendirmek.

f) Talepte bulunan diğer alacaklılara konkordatonun seyri ve borçlunun güncel malî durumu hakkında bilgi vermek.

g) Mahkeme tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmek”¹

Konkordatoda, atanan komiser ile masaya oturulur. Alacaklılara yapılan teklifte borcun bir miktarından feragat etmeleri talebinde bulunulur. Alacağının 2/3’ni temsil eden alacaklı kişi ve kurumlar, teklifi kabul ettikleri durumda mahkeme konkordato ilan eder. İlan edilen kararın tasdikini ise ticaret mahkemeleri yapar. Ticaret mahkemesi kararı tasdik ettiği zaman ise borçlar belirlenen sürelerde ödenir. Mahkeme kararı

tasdik etmezse şirket doğrudan iflas kararı verebilir.

Konkordato kararı verildiğinde verilen kararda komiser veya uzman bir kişi tasdik edilen konkordatonun yerine getirilmesini sağlamak için gerekli gözetim, yönetim ve tasfiye önlemlerini almakla görevlendirilebilir. Bu takdirde görevlendirilen kişi, borçlunun işletmesinin durumu ve borçlarını, ödeme kabiliyetini muhafaza edip etmediği konusunda iki ayda bir onay kararını veren mahkemeye rapor sunar; alacaklılar bu raporu inceleyebilirler. Konkordato sürecine giren borçluya kural olarak icra takibi yapılamaz, sürenin verilmesinden önce başlanmış takipler durur. Buna rağmen yapılan her türlü takip işlemleri geçersizdir, konkordatonun re’sen² dikkate alınması gerekir. Konkordato süresi içerisinde borçlu aleyhine takip yapılması yasağının sonucu olarak süre ile kesişen zaman aşımı ve hak düşürücü süreler yasada yazılı durumlar haricinde işlemez.³

1- <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.2004.pdf>

2- kendiliğinden

3- <http://www.istanbulymmo.org.tr/Data/Platform/1499.pdf>

İHTİRASLARLA MÜCADELE

Bir genç, Doğulu bir bilgeye ihtiraslarla nasıl mücadele etmek gerektiğini sorar. Bilge gençten yakındaki bir fidanı yerden sökmesini ister. Genç adam tek eliyle fidanı söküp çıkarır. Bilge kalın bir fidanı işaret ederek onu da sökmesini ister. Genç bu fidanı iki eliyle ve epey zorlanarak da olsa söker. Daha kalın gövdeli ağacı işaret ettiğinde bir çok insanın yardım etmesine rağmen genç adam ağacı yerinden oynatamaz.

Bilge onlara, "İhtiraslarımız böyledir." der: "Başlangıçta, henüz kök salmaya fırsat bulamamışken ihtiraslarımızı yenmek kolaydır. Ama ihtirasların kalbimizde yıllar boyu kök salmalarına izin verirsek onları sökmek artık çok zordur."

Promete
Necdet Pamir

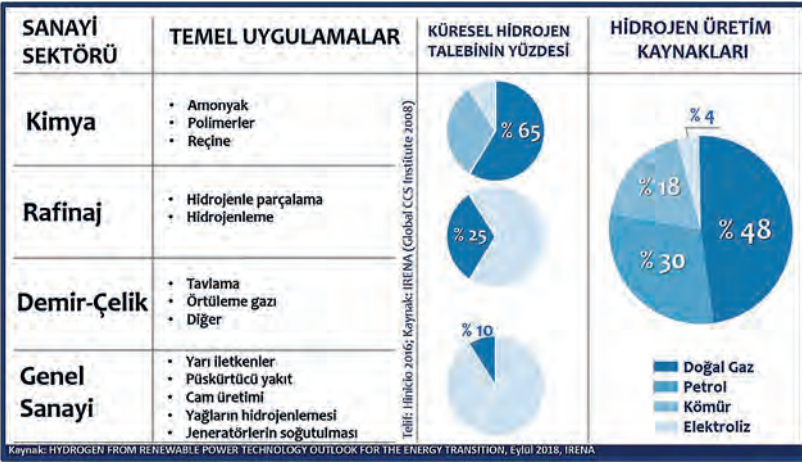

Yenilenebilir Kaynaklardan Hidrojen Üretimi Enerjide Dönüşümün Anahtarı mı?

Karbon salımlarının yol açtığı küresel ısınma ve iklim değişikliği tehdidinin giderek daha belirgin hale geldiği bugünlerde, Uluslararası Yenilenebilir Enerji Ajansı (IRENA), yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edilecek hidrojenin, enerjide dönüşüm (energy transition) için yaşamsal bir seçenek olarak öne çıktığını öne süren bir rapor¹ yayınladı.

H₂

Her ne kadar ulaştırma ve sanayi sektörlerinde yakma işleminin gerekliliğinden söz konusu ise de “yakılacak” kaynağın, fosil yakıtlar yerine, yenilenebilir kaynaklardan elde edilecek hidrojen, salımların azaltılması yolunda ciddi ve önemli bir olanak sunmaktadır.

Hidrojen, sağladığı yüksek verimli ısı ve yakılması sonucunda (karbon ve kükürt içermediği için) ekosistemi olumsuz etkileyecek salımlara neden olmaması sayesinde, küresel enerji dönüşümünde kilit bir rol oynamaya en uygun enerji kaynağı konumundadır. Hidrojenin yanması sonucunda, enerjinin yanı sıra sadece su açığa çıkar.

Hidrojen bir enerji kaynağı değil, enerji taşıyıcısıdır.² Çeşitli kaynaklardan elde edilebilir. Bugüne kadar ağırlıklı olarak (% 95'i) fosil kaynaklardan elde edilen hidrojenin, bunun yerine yenilenebilir kaynaklardan eldesi,

düşük karbon salımlı bir gelecek için önemli umut kaynağıdır. Halen hidrojen üretiminde en yaygın yöntem Buhar-Metan Düzeltimi'dir (Steam-methane reforming). Petrol ve kömürün gazlaştırılması da kullanılan yöntemler arasındadır. Elektroliz yönteminin payı ise sadece % 4'tür.

Enerji Dönüşümünde Hidrojen

Hidrojen, tüm sektörlerde kullanıma özelliğine sahiptir. Sanayide, yüksek salıma neden olan fosil yakıt (doğal gaz dahil) kullanımının yerini alabilir. Binalarda ve elektrik üretiminde, doğal gazla veya salınan karbon dioksitle karıştırılarak, sentetik gaz eldesinde kullanılabilir. Elektrikli araçlarda, yakıt hücrelerinde kullanılarak, düşük karbonlu bir ulaştırma alt yapısını oluşturur.

Halen sanayide birçok alt sektörde (rafineriler, amonyak üretimi, kimyasallar, vb.) fosil

yakıtlardan elde edilen hidrojen, yaygın olarak kullanılmakta ve çok yoğun karbon dioksit salımına neden olmaktadır. Bu alt sektörlerde kullanılan hidrojen, fosil yakıtlar yerine yenilenebilir kaynaklardan elde edilebilir. Bunun büyük ölçekte gerçekleşebilmesi için, halen pahalı olan dönüşüm işlemlerinin maliyetlerinin azaltılması kilit önemdedir.

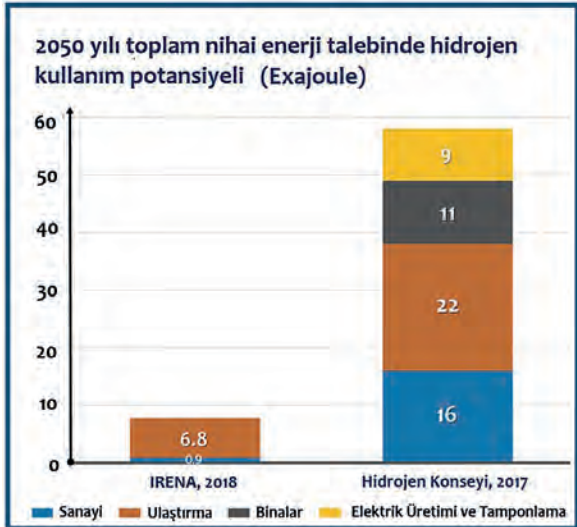
Hidrojen talebinde en yüksek pay, kimyasallar sektöründür. Bunda da özellikle amonyak üretimi, rafinaj işlemleri ve yakıtların kükürttan arındırılması işlemlerinde oluşan talep belirleyici olmaktadır. Hidrojen kullanılan diğer sektörler arasında; demir-çelik, cam, elektronik malzeme, kimyasallar üretimi sektörleri yer almaktadır.

Binalarda ve elektrik üretiminde:

Gaz şebekesine enjekte edilen hidrojen, doğal gaz tüketiminin azalmasını sağlamaktadır. Yenilenebilir kaynaklardan elde edilecek hidrojen üretiminin artması ile kısa vadede maliyet düşüşü sağlandıkça, uygulama ve kullanılacak miktar artacaktır. Böylece uzun

vadede, hidrojenin rekabet gücü de artacaktır. Hidrojen, büyük ölçeklerde depolanabildiği için, sistemdeki büyük dalgalanmalara (üretim artış ve/veya düşüşleri) çözüm olabilmektedir. Örneğin kış aylarında artan tüketime, bu sayede sorun yaşamadan yanıt verilebilmekte ve sistem dengesi sağlanabilmektedir.

Ulaştırma: Yenilenebilir kaynaklardan elde edilen hidrojeni yakıt olarak kullanan yakıt hücreli elektrikli araçlar (YHEA), konvansiyonel araçların sürüş performansına (kat edilen mesafe, yeniden yakıt alma süresi, vb.) eşit bir performans gösterirken, düşük karbon salımı nedeniyle, büyük üstünlük sağlamaktadırlar. Batar-yalı elektrik araçlarına göre üstünlükleri ise özellikle yüksek kapasiteli taşıma araçlarında (kamyon, otobüs, feribot, forklift, vb.)

bataryalı elektrik araçlarının sınırlı kapasitelerine karşın, YHEA'ların çok daha etkin biçimde kullanılabilir meleridir.

Nihai tüketim sektörlerinde hidrojen uygulamaları

Hidrojen, elektriğin kullanımı için daha zor olduğu ulaştırma, sanayi gibi sektörlerin yanı sıra, halen gaz şebekelerine bağlı bina ve santraller gibi sektörlerde, yenilenebilir enerji kaynakları kullanımının yaygınlaşmasına ve payının artmasına olanak sağlayabilecek potansiyele sahiptir. Hidrojen Konseyi'nin 2017 yılında yaptığı bir çalışma, hidrojenin uzun vadedeki potansiyeli ve yol haritasına ilişkin kapsamlı bir değerlendirmeye sunmaktadır. Bu çalışma, 2050 yılında, küresel nihai enerji talebinin %18'inin (78 EJ; EJ: Exajoule; Exajoule=1018) hidrojenle karşılanabileceğini öngörmektedir. Böylesi bir oran gerçekleştirilebilirse, bunun anlamı, söz konusu yıl için 6 gigaton (6 milyar ton) daha az CO2 salımı demektir.

2015 yılında hidrojen talebi 8 EJ olarak gerçekleşirken, talebin büyük bölümü sanayi sektörünün girdi gereksiniminden kaynaklanmış ve fosil yakıtların kullanımı ile karşılanmıştır.

2050 yılında, Hidrojen Konseyi'nin öngördüğü 78 EJ potansiyele erişebilmek için, gerekli politikaların uygulanabilmesi, finansal destek sağlanması ve maliyetlerin azaltılması gibi ön koşullar vardır.

Ulaştırma karbonsuzlaştırma

Yakıt hücreli elektrikli araçlar (YHEA), yakıt ikmali süresi ve aynı miktarda yakıtla kat edebildiği mesafe bakımından, konvansiyonel araçlarla benzer kapasitededir. Bu perspektiften bakıldığında, YHEA'lar, elektriğin ulaştırmada kullanım alanını; bugünün bataryalarının sınırlı olarak kullanılabilirdiği alanlara yayma potansiyeline sahiptir. YHEA'lar, uzun mesafeler kat eden kamyonlar, otobüsler, trenler, feribotlar ile forklift gibi iş araçlarında etkin ve verimli olarak kullanılabilir. Bu nedenle hidrojen, enerji dönüşümünde, Bataryalı Elektrikli Araçlar'a (BEA) destek sağlayan, tamamlayıcı bir rol oynamaktadır. Her iki tür aracın, farklı sektörlerde birbirlerine üstünlükleri de söz konusudur.

Aşağıdaki şekilde, bu araçların birbirlerini "tamamlayan" yapıları yer alırken, araç ağırlıkları ve kat edilen mesafeler temelinde ulaştırma sektöründeki segmentasyon gösterilmektedir. Tüm piyasalar için, üç farklı tür araç "ailesi"nin (BEA, YHEA ile biyo ve hidrojen bazlı sentetik yakıtlı araçlar) uygunlukları yer almaktadır.

BEA'lar, kısa mesafe kat eden küçük ve hafif araçlar için daha uygundur. YHEA'lar ise daha ağır araçlarda (kamyon, şehir içi otobüs,) ve daha uzun mesafelerde daha avantajlıdır. Ayrıca YHEA'lar, hidrojenin esnekliğine ve BEA'ların verimliliğine bir arada

sahip olduklarından, uzun vadeli en ekonomik seçenek olarak öne çıkmaktadır.

YHEA'lar, ağır araç piyasalarında yakın vade için önemli potansiyeli olan seçenektir. Bu segmentte, hidrojen ve yakıt hücreleri kullanımının, BEA'larına karşı bariz üstünlüğü vardır. Yakıt hücreli otobüsler, gerçek yaşamda yerlerini almaya başlamışlar ve son yıllarda da üretim maliyetlerinde ciddi düşüşler sağlanmıştır. Yakıt hücreli kamyonlar, geliştirilme sürecindedirler ve önümüzdeki yıllarda, özellikle ABD'de (Nikola, Toyota, vb.) büyük ölçekli üretimlerinin gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu segmentte hidrojenin, kısa ve orta vadede, kullanımları giderek yaygınlaşan doğal gaz ve biyo-doğal gazla çalışan araçlarla rekabet etmesi beklenmektedir.

YHEA'lar, orta ve büyük

kapasitedeki yolcu araçları için, yakıt ikmal zincirlerinin ve gerekli alt yapının yaygınlaşması koşullarında, uzun vadede potansiyel arz etmektedirler.

Toyota, Hyundai, Honda ve SAIC (Çin) gibi araba imalatçıları, Japonya, California, Avrupa ve Çin piyasalarında şimdiden ticari olarak varlıklarını ortaya koymuş durumdadırlar. Hidrojen, karayolu ulaştırmasının yanında, demiryolları, deniz yolları ve havayolları için de önemli bir seçenek olarak ortaya çıkmıştır. Demiryollarında, Alstom tarafından üretilen ilk hidrojenli tren filosu, Almanya'da dizelle çalışan trenlerin, elektrikli olmayan hatlarda yerini almaktadır. Bu sayede, yatırımcılar, yüksek maliyetli kablo yatırımı yapmaktan kurtulmaktadırlar. İngiltere, Hollanda ve Avusturya da bu örneği uygulama yolundaki diğer

ülkelerdir.

Denizcilik sektöründe, yakıt hücreli gemiler, çeşitli segmentlerde (feribotlar, karşılıklı sefer yapan gemiler) deneme ve gösterim aşamasındadırlar. Bunlara ek olarak, gemilerin güvertelerinde halen dizel ya da fuel oil ile sağlanan elektrik üretim hizmetlerinde hidrojen kullanımı ile kirlletici salımların (NOx, SOx, partiküller) elimine edilmesi sağlanmakta ve yüksek yatırım gereksinimi ortadan kalkmaktadır. Uluslararası denizcilik Teşkilatı'nın 2050 yılına kadar, sera gazı salımlarının % 50 azaltılması hedefine ulaşabilmek için, uzun mesafe kat eden gemilerde, sıvı hidrojen kullanımı seçeneği değerlendirilmektedir.

Havayolu ulaştırmasında, elektrik itkili (propulsion) yakıt hücre kullanımı üzerinde çalışmalar sürmektedir. Küçük ve pervaneli uçaklar için denemeler yapılmıştır (Almanya'da HY4 projesi). Jetler için, elektroyakıt (e-yakıt) kullanımı ile karbonsuzlaştırma seçeneği üzerinde çalışılmaktadır. Bu yöntem, henüz ekonomik değildir.

Toparlarsak

Hidrojen, on yıllardır, sanayinin birçok segmentinde girdi olarak kullanılmaktadır. Enerji dönüşümünde, doğrudan elektrik kullanımının zor olduğu sektörlerde (ulaştırma, sanayi, mevcut gaz kullanım alanları), karbonsuzlaştırmanın sağlanması amacı ile yenilenebilir kaynakların çok daha yaygın

kullanılabilmesi için aradığımız “eksik halka” olabilir. Bu bakımdan, “değişken” yapıdaki yenilenebilir kaynakların, bu değişkenlikten kaynaklanan eksikliklerini dengelemeye, hidrojen kilit bir değer olarak ortay çıkmaktadır.

Teknolojilerde önemli mesafe kat edilmiş durumdadır. Bu aşamada, hidrojen kullanımının hızla yaygınlaşması için, maliyetlerin düşürülmesi öncelikli bir gerekliliktir. Büyük ölçekli, en az altyapı yatırımı gerektiren projelere ağırlık verilmesi, hızla ekonomik getiri sağlayacağından, odaklanılması gereken bir husustur.

Kısa vadede, ilk yatırım maliyetlerinin en azından bir kısmını geri alabilecek önlem ve yöntemlerin uygulanması yararlı görülmektedir (IRENA). Öncelikli sektör ve segmentlere yönelik teşvikler ve vergi muafiyetleri, önerilen politikalar arasındadır.

Sonuç olarak, yenilenebilir kaynaklardan elde edilecek hidrojenin, enerji dönüşümünde kilit rol oynayacağı görülmekte iken, mevcut fosil yakıtlar ağırlıklı ve dışa bağımlı enerji politikalarında ısrar etmenin tutarsızlığı açıktır. Hidrojen konusunda, sözde kalan çalışmaların bir “master plan” çerçevesinde; kamu-üniversite-sanayi işbirliği ile yeniden ele alınmasında büyük yarar vardır. •

necdetpamirbd@gmail.com

Kaynakça:

- 1- Hydrogen from renewable power technology outlook for the energy transition, eylül 2018, irena
- 2-Aynı rapor

Yeni Toplumsal Sınıf

Yazan: BARBAROS ENEÇ

Yeni toplumsal taban, 1960'larda toplumsal hareketlerin çekirdeğini oluşturmaya başlayan yeni orta sınıflardan oluşuyor.

Yaşanan her büyük temel iktisadi kriz sonrası siyasetin değiştiğini gözlemleyebiliriz. 1970'lerdeki petrol fiyatlarındaki artışın tetiklediği bunalım neoliberalizmi doğurmuştu. 2008'deki finansal erimenin arkasında yeni bir tür "otoriter" popülizm sarıyor küremizi. Göç, terörizm, artan eşitsizlik gibi

sorunlarla başa çıkmaktan aciz hale gelindiği bir dünyada yaşıyoruz. Bu sıkıntılara karşı uzun vadeli stratejiler geliştirmek yerine, kanun ve düzen vaat ederek, ülkelerini yeniden "büyük" yapma sözünü veren liderlerin peşine takıldı dünya.

Macaristan'dan Brezilya'ya yeni liderler çıktı siyaset sahnesine. Bu yükselen liderler genel olarak, yabancı düşmanı, ataerkil ve otoriter tarzlarıyla öne çıkıyor.

oldu. Artık popülizmin mantığı kültürel konulardan ekonomiye kaymıştır.

Tarih maddesiz olmaz. Bu yeni tip liderleri destekleyen geniş

Son Birleşik Devletler seçimlerinde hem Trump hem de Sanders popülist olarak adlandırıldı.

Son Birleşik Devletler seçimlerinde hem Trump hem de Sanders popülist olarak adlandırıldı. Bu seçim popülizm teriminin en çok kullanıldığı seçim olarak tarihe geçti. Bu terim içeriğindeki politik fikirlerin niteliğine bakılmaksızın “düzen karşıtlığı” ile eş anlamlı kullanıldı. İçeriğe önem verilmeksizin taviz önemsendi. Terim belirli ruh halleri ve ruh halleri ile ilişkilendirildi: populistler kızıgındır, seçmenleri öfkeli gibidir. Popülizm göç dalgaları ve terör saldırılarına yönelik ırkçı bir tepkiden daha ziyade neoliberal politikaların reddi ile birlikte anılır

bir toplumsal sınıf var. Bu sınıf daha oluşum sürecinde. Sol dahil olmak üzere protestoların toplumsal tabanı değişti. Yeni toplumsal taban, 1960'larda yeni toplumsal hareketlerin çekirdeğini oluşturmaya başlayan yeni orta sınıflardan oluşuyor. Neoliberalizmin kaybedenleri tarafından yürütülen protestolar tekrar dikkatimizi çekiyor. Bu protestolar tehditten çok tiyatroyu anımsatıyor. Dikkatleri kemer sıkma

politikalarını protesto etmeleri ile üzerine çektiler. Kendilerini neoliberal politikaların kaybedeni olarak gören farklı sınıf ve sosyal grupların ittifakında buldular. Bu hareket hem beyaz hem de mavi yakalıları, hem işsizleri hem de öğrencileri, hem yaşlı hem de genç kuşakları kapsıyor. Bu insanlar için güvencesizlik kesinlikle sosyal ve kültürel bir koşul. Bu sınıf artık tehlikeli bir hâl alıyor. Bir takım kirli odakların sesini dinlemeye, oylarını nüfuzu giderek artan otoriter popülist platformlara vermeye meyilliler. Liderleri olmayan öfkeli bu grup

gerek aşırı sağ gerekse de aşırı sola yahut kendilerinin korku ve endişelerine oynayan demogoglara meylediyor. Siyasetçiler bu sınıf ve sorunları ile adeta takıntılı bir biçimde ilgileniyorlar. Manipülatif politikalar en çok bu gruplara karşı kullanılıyor. Bu yüzden farklı gruplardan oluşan bu sınıf çok tehlikeli görülüyor.

1970'lerden bu yana

hegemonik düşünce neoliberal modelin etkisindeydi. Bu model büyüme ve kalkınmanın rekabet gücüne dayandığı, her şeyin rekabeti ve rekabet potansiyelini artırmak için yapılması ve piyasa kurallarının hayatın her alanına nüfuz etmesi gerektiği düşüncesini yaşıyordu. Bu modele göre emek piyasasındaki esnekliğin artması şarttı. Bu ise, risk ve güvencesiz hallerin getirdiği maliyetin, çalışanlar ve onların ailelerince karşılanması anlamına geliyordu. Kendine güvenleri yükselen yönetici sınıflara ait olmayanların kendilerine açıkça tanımlanmış toplumsal gruplar olarak görmeleri zorlaşmıştır. 2008 ekonomik krizine bir de siyasi meşruiyet krizi eşlik ettiğinden, toplumda gittikçe daha fazla grup kendilerini devlet kurumlarında temsil edilmediğini hissetmeye başladı, aynı zamanda bu kurumların büyük şirketlerin elinde olduğu inancı da yaygınlaştı.

Küreselleşme ulusal sınıf yapılarının parçalanmasına yol açmıştır. Esnek bir emek piyasasına gidilirken sınıflar ortadan kalkmadı. Bugün beş çeşit sınıf tanımlanabilir. En tepede az sayıda ve inanılmaz derecede zengin “elit” sınıf vardır. Bunların altında “maaşlılar” vardır. Bunların yanında, profesyonel ve teknisyen sözcüklerinin birleşmesinden türetilen, “profisyenler” vardır. Profisyenlerin altında el emeği ile çalışan ama giderek daralan eski işçi sınıfı vardır. Bu dört grubun altında ise, bir tarafta işsizler ordusu diğer tarafta toplumun uç kısımlarında yaşayan ve onun genel yapısı ile uyuşmayan ve giderek büyüyen prekarya vardır.

Prekarya İngilizce'deki güvencesiz anlamına gelen “precarious” sıfatı ile proleteryanın birleşmesiyle oluşan yeni bir terimdir. Bu sınıf henüz oluşum sürecindedir. Prekarya terimi ilk defa 1980'lerde Fransız sosyologlar tarafından geçici ve mevsimlik işçileri tanımlamak için kullanılmıştır.

Prekaryanın mesleki kimliği yoktur. Prekarya içindeki insanların devlet ya da sermaye ile güven ilişkileri asgari düzeydedir.

İtalya’da insanların geçici işlerde düşük gelirle çalışmasının da ötesinde bir hayat tarzı olarak güvencesiz bir varoluş anlamında kullanılıyor. Almanya’da sadece geçici işçiler değil, herhangi bir toplumsal entegrasyon umudu bulunmayan işsizler de bu kavramın kapsamına girmekte. Japonya’da bir dönem çalışan yoksullarla ile eşanlamlı kullanıldı. Ancak genç ve güvencesiz işçi sendikası diye nitelendirilebilecek örgütlerle

ilişkilendirildikten sonra kendine özgü bir terim olarak evrildi.

Prekarya homojen bir yapıya sahip değildir. Ancak tümü, emeklerinin araçsal (yaşamak için), fırsatçı (ne düşerse), güvencesiz olduğu hissini paylaşır. Dört temel gruba ayırabiliriz. Öncelikle geçici işlerde çalışmak durumunda olanlar. Esnek emek çağında işlerine geçici bir etiket verenlerin sayısı muazzam arttı. Burada dikkat etmemiz gereken bir nokta var. Özellikle profesyoneller -bu satırların yazarı gibi- bir kısa dönemli projeden diğerine geçtikleri proje odaklı var oluş tarzından hoşlanmaktadırlar. Bu bir yaşam tarzı olduğu için prekaryaya dahil edemeyiz. Prekaryanın bir başka grubu da yarı zamanlı istihdamdır. Bu aslında sanayi toplumlarının

aksine hizmete dayalı ekonomide kullanılır. Hem gelişmiş hem gelişmekte olan ülkelerin gittikçe sanayisizleşme sürecinden geçtiğini aklımızdan çıkarmamalıyız. Gerçekliğe baktığımızda aslında yarı zaman teriminin bir yanılgı olduğunu görebiliriz. Çünkü, bu kişiler beklenenden daha fazla çalışıyor ve hak ettiklerinden daha az kazanıyorlar. Prekaryanın diğer grubu bağımsız yüklenici firmalar ve taşeronluk sistemidir. Diğer grup

ise çağrı merkezlerinde çalışan ordusudur. Ve en son olarak da stajyerler gelir. Stajyerlik, gençlerin prekarya içine yönlendirilmesi için potansiyel bir mekanizmadır.

Neoliberalizm insanları

harekete zorlamayla güvencesizliğe sürükledi. Eski kişisel ve kolektif

siyasal kimlik temelleri yıkan akışkan bir toplum yarattı.

Prekaryalaşmak, güvencesiz bir varoluş içinde yaşamaya neden olan baskılara maruz kalmak ve bu deneyimlerin içinden geçmek demektir ve iş ya da hayat tarzı ile elde edilen güvenli bir kimlik veya gelişme hissi yoktur.

Prekaryalaşmanın bir başka yönü de kurgusal bir mesleki hareketlilik ki bir takım unvanların havalı şekilde adlandırılmasıyla kendini gösterir. Hiçbir yere gitmeyen ve geleceği olmayan bir işe cıfcaflı bir ad verilir ve o işin güvencesiz tarafları gizlenmeye çalışılır. Prekarya mensuplarında iş temelli bir kimlik

bulunmaz. Bir geleceği olmayan ve toplumsal hafızadan yoksun işlerde çalışırlar. Her ne kadar bazı üyelerinin birtakım mesleki yeterliliklere veya havalı unvanlara sahip olsalar da prekaryanın mesleki kimliği yoktur. Prekarya içindeki insanların devlet ya da sermaye ile güven ilişkileri asgari düzeydedir.

Hayatımızın her köşesine giren elektronik cihazların insan beyninde, düşünme biçiminde ve daha da vahimi düşünme kapasitemizdeki derin etkisi ile karşı karşıyayız. Prekaryanın belirleyici özelliklerinden birisi de pek çok şeyin zamansal açıdan kısa bir dönem üzerine kurulmasıdır ve bu durum uzun dönemli düşünme yetersizliğine dönüşebilir. Bunun temelinde de bir kariyer yapma veya kişinin kendisini geliştirme ihtimallerinin düşük olması yatıyor. İnternet, cep telefonları, sosyal medya alanları beynin tekrar yapılandırılmasına neden oluyor. Bu dijital yaşam

Dijital yaşam biçimi, yeni ve farklı fikirler üretmenin temelini oluşturan uzun dönemli hafıza sürecine zarar veriyor.

biçimi, nesiller boyunca insanların zekâ olarak kabul ettiği şeyin, karmaşık süreçlerin ardından mantık yürütmenin, yeni ve farklı fikirler üretmenin temelini oluşturan uzun dönemli hafıza sürecine zarar veriyor. Dijital dünya, anlık uyarı ve tatmin sağlayarak beynin kısa dönemli karar ve tepkiler vermesine yol açıyor. Orjinallik ve yaratıcılıktan ziyade grup onayına dayalı görüşlerin geçerli olduğu bir topluma doğru gidişat var. Elektronik ortam, hizmetlere dayalı ekonominin önemli özelliklerinden biri olan aynı anda birden fazla iş yapabilmeye olanak sağlıyor. Günümüz iş dünyasının gözde sözü “multitasking”. Ancak araştırmalar, alışkanlık, eğilim ya da zorunluluk nedeniyle birden fazla işi aynı anda yapmaya aşırı derecede düşkünlük gösterenlerin enerjilerini har vurup harman savurduklarını, kendilerini birden fazla göreve hasredemediklerini ve sonuç olarak daha az üretken olduklarını gösteriyor.

Prekaryayı betimlerken

öfkeli grup dedik. Öfkenin nedeni, anlamlı bir hayat kurmanın önünde görünen engeller ve görelî bir yoksunluk duygusudur. Sürekli maddî başarının tuzaklarına maruz kalmak ve gerek bu tuzaklar gerekse “ünlü kültürü” ile sürekli olarak kuşatılmak, bitmek tükenmek bilmez bir hınca neden oluyor. Emek piyasası esnekliği çalışanları güvencesiz, kariyer

gelişimi olmayan işlere boğmaya başlıyor. Bu işler, anlamlı yapılar ve sosyal ağlar içinde kurulmuş güvene dayalı ilişkilerden de yoksundur. Dışlanmışlık, sürekli kaybeden olmanın yanı sıra siyasetçilerin ve orta sınıf yorumcular tarafından, tembel, başıboş, hiçbir şeyi hak etmeyen, toplumsal açıdan sorumsuz olarak değerlendirmeleriyle ortaya çıkan huzursuzluk durumudur. Kendilerini dışlanmış hissediyorlar ve davranışlarında hem net olamıyorlar, hem de umutsuzlar. Sahip olduklarını kaybetmekten korkuyorlar ve bu da onları sürekli sinirli yapıyor. Bu zihin korkudan beslenir ve korkuyla motive olur.

Pek çok ülkede yetişkin nüfusun dörtte biri prekaryaya dahil edilebilir. Dışlanma, yabancılaşma, kaygı ve hiddete eğilim gibi duyguların hakim olduğu konumlarda bulunan ve gitgide büyüyen bir insan kitlesi bu. Prekaryanın bir sınıf olamamasının temel nedeni, içindeki grupların birbirlerini suçlama potansiyelidir. Ana akım neoliberal politikaların mağduru ve egemen kurumların şeytanlaştırdığı prekarya ile yine aynı egemen kurumları entellektüel bir isyankârlıkla ortak şekilde reddeden kahraman prekarya arasında sürekli olarak yaratıcı bir gerilim söz konusu. Bu iki taraflı kimlik - mağdur ve kahraman- aynı zamanda tutarlılık anlamında bir sıkıntıyı da beraberinde getirmektedir. •

Echo ve Narcissus

“İnsan yaşamında
eksik olanı
her şey sanır!”

Ovidius'un “Dönüşümler”inde 3.kitap 340. mısradan itibaren anlatılmaya başlanmıştır bu hikâye. Echo diye bilinen yankı ve meşhur Narcissus'un hikâyesi...

Narcissus doğduğu gün, Kâhin Tressias bir kehanette bulunur. Onun uzun ve mutlu bir ömür süreceğini, bunun içinse bir tek şart olduğunu söyler. Şart ise Narcissus'un hiçbir zaman ve hiçbir

şekilde kendisini görmemesidir... Mit kısaca şöyledir...

“Narcissus genç bir delikanlı olduğunda tüm genç kızları ve perileri kendisine âşık edilecek bir görüntüye sahipti. Fakat kendisi onları hiç umursamıyordu.” “Efsaneye göre, kâhinler Narcissus için eğer kendi yüzüne bakmazsa çok uzun yaşayacağını söylemişlerdi. Narcissus doğdu, büyüdü ve

Yazan: BERK YÜKSEL

birçok kızın ve perinin âşık olduğu bir genç oldu. Fakat duyarsızdı bu âşıklara karşı kendisi. Günün birinde bir peri olan Echo âşık oldu Narcissus'a, fakat onun da aşkı karşılıksız kalınca Echo üzüntüden zayıfladı ve inleyen bir ses olarak kaldı. Narcissus'un aşklarına karşılık vermediği kızlar ve periler, Echo'nun da halini görünce Tanrılardan öğlerinin alınmasını istediler. Tanrılar kabul edecekti bu dileği. Günün birinde Narcissus

diye bildiğimiz çiçeğe dönüşmüştü Narcissus. Derler ki ölümlerin geçtiği Styx nehrinden geçerken bile sudaki yansımaya bakmıştır..."

Echo'nun ve Narcissus'un kitaptan kitaba değişen hikâyeleri bulunmaktadır. Kendi yansımaya sürekli bakmaktan kendini alıkoymayan ve su birikintisindeki yansımaya bakarak ölüp giden Narcissus kendini tanıma safhasında cisimde kalan insanı temsil eder. Echo adlı bir peri kızının ve

Birlik için iki ayna arasında bir elmadır denir. İki ayna arasındaki cisim sonsuza çıkar; ama bir tanedir.

bir av sonrasında su içmek için bir pınar kenarına geldi. Su içmek için eğildiğinde kendi yansımasını gördü ve görür görmez beliren silüete âşık oldu. Bakakaldı suya öylece. Bağarmaya başladı Narcissus kavuşmak istediği sevgilisine... Bu durumu gören Echo her ne kadar kırgın olsa da Narcissus'a acıdı... Orada öldü Narcissus yorgunluktan... Acıdı ona su perileri. Ölüsünü yakmak için odun toplamaya gittiler. Döndüklerinde cansız bedeninin yerinde sadece bir çiçek duruyordu. Bugün 'nergis'

sonrasında da kendisinin ömrünü çürütmüş sözde kahramandır.

Hikâyenin sonundan "Sudaki yansımaya âşık olup, ona ulaşmak için suya atlayıp boğulmuştur." klasik çıkarım "Narsisizm" hastalığına yakalananlar için dünyadaki tek odak kendileridir şeklindedir. Oysa kâinatın yaratılış öyküsüne benzer Echo ile Narcissus'un hikâyesi...

Birlik için iki ayna arasında bir elmadır denir. İki ayna arasındaki cisim sonsuza çıkar; ama bir tanedir.

“Mevlana’nın Mesnevî’sinde anlatıldığı üzere, adamın biri yolda bir ayna bulur. Çirkindir, aynaya bakınca kendini görür ve çok çirkin olduğunu anlar. Sonunda aynayı tekrar yere atar ve şöyle der: ‘Boşuna değil, sahibin seni atmış, terk etmiş.’”

İşte böyle, herkes kendi özünde-kini, kendi yansımasında görür.

Her insan birbirinin aynasıdır. Sevdiklerimiz ayna tutar bize, biz kendi özelliklerimizin yansımasını görürüz onlarda. Anlatıdan basit çıkarım için Echo’nun aşkı ve Narcissus’un duyarsızlığı yeterlidir. Oysa ki su: “Her şey sendedir” der. “Kendine, özüne, derinlere bak” der. Ona diğer insanlar gibi ayna olur. Ayna saydam bir camın arkasındaki “sır” denilen ve çok ince metal bir tabakanın sürülmesinden elde edilen bir âlettir. Aynaya maddi anlamda güzel görünmek için bakıyor olsa da, kendi manevi güzelliklerini, derinliklerini görebilmek için aynaya bakmak insanı heyecanlandıracaktır. Özünü gören, bilen, tanıyan, idrak eden insancık olmaktan çıkıp ehil insan olur.

Gözler kendini görmekten aciz olmamalıdır. Öz özünü bir başkasının gözünde görecektir. İbni Arabî’nin dediği gibi: “Senin

Tanrın senin aynandır ve sen onun aynasısın. Ben sendeyim ve sen de bendesin.”

Kişi önce kendisine karşı dürüst olmalı aynada gördüğü eserinden memnun olup onu geliştirmeye devam etmelidir. İnsanoğlu, kendi benliğini ve iç dünyasını arındırmalıdır. Düşüncelerinin tutsağı değil, düşünce sahibi olan birey aynadaki yüzleşmeden kaçınmaz. Ne aynaya, kendine, özüne bakmaktan korkar, kendine yalan söyler ne de Narcissus gibi kaba aşırı değer vererek maddi güzelliğe hayran kalıp bakakalır. Onun için erdem, insanın kendini aşma gücüdür.

Sözün kıyası, bilmeyi olmaya dönüştürmek için gözümüz içimize çevrilidir. İki ayna arası sayısız olasılıktan özgür iradesi ile seçerek, görerek yolculuğuna devam eder bilinçli “gerçek insan.” Bu yolda güç, bize gücün iki tarafının da bizde, kendimizde olduğunu idrak etme gücünü de vererek bizimle olsun...

“Acı dolu şehre giden yol benden geçer,

Ebedi acıya giden yol benden geçer,

Kayıp insanlar arasındaki yol, benden geçer...” Dante

Yanılgılarla tüketilmiş bir yaşam,

hiçbir şey yapmadan tüketilmiş yaşamdan daha onurlu olduğu gibi, daha yararlıdır da...

Bernard Shaw

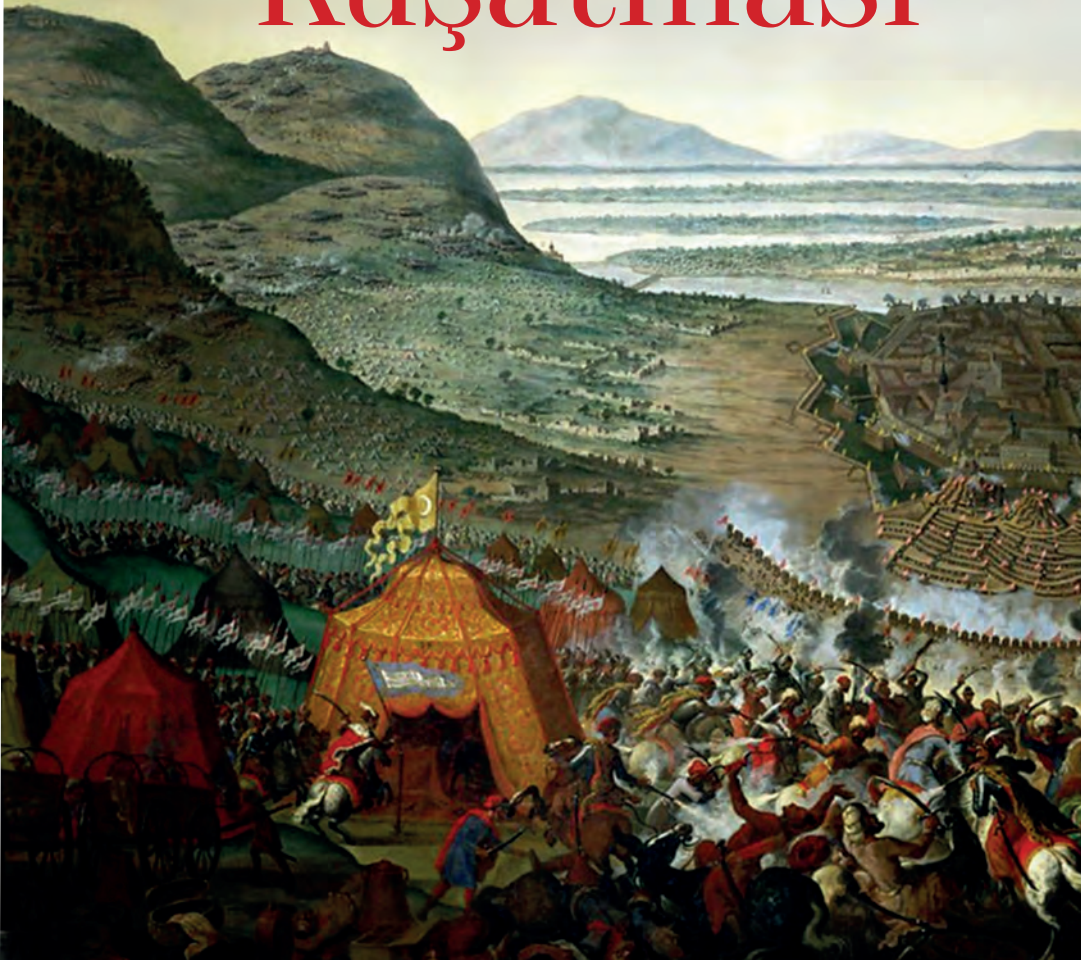

Büyük Yapıtlarımız

Konur Ertop

Tesrifatçıbaşı Ahmet Ağa'nın
Günlüğünde

II. Viyana Kuşatması

Osmanlı ordusu önce Kanuni döneminde, bir buçuk yüzyıl sonra da 4. Mehmet döneminde Viyana'yı kuşattı. İlk kuşatmayı Kanuni Sultan Süleyman, ikincisini Sadrazam Kara Mustafa Paşa yönetiyordu. İkisinde de ordu Viyana'yı alamadan geri dönmek zorunda kaldı. Bu kuşatmaların bütün Avrupa'da siyasal, kültürel alanlarda çok derin yankıları oldu. Hristiyan dünyası, Batılı tarihçiler kuşatmalarla, oradan yola

çıkarak da Türklerle ilgili olarak türlü değerlendirmelerde bulundu. Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa devletleri üzerindeki etkileri, uygulayageldiği politikalar türlü yorumlara konu oldu.

Osmanlı kaynaklarında ise bütün bu olup bitenlerle ilgili gözlemler, bilgiler, değerlendirmeler pek sınırlıdır.

Ancak bu kısır bilgi ortamında Viyana surları önünde yaşananları konu edinmiş çok önemli bir yerli kaynak da bulunmaktadır. Söz konusu kaynağı Richard F. Kureutel Almanca'ya çevirip açıklamalarla birlikte yayınlamıştır. "Devlet-i Aliye Teşrifatçibaşısı (Osmanlı

Devleti Protokol baş görevlisi) Ahmet Ağa'nın Viyana Kuşatması Günlüğü" adıyla da Esat Mermi Erendor, yapıtı günümüz Türkçesine aktarmıştır.

Ahmet Ağa'nın Viyana seferi boyunca görüp yaşadıklarını anlatan günlüğünün yayıncısı, yapıtı değerlendirirken şöyle demektedir:

"Öteki Osmanlı yazarlarının şimdiye kadar bilinen bilgilerini objektiflik, zamana uygunluk, kapsam ve anlatımın ayrıntılı oluşu bakımından çok gerilerde bırakmaktadır."

Ahmet Ağa'nın yapıtı, Osmanlı edebiyatında günlük türünün günümüze ulaşan ilk ürünü olması bakımından da önem taşımaktadır.

Günlükte anlatılanlar özetle şöyle: Edirne'den yola çıkan ordu Belgrad'a yürümüş, 4. Mehmet, burada kalmıştır. Sadrazam Kara Mustafa Paşa'nın başında bulunduğu ordu, Avusturya ordusunu Raab'da yenerek Viyana'ya çekilmek zorunda bırakmıştır. Viyana kuşatmasının 1683 yılı 10 Temmuzundan 14 Eylül'e uzanan süreciyle ilgili ayrıntılardan sonra

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa

günlük yazarı, yenilginin nedenleriyle ilgili gözlemlerini aktarır. Daha sonra da yenilginin sorumlusu Kara Mustafa Paşa'nın idamıyla ilgili ayrıntılara yer verilir...

Kuşatmaya giren bir ordunun gerekli hazırlıkları tamamlamış olacağı düşünülür. Asker zafer umudu içindedir: "Allah'a şükürler

olsun, zaferin her gün yeni bir belirtisini gösteriyor. Din düşmanlarının yenilgisi ve yok edilmesi gün ışığı gibi açık seçik bir gerçek olarak belli oluyor."

Kuşatma başlangıçta bir şenliği andırır: "Sadrazamın mehterhanesi (askeri mızıkacı takımı), tabyasına gelip çalmaya başladı. Yeniçeri ağasının mehteri, diğer vezirlerin, beylerbeylerinin, sancak beylerinin ve diğer kolların mehterleri de buna katıldılar. Bu şekilde ikindiden sonra başlayıp gecenin geç saatine kadar çaldılar. Güneşin doğmasıyla yeniden başladılar. Hep birden çalan trampetlerin, zurnaların, borazanların, davulların, zillerin şamatası topların ve tüfeklerin gümbürtüsüne katılıyor, yer gök iniliyordu."

Zaferin pek yakınlarında olduğunu düşünen savaşçılar yakıp yıkmaktan kaçınmaksızın ilerlemektedir. Bir iskelede odunlar, değirmen taşları, çuvallarla has ekmek unu vardır, hepsi yakılır. Irmak kıyısında önlerine yüksek duvarlı bir bahçe çıkar: "Kayzerin dinlenme ve eğlenme bahçesiymiş. Bir benzerini daha kimse görmemiştir. İçinde meyvaların her çeşidi, çiçeklerin türlü türlü vardı. Hepsini ateşe verilip yakıldı ve yerle bir edildi."

Toplar surları döver. Toprağın altından kaleye uzanan kanalları açılıp barut döşenerek patlatılır. Çarpışmalar sırasında ele geçirilen düşman esirleri ordugâha getirilir. Onların başına gelecekler ise tarihin

bilinen yüzünde anlatılanlara pek uymaz: “(Sadrazama) Hainburg palankasında ele geçirilmiş on tutsakla iki yüz kelle getirdiler. Getirenlere hilat (kaftan) giydirildi ve bahşiş verildi.”

“Orduda yamak olarak çalıştırılan tutsaklardan birinin efendisini öldürdüğü haberi Sadrazama bildirilince, bu cinsten ne kadar tutsak varsa hepsinin öldürülmesini ferman buyurdular:

(...) Yüz elli tutsak
Leylek Çadırına
(Aylak Çadırına)
getirilip boyunları
vuruldu. Bu günü
izleyen iki gün
içinde de ordu
içinde bulunan
bin tutsağın kafası
kesildi.”

Düzenin
sağlanması
yolunda girişilen
uygulamalar hiç de hafif değildir:
“Kaledeki düşmanlara ekmek satan
üç Ermeni fırıncı yakalandı ve
her birine üç yüzer sopa vuruldu.
Ayrıca barut hazırlamakla görev-
lendirilmiş birkaç tumarlı sipa-
hiye hizmetlerinde gösterdikleri
ihmalden ötürü yüz ellişer sopa
vuruldu.”

Sert uygulamalardan yüksek
rütbeli görevliler de kendini
kurtaramamıştır: “Konya alaybeyi,
tabyasında çok az asker bulundur-
duğundan Sadrazaman gözü önünde
kendisine iki yüz sopa vuruldu.”

Kale topraklarla dövülürken

ordugâha da mermiler imkedir:

“Fakir Bezmî (Yasakçızade İbra-
him’in şairlik adı) haz verici güzel
ruhlarla uğraşan bu yaman savaşçı,
yeniçeri ağasının çadırında konuk
olarak bulunduğu sırada kaleden
uçup gelen bir şahî topu mermisiyle
yaralandı. Mermi ayağını kemikten
koparıp götürdü. Olaydan sonra
iki gün daha yaşadı. Üçüncü gün
bu gelip geçici yeryüzü sofrasını

Zaferin pek
yakınlarında
olduğunu düşünen
savaşçılar yakıp
yıkmaştan
kaçınmaksızın
ilerlemektedir

terk edip dostlar
meclisinin yolunu
tuttu: Şu dünyanın
geçici bezminden/
Ayrılıp gitti fakir
Bezmî.”

Kuşatmanın başarısız kalma-
sına yiyecek sıkıntısı da önemli bir
neden olmuştur: “Ordu-yu hüma-
yunun erzak sıkıntısını gidermek
için Ödenburg palankası halkına
mektup gönderildi. Bize bağlı
Macarlar, var olsunlar! İstenilen
erzakı derhal sağlayıp gönderdiler.
Bu erzak, cellat çadırı önünde her
zamanki pazar fiyatından satıldı.”

“Bugün bir porsiyon arpa yeminin fiyatı kırk paraya çıktı. Ancak getirilen tutsakların anlatığına göre, kaledeki gâvurların arasında da tasvir edilmez derecede kutluk ve anlatılmaz derecede yokluk varmış.”

Kısa süre sonra bozgun gelip çatacaktır: *“Sadrazamın çevresindeki askerler bir yandan döğüşüp bir yandan kaçmaya koyuldu. Çoğu doğruca çadırlarına koşuyor ve sadece canıyla malını kurtarmayı düşünüyordu...”*

Teşrifatçıbaşı Ahmet Ağa yenilginin nedenlerini sıralarken askeri konular yanında çöküş döneminin toplum ve ahlak sorunlarını da sayıp dökmüştür: *“Ordumuzda sadece kazanç için, askerin yanı sıra gelmiş bir yığın esnaf bulunmaktaydı. Bu seferde ele geçen zengin ganimetten büyük çıkarlar sağlayıp bütün düşüncelerini ve gayretlerini sadece mallarıyla kölelerini bir an önce selamete çıkarmaya yöneltmişlerdi. Meydan savaşının yapıldığı gün, bu adamlar daha kuşluk vakti ordugâhtaki eşyalarını hayvanlarına yükleyip yola çıkmaya koyuldular. Bunların kaçma hazırlığı ve telaşının sonucu olarak, ordugâhta bulunan diğer kimseler de korkup heyecanlandılar. Bu sefer onlar da bin türlü kaygıyla bütün mallarını, eşyalarını hayvanlarına yüklemeye başladılar. Ordugâhta cereyan eden bu olayın haberi, dışarda gâvurla savaş tutuşmuş askere ulaşınca, onlar da aynı şekilde mallarını toplamak*

kaygı ve telaşına düştüler.”

Saraya göre yenilginin sorumlusu, yerli tarihçilerin pek de toz kondurmadığı Sadrazam Kara Mustafa Paşa’dır.

Gönderilen görevliler sadrazamdan “mühr-ü hümayunu, sancak-ı şerifi, Kâbe anahtarını” geri isterler. Sadrazam, *“Bana ölüm düşünüldü mü?”* diye sorunca kapıcılar kethüdası, *“Elbette, olması gerek. Allah doğru imandan ayırmadan ölmek nasip etsin,”* karşılığını verir. Sadrazam yarıda kalan öğle namazını tamamlar.

Teşrifatçıbaşı’nın günlüğünde anlattıkları, saltanat tarihinde ne ilk kez yaşanmıştır ne de son olmuştur: *“Kendi eliyle kürküyle kavuğunu çakardı ve sonra ‘Gelsinler!’ diye emretti. ‘Bu halıyı da alın buradan. Cesedim, toza toprağa bulansın isterim,’*

Halı derhal kaldırıldı. Cellatlar içeri girip kementlerini hazırlarken kendi eliyle top sakalını kaldırdı. Kaderini kabul ettiğini şu sözlerle belirtti: ‘İlmeğinizi güzel geçirin!’

Cellatlar ilmeği boynuna geçirdiler. İki ya da üç defa çektiler. O zaman Sadrazam ruhunu teslim etti.”

İyi bir gözlemcinin, usta bir yazarın kaleminden çıktığını belli eden günlükte savaşın aşamaları, yaşanan olaylar, yenilginin nedenleri açık açık anlatılmıştır. Tarih kitaplarında pek yer verilmeyen ayrıntılar, cephedeki yaşam, ürpertici savaş uygulamaları, insan ilişkileri yapıtın önemini arttırmaktadır. •

konurertopbd@gmail.com

Kızıldeniz'i Akdeniz'e Bağlayan
İnsan Yapımı Mucize

Süveyş Kanalı

Yazan: ERHAN KANYILMAZ

Deniz taşımacılığı, dünya genelinde hemen hemen her bireye fayda sağladığı için günlük yaşamımızda hayati bir rol oynar. İnsanların ve malların hareketini daha hızlı hale getiren havacılık endüstrisindeki gelişmelere rağmen gemicilik sektörü ekonomilerin gelişmesindeki önemini devam ettirmektedir.

Uluslararası ticaretin omurgasını teşkil eden deniz taşımacılığı, oyuncaktan kamyonu kadar değişen geniş bir yelpazedeki yüklerin her gün uçsuz bucaksız okyanuslarda bir yerden bir yere nakledilmesine imkan sağlar. Uluslararası Deniz Ticaret Odası'nın verilerine göre, denizcilik sektörü, uluslararası alanlarda hizmet veren 50.000'den fazla ticaret gemisiyle dünya ticaretinin yaklaşık %90'ının taşınmasını gerçekleştirmektedir.

Ancak deniz taşımacılığını sağlayan şeyler sadece doğal unsurlardan meydana gelmez. Bunların yanında insanlar tarafından gerçekleştirilen pek çok girişim de insanların ve malların dünya çapındaki hareketlerinin gerçekleşmesine katkı sağlamıştır. Dünyanın farklı yerlerinde insanlar tarafından inşa

Volga-Don Kanalı, Korint Kanalı, Büyük Kanal ve Süveyş Kanalı günümüzün devasa deniz taşımacılığı ağında alternatif rotalar sağlamakta ve böylece deniz taşımacılığını kolaylaştırarak daha etkin hale getirmektedir.

Süveyş Kanalı

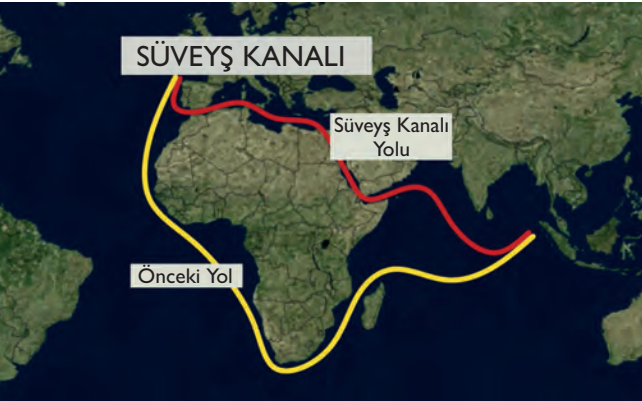
Mısır'da bulunan ve insan yapımı bir su yolu olan 193.3 km uzunluğundaki Süveyş Kanalı, Akdeniz'i Kızıldeniz'in kuzeyindeki Süveyş Körfezi'ne bağlar. Resmen 1869 Kasımında açılan ve her yıl binlerce geminin geçtiği Süveyş Kanalı, dünya deniz taşımacılığında en yoğun olarak kullanılan rotalardan birisidir. Asya'yı Afrika'dan ayıran Kanal, Avrupa'dan Hint Okyanusu'na ve Pasifik Okyanusu'nun batısındaki bölgelere

ulaşımda en kısa rota imkânını sağlar. Avrupa'dan Hint Okyanusu ve Pasifik Okyanusu'nun batısına gitmek için Süveyş Kanalı üzerinden izlenecek rota, diğer alternatif rotaya göre mesafeyi yaklaşık olarak 7.000 km kısaltır. Kanal ayrıca Mısır'ın kuzeyinde bulunan Port Said ile güneydeki Süveyş bölgesinde yer alan Port

Tevfik şehirlerini birbirine bağlar.

Akdeniz'i Kızıldeniz'e bağlayan Süveyş Kanalı

Kanalın inşası 1859-1869 yılları

edilen kanallar, rotaları kısaltmak ve maliyetleri düşürmek suretiyle uluslararası gemi taşımacılığının çehresini değiştirmiştir. Bu kategoride yer alan Panama Kanalı,

arasında Süveyş Kanalı adlı bir şirket tarafından gerçekleştirilmiştir. Mısır, 2015 yılında Kanalı'nın bazı yerlerindeki derinliği artırmış ve Kanala paralel olarak 35 km uzunluğunda bir şerit eklemiştir. Kanalı'nın bu şekilde genişletilmesi iki yönlü geçişi ve

daha büyük gemilerin bu su yolunu kullanmasını mümkün hale getirmiştir. 2017 yılının Aralık ayında dünyanın en büyük konteyner gemisi olan 400 m boyundaki OOCL Hong Kong adlı gemi, üzerindeki 21.400 adet konteyner ile Süveyş Kanalı'ndan geçiş yapmıştır. Dünya genelindeki yıllık deniz ticaretinin yaklaşık %8'ine sahne olan Kanal, Mısır ekonomisinin büyümesinde önemli bir rol oynar. Reuters verilerine göre Kanal, 2017 yılında 5.3 milyar dolar gelir getirmiştir.

Her ne kadar Süveyş Kanalı 1869 yılında hizmete açılmışsa da Nil Nehri ile Akdeniz'i Kızıldeniz'e

Kanalı'nın inşası 1859-1869 yılları arasında Süveyş Kanalı adlı bir şirket tarafından gerçekleştirilmiştir.

bağlama düşüncesinin uzun bir geçmişi vardır. Günümüzden yaklaşık 4000 yıl önce Eski Mısır'da Firavunlar döneminde Kızıldeniz ile Akdeniz'i birbirine bağlama düşüncesi ortaya atılmıştır. Bahse konu iki deniz ile Nil'i bir kanalla birbirine bağlama fikri Firavun III. Senausret'in hüküm sürdüğü dönemde (MÖ 1887-1849) bölgede ilk kanalı'nın inşasıyla gerçeğe dönüşmüştür. Ancak bu kanal yapımını takip eden yıllarda atıl kalmış, ulaşım maksadıyla farklı hükümdarlar

Dünyanın en büyük konteyner gemisi 400 m boyundaki OOCL Hong Kong 21.400 adet konteyner ile Süveyş Kanalı'ndan geçiş yapıyor. (Aralık 2017)

döneminde birkaç kere yeniden açılmıştır. Tarihi belgeler zaman içinde bu kanalın genişletildiğini ve yeni kanallar inşa etmek için bazı girişimlerde bulunduğunu ileri sürmektedir. Bu girişimlerden günümüze yakın zamanda olanı Napolyon Bonapart'ın 1700'lerin sonundaki Mısır Seferi esnasında gerçekleştirilmiştir. Bonapart, Fransızların kontrolünde Süveyş'e inşa edilecek bir kanalın İngiliz

kafa yormaya başladılar. Bu projelerden birisi Kızıldeniz'i Akdeniz ile birleştirmeyi amaçlıyordu. Bu durumda gemiler Afrika'yı dolaşmak zorunda kalmayacak ve böylelikle zaman kazanılacaktı. Yukarıda bahsi geçen başarısız kanal inşa girişimini 1800'lerin ortalarında başka bir proje izleyecekti. Zira aynı zamanda bir mühendis olan Fransız diplomat Ferdinand de Lesseps, Mısır Genel

Valisi olan Said Paşa'yı kanal yapımına destek vermesi için ikna etmişti. 1858 yılında Uluslararası Süveyş Deniz Kanalı Şirketi kuruldu. Şirkete kanalın inşa etme ve bunu 99 yıl işletme hakkı verildi. Süre sona erdiğinde Mısır hükümeti kanalın kontrolünü devralacaktı.

ticareti için zorluk oluşturaçağına inanıyordu. Zira kanal, İngilizleri Fransızlara para ödemek ya da mallarını karadan veya Afrika'nın güneyinden taşımaya devam etmek zorunda bırakacaktı. Napolyon'un düşüncesindeki kanalın planlama çalışmaları 1799 yılında başladı. Ancak ölçümde yapılan bir hata sonucunda Akdeniz ile Kızıldeniz'in seviyeleri arasında kanal yapılmasına müsaade etmeyecek ölçüde büyük fark olduğu hesaplanınca çalışmalar derhal durduruldu.

Avrupa'nın yükselişine paralel olarak girişimciler dünya genelinde kanal projeleri üzerinde yeniden

Süveyş Kanalı'nın İnşası

Kanalın inşası resmi olarak 25 Nisan 1859 tarihinde başladı. İnşa esnasında 2 milyar 613 milyon fit küp hacminde (Bir fit küp, yaklaşık 28,31 litreye eşittir.) toprak çıkarılacağı tahmin ediliyor, kanalın tahmini maliyetinin 200 milyon frank tutacağı hesaplanıyordu. Akdeniz'i Kızıldeniz'e bağlayacak olan bu kanal projesi, İngiltere tarafında hoşnutsuzluk yarattı. Çünkü İngiltere bu projeyi kendisinin deniz taşımacılığı üzerindeki hakimiyetini zayıflatacak siyasi bir plan olarak görüyordu. İngiltere kanala yönelik

muhalefetini Mısır hükümetinin açık artırmaya çıkardığı kanal hisselerini İngiliz İmparatorunun 1875 yılında satın almasına kadar devam ettirdi. İmparatorun aldığı hisselerin oranı %44'tü.

Başlangıçta kanal inşaatında zorla çalıştırılan işçiler kullanıldı. Paşa'nın bu uygulamayı yasakladığı 1863 senesine kadar binlerce insanın ellerinde kazma ve kürekle zorla çalıştırıldığı söylenmektedir. Paşa'nın getirdiği yasak, şirketi bu iş için özel olarak tasarlanmış buhar ve kömürle çalışan kazı makineleri getirmeye mecbur bıraktı. Yeni gelen bu makinelerin yardımıyla proje ihtiyaç duyduğu hıza ulaştı ve 17 Kasım 1869 tarihinde Akdeniz'in suları Kızıldeniz'le buluştu. Süveyş Kanalı ilk olarak gemi trafiğine açıldığı zaman derinliği 11-12 metre olan kanalın genişliği su dibinde 45-100 metre su yüzünde 80-135 metredir. Kanal tamamlandığında ortaya çıkan maliyet başlangıçta tahmin edilenin iki katından fazlaydı.

Süveyş Kanalı'nın inşaa çalışmaları ve Siyasi Krizler

İlk yıllarda beklenenden daha az sayıda geminin yeni su yolunu kullanmasına rağmen Süveyş Kanalı'nın dünya ticareti üzerinde çok önemli etkisi oldu. 1875 yılında Mısır'ın hisselerini İngiliz Hükümetinin satın alması İngiltere'nin

Süveyş Kanalı'nın
yapım çalışmaları

Süveyş Kanalı'nın büyük ortağı olmasını sağladı. Kanal, İngiltere'nin sömürgelerine ve Basra Körfezi'ndeki petrol sahalarına daha kısa bir rota sağladığından bu ülkenin ekonomisi için hayati derecede önemliydi. 1875 yılında Mısır'ın iflas etmesi Avrupa bankalarını bu ülkeyi mali olarak kontrol altına almalarına yol açtı. Bu fırsattan istifade ile İngiltere Mısır üzerindeki nüfuzunu güçlendirdi.

Fransızların ve İngilizlerin ülkeyi kontrol altında tutmaya devam etmeleri Mısırlılar arasında bir hınç duygusu yarattı. Bunun üzerine 1882 yılında İngiltere Mısır'ı işgal etti. Birinci Dünya Harbi sırasında İngiltere Mısır'ı himayesi altına aldığını ilan ederek Kanal'ı korumak üzere bölgeye asker gönderdi. Bu durum İngiltere'nin Mısır'a sembolik bağımsızlık verdiği 1922 yılına kadar devam etti. İngiltere ile Mısır arasında 1936 tarihinde imzalanan anlaşmanın gereği olarak Mısır her ne

Mısır Devlet Başkanı Nasır

kadar bağımsız olsa da İngiltere Süveyş Kanalı'nın kontrolünü tamamen eline geçirdi. 1936 anlaşmasına rağmen İngiltere Kanal'dan askerlerini çekmeye ancak 1956 yılında razı oldu.

Süveyş Krizi olarak anılan siyasi buhran, 1956 yılının Temmuz ayında zamanın Mısır Devlet Başkanı Nasır'ın Süveyş Kanalı'nı millileştirerek bölgedeki Tiran Boğazı'nı kapatması üzerine patlak verdi. Nasır'ın bu eylemine karşılık İngiltere, Fransa ve İsrail Mısır'ı işgal etti.

Birleşmiş Milletler'in müdahalesi üzerine bahsi geçen üç ülke Mısır'dan çekildi ve böylece Kanal ticari gemilerin geçişine yeniden açıldı. Bununla beraber siyasi kriz uzun süre devam etti. Süveyş Kanalı, İsrail ile Mısır arasında 1967 yılında yaşanan

Altı Gün Savaşı sırasında Mısırlı yetkililer tarafından bir kere daha kapatıldı. Kanalın kapatılması ile 15 gemi Büyük Acı Göl mevkiinde karaya oturdu. Sarı Filo olarak bilinen bu gemiler, İsrail ile Mısır arasında yapılan görüşmelerin ardından 1975 yılında Kanal'ın yeniden açılmasına kadar burada mahsur kaldı.

Süveyş Krizinde batan bazı gemiler

Bu tarihten sonra Kanal, Akdeniz ile Kızıldeniz arasında geçişi sağlayan, uluslararası deniz taşımacılığını Afrika'nın en güney ucundan dolaşma mecburiyetinden

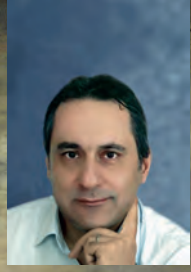

Kanalın kapatılması ile karaya oturan gemiler

ve bunun zorluklarından kurtaran önemli bir ticaret yolu olma özelliğini korudu.

Aşıрма havuzu bulunmayan ve dünyanın en uzun olan Kanal, Süveyş Kanal İdaresi'nin tahminine göre 2023 senesine kadar ortalama günlük gemi geçişini 97'ye ve gelirini 13.226 milyar dolara çıkaracaktır. •

Evrensel Bakış Açısı
Gülbüz Evren

Avrupa'yı Açlıktan Amerika'nın Yerlileri Kurtardı

Kristof Kolomb'un, namıdiğer Cristobal'in Amerika Kıtası'nı keşfi, dünyanın gidişatını değiştiren en önemli olaylardan biridir. Söz konusu keşif, Avrupalıların mutfağını zenginleştirmiş, hepsinden önemlisi yoksulları doyurmuştur.

Bu yazıda, Amerika'nın keşfi sayesinde Avrupa'nın ve tabii ki biz Türklerin yeni sebze ve meyveler ile tanışmamızı anlatmaya çalışacağım.

Amerika'nın keşfinin ardından, patates başta olmak üzere mısır, kabak, fasulye, biber, turp, nohut,

kavun, ananas, yaban mersini, kinoa, vanilya, avokado, ayçiçeği, yer fıstığı, tütün, olmazsa olmazımız haline gelen domates ve Azteklerin, tanelerini para olarak da kullandıkları günümüzde ise çikolata üretiminin hammaddesi olan kakao Avrupalıların ilgi alanına girdi. Elbette sadece bunlar değil, ama ben ilk akla gelenleri ve yaygın bilinenleri sıraladım.

1560 yılında İspanyollar tarafından Peru'dan İspanya'ya getirilen patates, Avrupa'daki yoksulların baş yiyeceği oldu.

Bu sebze ve meyvelerin önemi herkese göre değişir. Kimi fasulyeyi öne çıkaracaktır kimi de mısırı. Benim için öncelik ise patates ve domatesti. Her ikisini de çok severim, ama patatesten başlamayı tercih ederim. Nedeni de, Peru yerlilerinde gördükten sonra ilk kez 1560 yılında İspanyollar tarafından İspanya'ya getirilen patatesin, zaman içinde Avrupa'daki yoksulların baş yiyeceği olmasıdır.

Patatesin Amerika kıtasındaki ana vatani Peru'dur. Yerliler, And Dağları boyunca uzanan bölgede, patatesin 221 çeşidini yetiştirmiştir. İspanyollar, kıtaya yayıldıkça patatesin Peruluların en önemli yiyeceği olduğunu gördüler. Fetihçi kaptanlardan Pizarro, bugünkü Şili, Kolombiya ve Peru topraklarını yöneten İnkalar 1503'den başlayarak 1533'e kadar devam eden

süreçte kontrolü altına aldığı sırada patates ile tanıştı. İnkaların altınlarına el koymak için başta imparator olmak üzere binlerce insanı katleden Pizarro, Peru'nun başkenti Lima'yı da kuran kişidir. Perulu yerlilerin 1541 yılında düzenlediği bir suikast sırasında ölen Pizarro, önceleri patatesi zehirli bir yiyecek olarak görmüştü. Ancak adamları onun ölümden sonra, İspanya'ya altın götürmek üzere 1560 yılında yola çıkan gemilere patates de yükledi. İspanyollar,

“vahşilerin yiyeceği” dedikleri patatese önceleri hiç ilgi göstermediler. Ancak ülkenin bazı bölgelerinde, özellikle de Fransa sınırındaki yerlerde patates yetiştirilmeye başlanması bu düşüncüyü değiştirdi. Pirene Dağları'ndaki Bask bölgesinden Fransa'nın kentlerine doğru yayılan patates önceleri Fransızların

da hoşuna gitmedi.

Patatesi Avrupa'nın başka ülkelere tanıtan ise İspanyol balıkçıları oldu. Tam tarih verilemese de, 1600'lü yıllardan itibaren balıkçılar, denize açıldıklarında yanlarına aldıkları patatesin diğer sebze-lerin aksine uzun süre bozulmadan dayandığını görünce, kendileri için önemli bir besin kaynağı olduğunu anladılar. İspanyol balıkçılar 1601 yılında uğradıkları İrlanda, İskoçya, Hollanda ve bugünkü Belçika kıyılarında yaşayanlara da patates vererek, nasıl yetiştirileceğini öğretiler. İşte bu yıllardan itibaren patates, İrlanda, Hollanda ve Belçika'dan tüm Avrupa'ya ardından Rusya'ya ulaştı. Patatesin yetişmesinde İrlanda, İskoçya, Hollanda ve Belçika coğrafyasının iklimi çok uygundu. Özellikle yoksulluğun ve kıtlığın etkisi altındaki İrlandalılar, patates sayesinde aç kalmaktan kurtulmuştu. Öyle ki, patates, İrlanda halkının yaklaşık yüzde 45'nin belli başlı tek yiyeceği haline geldi. Patatesin Avrupa halkları için ne denli önemli olduğu ise kıtada, 1618-1648 yılları arasında yaşanan 30 Yıl Savaşları sırasında anlaşıldı. Bu dönemde orduları beslemek için halkın başta tahıl olmak üzere tüm yiyeceğine el koyuldu. Bu da,

30 Yıl Savaşları (1618-1648) sırasında İspanya, Belçika ve Hollanda'da köylüler toprakta bıraktıkları patatesi ihtiyaçları olduğu zaman söküyor ve açlıktan ölmüyorlardı.

Avrupa genelinde açlıktan ölenlerin sayısında artışa yol açtı. En büyük kayıp Almanya'da oldu. Milyonlarca Alman açlıktan öldü. Avrupalı hükümdarlar işte bu dönemde bir gerçeğin farkına vardılar; İspanya, Belçika ve Hollanda'da köylüler açlık çekmiyor, ölümler olmuyordu. Çünkü bu ülkelerde köylüler bol miktarda patates yetiştiriyordu. Tahıllarına el koyulan köylüler toprakta bıraktıkları patatesi ihtiyaçları olduğu zaman söküyorlardı.

İşte böylesi bir tecrübeyi yaşayan Avrupa'da patates

üreticiliği hızla yayıldı ve 1700'lü yılların başlarından itibaren kış aylarında kıtlık sorunu çözüldü. Hemen söylemekte yarar var, Avrupa'nın birçok ülkesinde halkı patates yemeye ikna etmek pek kolay olmadı. Fransa'nın güney kesiminde yaygın olan patates

kuzeye doğru çıkıldıkça, örneğin başkent Paris'te sevilmiyor, hatta zararlı olduğuna inanılıyordu. Kralın talimatıyla devreye giren Sorbonne Üniversitesi, 25 Mart 1771 tarihinde, "patates zararlı değil aksine faydalıdır" açıklamasını yaptı. Kiliselerdeki ayinlerde de rahipler, halka, üniversitenin bu mesajını aktardılar. Kral ve kraliçeler de, etkilerini kullandılar. Örneğin "Güneş Kral" olarak da bilinen 14. Louis, halkta, patatese sempati oluşturmak amacıyla yakasına patates çiçeği takıyordu. Kentlerin sokaklarında özel görevlendirilen bazı askerler de, sivil kıyafetlerle dolaşp, "Kralın da sofrasında başlıca yemek patates" söylentisini halk arasında yaydılar.

Sonraki yıllarda, Kral 16.

Louis'nin eşi Kraliçe Antoinette de, benzer bir yöntem bulmuştu. Kraliçe, halkın ilgisini çekmek için

Kral 14. Lui yakasına patates çiçeği takıyor.

saçlarına patates çiçeği takıyordu. Nedimele-

rinden başlayarak Fransız burjuvazisindeki kadınlara da, bu yöntemi önermesi sonucu, pazar yerlerinde patates çiçeği satılan tezgâhların sayısı bir anda arttı.

İrlanda'dan etkilenen İngiltere'de, patatesin daha çabuk yayılması ve yetiştirilmesi için Kral'ın devreye girdiğini görüyoruz. Kral 2. Charles'ın isteğiyle İngiliz Kraliyet Akademisi 24 Kasım 1662 tarihinde yaptığı açıklamada, halka patates ekilmesini önerdi.

Prusya ve Rusya'da ise hükümdarlar herhangi bir aracı kullanmadan doğrudan emirler yayınladılar.

Prusya'da Büyük Frederick, halkın patates yetiştirmesi için 18 Ocak 1774 tarihinde yayınladığı emirde, "Kokusu ve tadı yok denilen patates özellikle savaş zamanlarında yaşanan kıtlık ve açlık yüzünden

ölmenizi engelleyecek, sizi besleyecektir. Sevmeseniz de patates ekin ve hayatta kalın” ifadelerini kullanacaktır. İşte o emirden itibaren patates Almanya’da, sofraların olmazsa olmaz yiyeceklerinden biri haline gelmiştir.

Ama şurası bir gerçek ki, patatesin kabulünde en büyük zorluk Rusya’da yaşanmıştır. Ortodoks Kilisesi, “Kutsal kitabımız İncil’de adı geçmiyor. Bu nedenle dinimize aykırıdır” diyerek patatesin ekilmesine ve yenilmesine karşı çıkmıştı. Kilisenin bu tutumu, Çariçe Katarina’nın 1786 yılında yayınladığı “Patates ekin” emrini de geçersiz kılmıştı.

Ortodoks Kilisesi’nin etkisini, yaklaşık 65 yıl sonra Çar 1. Nicolas kırdı. Kullandığı malikânelerin bahçelerine halka örnek olmak için patates ektiren Çar’ın çabası sonuç verdi. Patates ekimi Rusya’nın geniş coğrafyasında yayılmaya başladı.

Patates konusu geçince çoğu

Çar I. Nicolas

okuyucunun bildiği bir konuya değinmeden de geçmek olmaz. Patates yetiştiriciliğinin 1600’lü yılların başlarından itibaren yapılmaya başlandığı İrlanda’da, 1845’de ciddi bir kriz yaşandı. Tarlalarda yayılan bir hastalık patates ürününün büyük bölümünü yok etti. Temel yiyeceğinden yoksun kalan İrlandalılar arasında başlayan kıtlık, yaklaşık 7 yıl devam etti. Bu dönemde 1 milyon İrlandalı öldü ve 2 milyon kişi Amerika Birleşik Devletleri ve başka ülkelere göç etti. İşte bu sırada İrlandalıların imdadına Osmanlı Devleti yetişecektir. Padişah Abdülmecit, 1847’de, İrlanda halkına 5 bin sterlin yardım yapma kararı aldı. Bu karar, İngiltere Kraliçesi Victoria’ya bildirildi. Kraliçe ise İrlanda’ya 2 bin sterlin yolladığı için itibarının sarsılmasını önlemek amacıyla Padişahın yardım miktarını bin sterline indirmesini istedi. Öneriyi kabul eden Padişah, Abdülmecit, bin sterlin yardımın yanı sıra 3 gemi buğday da gönderdi. Bu yardımı hiç unutmayan İrlandalıların o dönemdeki yöneticilerinin Padişaha gönderdiği şükran belgesi Osmanlı arşivlerinde bulunmaktadır.

İrlanda konusunu kapatmadan bir önemli bilgiyi de verelim. Kuzey Amerika da, göçle gelen İrlandalılar sayesinde patates ile tanıştı.

Dünyaya patatesten daha hızlı yayılan ve hemen kabul gören mısır ile bitkisinin kokusu nedeniyle önceleri reddedilen domatesin hikâyesini de yazacağım. •

gurbuzevrenbd@gmail.com

İlk Dersimiz: Türkçe

Bu ay köşemizi dilimizde yer etmiş yabancı sözcüklerin karşılıklarına ayırdık. Bilginizi sınavın.

1 Öreke (Rum.)

- a-İplik eğirme aracı
- b-Açıkgöz
- c-Palavra
- d-Ölçü birimi

2 Anahtar (Rum.)

- a-Metal nişan
- b-Sağlam başlık
- c-Kilit açar
- d-Külhanbeyi

3 Bandaj (Fr.)

- a-Çok karışık
- b-Sargı
- c-Kalım sicim
- d-Emici sünger

4 Müşteki (Fars.)

- a-Utangaç
- b-Tatlı çörek
- c-Şikayetçi
- d-Polis hafiyesi

5 Caka (İta.)

- a-Dirençli
- b-Yetenekli kimse
- c-Gösteriş
- d-Eğilim

6 Pala (İta.)

- a-Yaşlı erkek
- b-Yırtmaçlı ceket
- c-Kalın puro
- d-Kavisli kısa kılıç

7 Çingar (Yun.)

- a-Metal nişan
- b-Kargaşa
- c-Mayın
- d-Utanmak

8 Akne (Lat.)

- a-Ergenlik sivilcesi
- b-Uskumru
- c-Aldatma
- d-Müzik parçası

9 Tünik (Fr.)

- a-Kumar parası
- b-Saç tuvaleti
- c-Uzun bluz
- d-Devingen

10 Adült (Fr.)

- a-Yetişkin
- b-Fidan
- c-Küçük flüt
- d-Notalar grubu

11 Rüstik (Fr.)

- a-Betili sanat
- b-Kopça
- c-Dikenli tel
- d-Ahşap korniş

12 Şövale (Fr.)

- a-Yazıtbilimci
- b-Ressam sehпасı
- c-Üstderi
- d-Kılıçoyunu

13 Manipöl (Fr.)

- a-Engelleme
- b-Romalı asker birliği
- c-Halatlı iki makara
- d-Göz dokusu

14 Baderna (İta.)

- a-Ticari anlaşma
- b-Osmanlı topu
- c-Uzun bluz
- d-Halat sargısı

15 Avantür (Fr.)

- a-Serüven, macera
- b-Benmerkezci
- c-Nota
- d-Süs eşyası

Tayyareciliği Milletin İşi Yapacaksınız!*

Yazan: TAMER SARAÇYAKUPOĞLU

En genel anlamda uçuş, “Görerek Uçuş (VFR)” ve Aletli Uçuş (IFR)” olmak üzere ikiye ayrılır. Görerek uçuşta nirengi yerdeki nehir, bina, göl vb. oluşumlardır, referans ise ufuk hattıdır.

İnsanlar uçarken, ufuk hattının kendilerine yansıyan kısmını görürlerken bazı insanlar ufuk hattının ilerisini de görme yeteneğine sahiptirler. >>

(*) Mustafa Kemal Atatürk
(3 Mayıs 1935 Türkkuşu
Açılış Töreni Konuşması'ndan)

Bir pilot olarak söyleyebilirim ki; Mustafa Kemal Atatürk, pilot olsaydı eminim ufuk hattının ötesini, istikametindeki dağın arka yamacını görebilenlerden olurdu. Bu kaniya nasıl vardım? Anlatayım:

Picardie... Fransa'nın kuze-yinde, 01 Ocak 2016 tarihinden beri Hauts-de-France Bölgesi'ne bağlanmış 12-18 Eylül 1910 yılında dönemin en önemli askeri etkinliklerinden birine ev sahipliği yapmış bir yerleşim merkezidir.

Çeşitli devletlerden birçok askeri ve diplomatik temsilcinin katıldığı bu manevralara Osmanlı Devleti'ni temsilen iki kişi katılmıştı: Mustafa Kemal ve Fethi Okyar. 1909-1910 yıllarında Mustafa, Kemal birçok yerde görev almıştı.

Sırasıyla; 30 Ağustos 1909'da Cumalı Karargâhındaki askeri manevralarda yer almıştı.

06 Eylül 1910'da Selanik 2'nci Redif Tümeni Kurmay Başkanlığı'ndan, tekrar 3'üncü Ordu Karargâhı'na tayin edilmiş, tayinin

hemen ardından 12-18 Eylül 1910 tarihlerinde, Fethi Okyar ile beraber Picardie'de manevraya katılmıştı.

Fransız Mareşal Ferdinand Forch (2 Ekim 1851-20 Mart 1929) fikirleri Fransız askerî camiasında oldukça derin izler bırakmış bir asker ve savaş teorisyeniydi. Picardie manevraları Fransız Mareşal Ferdinand Forch'un başkanlığında yapılıyordu.

Ufuk hattının ötesini, dağın arka tarafını gören Kolağası Mustafa Kemal, katıldığı Picardie manevralarında ilk kez gördüğü uçaklar için "Uçaklar savaşta önemli rol oynayacaktır." açıklamasını yapmıştır.

Oysa, Fransız Mareşal Ferdinand Forch ise "Uçaklar enteresan oyuncaklar ama askeri değerleri yok." açıklamasını yapan bir komutandır.

İşte yalnızca ufuk hattını

En önde sağdan ikinci sırada Kolağası Mustafa Kemal manevralara katılan generallerle uçak hangarından çıkarken görülüyor.

görebilen ve uçuğun da ötesini öngörebilen iki asker arasındaki fark...

Özlük dosyası bilgilerine göre Harp Okulu'ndan "1317-Piyade-8" sicil numarası ile mezun olan Mustafa Kemal askerliğin en çok sanatkârlık tarafını seven bir kara subayıydı. Ve gökyüzünde dans eden uçakları görünce sanatçı ve asker kişiliği bir araya gelmiş, harbin hava unsurları ile şekilleneceğini 1910 tarihinde görmüştü.

"Gökyüzünde uçarken bulutlara baktığında beyaz bir cennet örtüsü gibi görünürler." diyen Vecihi Hürkuş'a ilham kaynağı olan, Sabiha Gökçen'e pilot olmadan çok daha önce "Gökçen" soyadını veren, Nuri Demirağ'ı uçak fabrikaları yapması için yüreklendiren Mustafa Kemal Atatürk, ülke topraklarının korunması için önce ülke sema-larının korunmasının gerektiğini farketmişti.

Ulusumuzun çok iyi bildiği Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasının ardından 1 Kasım 1924 tarihinde TBMM'deki açılış konuşmasında "Yurt savunmasından söz ederken, askeri alanda önemli ve etkin bir nitelik taşıyan hava kuvvetlerine, Yüce Meclis'in özellikle ilgi ve dikkatini çekerim." demişti.

Vecihi Hürkuş

16 Şubat 1925 tarihinde Ankara'nın Hacıbayram semtindeki mütevazı bir evde "Türk Tayyare Cemiyeti"ni kurdurdu. 24 Mayıs 1935'te 6'ncı Genel Kongresi'nde "Türk Hava Kurumu" adını alan Türk Tayyare Cemiyeti'nin kuruluş amaçları:

- Türkiye'de havacılık sanayisini kurmak ve geliştirmek,
- Havacılığın askeri, ekonomik, sosyal ve siyasal önemini anlatmak,
- Türk gençliğine havacılığı

Nuri Demirağ

tanıtım ve sevdirmek,

- Gençliğin havacılığı bir yaşam biçimi haline getirmesini sağlamak,
- “Kanatlı bir gençlik” yetiştirmektir.

Cemiyet’e halktan para toplanıyor, toplanan paralarla alınan uçaklar gösteri yapıyor, halkın havacılığa olan sevgisi artırılıyordu. Bugün Türk Yıldızları ve Solo Türk’ün gururla izlediğimiz gösterileri o dönemde Vecihi Hürkuş gibi kahraman pilotlarımızın eliyle Türk Tayyare Cemiyeti’ne destek sağlanması için yapılıyordu. Türk Tayyare

diyen Büyük Atatürk milli kaynaklarla, milli uçakların üretilmesini istiyordu.

3 Mayıs 1935’te Türkkuşu’nu hayata geçirdi. Burada söylediği sözler tarihe geçti: “Pilotlarımız, her zaman ve her halde, ulusun yüzünü ağartacak yüksek değerlidir.” dedikten sonra asıl önemli olan işlevin uçak üretim ve bakım teknolojileri olduğunu vurgularcasına “Tayyareciliği milletin işi yapacaksınız.” demiştir. 83 yıl önceki olağanüstü bir ileri görüş.

Salıncak prensibini hatırlayalım:

Salıncağa, ilk hareketi kazandırılır. Sonrasında doğru zamanlarda uygulanan “düşük şiddetli” bir kuvvetle salıncak hızlandırılır.

O zaman kıyaslayalım...

Güney Kore, 15 Ağustos 1948 yılında kuruldu.

KT-1 adını verdiği kendi savaş pilotu eğitim uçağını üretti, T-50 adında kendi jet uçağını üretti ve kendi uydusunu yapma teknolojisine sahip. Türkiye’ye 40

adet KT-1T uçağı sattı.

İsrail, 14 Mayıs 1948’de, İsrail Hava Kuvvetleri 28 Mayıs 1948’de kuruldu. İsrail Kfir, Nesher ve Lavi adında 3 tip savaş uçağı üretti. Kfir ve Nesher Fransız Mirage uçaklarının gövdelerinden faydalanılarak üretilmiş olsalar da kendi uçaklarıymış gibi lanse edildi. İsrail, 1990’lı yıllarda Türk Hava Kuvvetleri’nin F-4 uçaklarının yapısal ve

Atatürk milli kaynaklarla,
milli uçakların üretilmesini
istiyordu.

Cemiyeti’nin sürekli finansmanı için ilki 15 Haziran 1925’de olmak üzere “Tayyare Mektepleri Piyan-gosu” gibi etkinlikler de düzenlendi.

Mustafa Kemal Atatürk; “Nutuk” adlı eserinin basım ve yayımlama hakkını bu kuruma vermiş, 1935’te Türk Hava Kurumu’na on bin lira bağışta bulunmuştur.

“Göklerini koruyamayan uluslar, yarınlardan asla emin olamazlar.”

aviyonik modernizasyonunu yaptı.

Türkiye Cumhuriyeti, Güney Kore ve İsrail'den 25 sene evvel 29 Ekim 1923'te kuruldu.

Yanıt aranan soru şudur:

Atatürk'ün ilk hareketi kazandırdığı Türk havacılık sanayisinde, doğru zamanlarda ihtiyaç duyulan düşük şiddetli kuvvetleri uygulayacak politikaları üretebilmiş miyiz? Hayır.

Dün, sertifikasyon, ehil personel bulundurmama gibi nedenlerle, kendi ürettiklerimiz varken, bizi yurt dışından gelen uçakları kullanmaya mecbur ettiler.

Bugün, kendi hava araçlarımız hangarda beklerken bizi yurtdışından gelen uçakları kullanmak zorunda bırakılıyor. Yüzlerinde sertifikasyon maskesi var; ülkemiz havacılıkta üretime yaklaştırılmıyor, Batı havacılığı kurtarıcı olarak gösteriliyor. Bizlere öğretilmiş çaresizlik aşıl原因arak çok uluslu hava aracı üreticilerinin gönüllü temsilciliği yaptırılıyor. Bu ülkeye, bu ülkenin mühendisine, teknisyenine inanmamızı istemiyorlar. Olan bu...

Yenilgicilik, umutsuzluk bir hastalıktır. Peki ne yapacağız? Nasıl mücadele vereceğiz? Metin Demirtaş'ın güzel şiirinde olduğu gibi "umutsuzluk yasak" diyerek...

Türk havacılığı, yurt dışından medet uman "teslimiyetçi" bakış açısından kurtulmadığı müddetçe yok olacaktır.

Şimdiki adı Uluslararası Sivil

Havacılık Organizasyonu (ICAO - International Civil Aviation Organization), Birleşmiş Milletler'e bağlı bir havacılık organıdır. 1931 yılında adı Uluslararası Sivil Havacılık Komisyonu'ydü. Cemiyet-i Akvam'a bağlıydı. O zamanki adı CINA (Commission Internationale de Navigation Aérienne) idi.

Aslında ismin pek önemi yok. Bu organizasyonun görevlerinden biri de hava araçlarının uçuşa yeterli olduklarının belgelenmesidir.

Vecihi Hürkuş I'nci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı'na katılmış bir Türk hava subayıydı. Birçok uçak üretti. 16 Temmuz 1969 tarihinde borç içinde öldü.

Ürettiği uçaklardan Vecihi-14'ü Türkiye'de sertifikalandıramadı. O zamanki Genel Kurmay Başkanı Fevzi Çakmak'ın desteğiyle trenle Çekoslovakya'ya uçuş testleri için gönderildi.

1931 yılının, 9-18 Nisan günlerinde CINA Türk Tayyarecisi Vecihi Hürkuş'un Vecihi -XIV (14) uçağını 6 sortilik test uçuşlarıyla test etti. Uçağı iyi bir mektep ve spor tayyaresi olarak onayladı.

İnsanlığın rafine bilgisi havacılıktır. Teknoloji ile yeteneğin bileşkesidir.

O günden bu güne neler yapıldı? Her seçim öncesinde neden milli uçak medyaya çıkarıldı ve ardından neden unutturuldu?

Havacılık, Türkiye'nin kalkınmasında kaldıraç olarak ele alınmalı, politiklardan uzak tutularak, geliştirilmelidir. •

“Milletleri yıkım ve felakete sürükleyen baş amil, baştakilerin hukuk, kanun ve adliye tanımayan keyfî idareleridir!”

(Cumhuriyet Gazetesi,
6.9.1944)

Hıfzı Veldet Velidedeoğlu

Cumhuriyete kanat gerip yön veren aydınlarımızın önde gelenlerinden biri olan Ord. Prof. Dr. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu 1904 yılında İstanbul’da doğdu. Öğrencilik yıllarında 1920-1929 tarihleri arasında TBMM’de memur olarak çalıştı; Ankara Yüksek Hukuk Mektebi’ni bitirdi. Doktora eğitimini devlet bursu ile gönderildiği İsviçre’de Neuchatel Hukuk Fakültesinde tamamladı. Roma Hukuk Fakültesi’inde, Ceza Hukuku alanında yüksek ihtisas yaptı.

1934 yılında, İstanbul Üniversitesi’nde Medeni Hukuk dalında doçent, 1942 yılında profesör, 1948 yılında da ordinaryüs profesör oldu. Yeni kurulan Cumhuriyet’in hukuk sisteminin oluşmasında çok değerli katkılar yaptı.

Medeni Hukuk kitabı ile 100’e yakın bilimsel incelemesi Almanya, İsviçre, İtalya, Belçika, ve Fransa’da yayımlandı. Alman Mukayeseli Hukuk Derneği’nin asli üyeliğine

seçildi. Türk Hukuk Kurumu tarafından da “Hukuk Devleti Savaşçılığı Onur Ödülü”ne layık görüldü. TBMM’de memur olarak çalıştığı yıllarda Atatürk ve arkadaşları ile birlikteliğin yaşamında çok özel bir yeri oldu. Yaşamı boyunca yürekten benimsediği cumhuriyet devrimlerini savundu.

Medeni Kanunun toplum gereksinimlerine göre düzenlenmesine katkıda bulunan, Medeni Kanun, Borçlar Kanunu ve Atatürk’ün büyük Nutuk’unun dilini sadeleştiren, Almanca, Fransızca ve İtalyancayı çok iyi bilen Velidedeoğlu, Halkın Hukukunu Milliye gazetesi ile başlayan gazetecilik serüvenini 1942 yılından 1992 yılına kadar Cumhuriyet Gazetesi’inde sürdürdü. Ölümünden bir gün önce yazdığı, 24 Şubat 1992 günü yayınlanan son yazısını da “Gençler, Atatürk’ün çağdaşlaşma yürüyüşünü sürdürünüz; bunun için, ‘İkinci Milli Mücadeleyi’ başlatınız!” çağrısıyla sonlandırdı. •

Doktor, doktor kalksana...

Yazan: SABRİ KEMAL

*G*eride kalan yıllarda her 10 Kasım günü okulumuzun iki sütun ile bezenmiş girişine bez üzerine yağlı boya büyük bir Atatürk resmi asılır; Atatürk'ün büstü rengarenk kasımpatları ile süslenir, saat dokuzda ön bahçesinde sınıf sınıf sıraya girilip İstiklal Marşı söylenir; saat dokuzu beş geçe çalmaya başlayan sirenler, vapur ve tren sesleri ve kara araçlarının kornaları ile başlayan saygı duruşundan sonra bir öğretmimiz konuşma yapar ve o gün için hazırlanan biz öğrenciler de Atatürk için yazılmış şiirler arasından seçtiğimiz şiirleri okurduk.

Bizim kuşak doğmadan 7 yıl önce aramızdan ayrılmıştı Atatürk.

Henüz okula başlamadan,
küçükük bir çocukken öğren-
miştik “Saat dokuzu beş gece /
Atam dolma bahçede / Gözlerini
kapamış / Bütün dünya ağlamış...”
diye başlayan ve “Doktor, doktor
kalksana, lambaları yaksana, Atam
elden gidiyor, Çaresine baksana...”
diye devam eden ve “Uzun uzun
kavaklar / Dökülüyor yapraklar /
Ben atama doymadım, doysun kara
topraklar / Müze müzeye bakar /
Müzede Atam yatar / Atamın
çocukları / Atama selam çakar”

Diye sonlanan; Atatürk’ün naaşı
henüz Etnografya Müzesi’nden Anıt
Kabir’e nakledilmeden yazılmış,
yıllar sonra araştırdığımda da şairini
öğrenemediğim bu Saat Dokuzu
Beş Geçe şiirini. Atatürk’ü önce
sevmiş, 10 Kasım günlerinde
okuyup ezberlediğimiz şiirlerle
anmış, devrimlerinin önemini ve
anlamını kavradıkça da değerini
anlayıp ona yürekten bağlanmıştık.
Nur içinde yatsın.

Bu ay da o 10 Kasım günlerinin
şiirlerinden bir demet...

GİDİYOR

*Gidiyor, rast gelmez bir daha tarih
eşine;*

*Gidiyor on yedi milyon kişi takmış
peşine!*

*Gidiyor, sonsuz olan kudreti sığmaz
akla;*

*Gidiyor, göğsünü çepçevre saran
bayrakla.*

*Gidiyor, izleri üstünde birikmiş
yaşlar;*

*Gidiyor, yerde kılıçlarla eğilmiş
başlar.*

*Gidiyor, harbin o en korkulu aslan
yelesi;*

*Gidiyor, sulhun ufuklarda yanan
meşalesi!*

*Yine bir devr açacakmış gibi en başta
o var;*

*Haykıran seste o var, sessiz akan
yaşta o var.*

Siliyor ruhunun ulviliği fani etini,

Çiziyor ufka batan bir güneşin

heybetini.

*Büyüyor, gökten inip toprağa
yaklaştıkça;*

*Büyüyor gitgide gözlerden
uzaklaştıkça.*

Orhan Seyfi ORHON

*

MUSTAFA KEMAL’İ DÜŞÜNÜYORUM

Mustafa Kemal’i düşünüyorum;

Yeleleri alevden al bir ata binmiş

Aşıyor yüce dağları, engin denizleri,

Altın saçları dalgalanıyor rüzgârda,

Işıl ıslı yanıyor mavi gözleri...

Mustafa Kemal’i düşünüyorum;

Yanmış, yıkılmış savaşı

meydanlarında

Destanlar yaratıyor cihanın

görmediği

Arkasından dağ dağ ordular geliyor

Her askeri Mustafa Kemal gibi.

Mustafa Kemal’i düşünüyorum;

Gelmiş geçmiş kahramanlara bedel

Hükmediyor uçsuz bucaksız göklere.

Al bir ata binmiş yalın kılıç
Koşuyorlar zaferden zafere...
Mustafa Kemal'i düşünüyorum;
Ölmemiş bir Kasım sabahı!
Yine bizimle beraber her yerde.
Yaşıyor dört köşesinde vatanın
Yaşıyor damar damar yüreklerde.
Mustafa Kemal'i düşünüyorum:
Altın saçları dalgalanıyor rüzgârda,
Mavi gözleri ıslık ıslık görüyorum.
Uykularıma giriyor her gece.
Ellerinden öpüyorum.

Ümit Yaşar OĞUZCAN

*

RESİM

Her gün,
Enginlerden engin,
Yücelerden yüce
Bir duygu sarar bizi,
Bu sınıfa girince.
Yanda, bir uçtan bir uca
Mavi deniz,
Odanın içinde güneşleri bulunca
Isınırız.
Enginlerin engini deniz olsa
Deniz ufak!
Yücelerin yücesi güneş olsa
Güneş küçük!
İlk günü gördük, nereden geldi:
Duvardaydı
Denizleri, güneşleri
Küçülten büyüklük.
Kürsünün üstünde bir resim:
Gözleri denizlerden mavi
Bakışları güneşlerden sıcak,
Dört mevsim
Kürsünün üstünde:
Atatürk'ün arkasında al bayrak,
Kollarını kavuşturmuş göğsünde.
Bu resimle başlar bizim günümüz,
Karşımızda Atatürk'ü gördükçe,
Kıvançla dolar, taşar gönlümüz.

Öğretmenimizin kürsüde
Verdiği dersi
Dinler bizimle birlikte
Atatürk'ün resmi.
Çalışkanız, çünkü,
Çalışınca
Bakarız, Atatürk güldü.
Bir yanlışlık yapsak
Bulutlanır gözleri,
Anlınız, Atatürk üzüldü.
Gelsek kürsünün dibine
Görür bizi
Eğilince.
Kalksak, gitsek gerilere,
Otursak arkalarda;
Başımızı kaldırmadan duyuruz
Atatürk orada.
Öteki odalarda
Başka başka resimleri Ata'mın.
Atatürk'üm, artık ömrüm oldukça
Bu resimle karşımdasın!
Yok hiç birinde
Bundaki tilsim,
Değişen çizgilerle
Canlı gibi bu resim.

Öyle canlı ki, sanırım,
Ben de bir gün okulu bitirince
Uzanan ellerinle
Okşanacak sırtım.
Öyle canlı ki, sanırım,
Karanlık bile olsa
Serpeceğin ışıkla
Aydınlanır yollarım.
Tıpkı sınıftaki gibi,
Yapacağım bir işte
Bu resmindir rehberim
Kötülüğe uzanırsam
Çat kaşlarımı,
Tutulsun ellerim.
Tıpkı sınıftaki gibi,
Bütün ömrüm boyunca
Yaptığım bir işte

*İyi, doğru oldumsa
Sevincini belli et,
Gülümse!*

*Yaprak yaprak dökülürken önümde
Her yıl, dört mevsim;
Sınıflar içinde yalnız bu sınıf,
Resimler içinde yalnız bu resim!*

Behçet NECATİGİL

*

ATATÜRK'TEN SON MEKTUP

*Siz beni hâlâ anlayamadınız,
Ve anlayamayacaksınız çağlarca da,
Hep tutturmuş "yıl 1919, Mayısın
19'u" diyorsunuz,
Ve eskimiş sözlerle beni övüyor,
övünüyorsunuz.*

*Mustafa Kemal'i anlamak bu değil,
Mustafa Kemal ülküsü sadece söz
değil.*

*Bırakın o altın yaprağı artık,
Bırakın rahat etsin anılarda şehitler,
Siz bana neler yaptınız ondan haber
verin,*

*Hakkından gelebildiniz mi yokluğun,
sefaletin,*

*Mustafa Kemal'i anlamak yerinde
saymak değil,*

*Mustafa Kemal ülküsü sadece söz
değil.*

*Bana muştular getirin bir daha,
Uygar uluslara eşit yeni
buluşlardan;*

*Kuru söz değil iş istiyorum sizden
anladınız mı,*

*Uzaya Türk adımı Atatürk kapsülüyle
yazdınız mı,*

*Mustafa Kemal'i anlamak avunmak
değil,*

*Mustafa Kemal ülküsü sadece söz
değil*

*Hâlâ o acıklı ağıtlar dudaklarınızda,
Hâlâ oturmuş 10 Kasımlarda bana
ağlıyorsunuz,*

*Uyanın artık diyorum, uyanın,
uyanın,*

*Uluslar, fethine çıkıyor uzak
dünyaların.*

*Mustafa Kemal'i anlamak göz
boyamak değil,*

*Mustafa Kemal ülküsü sadece söz
değil*

*Beni seviyorsanız eğer ve
anlıyorsanız,*

*Laboratuvarlarda sabahlayın,
kahvelerde değil,*

*Bilim ağırsın saçlarınızı, kitaplar,
Ancak böyle aydınlanır o sonsuz
karanlıklar:*

*Mustafa Kemal'i anlamak ağlamak
değil,*

*Mustafa Kemal ülküsü sadece söz
değil.*

*Demokrasiyi getirmiştin size,
özgürlüğü*

*Görüyorum ki hâlâ aynı yerdesiniz
hiç ilerlememiş;*

*Birbirinize düşmüşsünüz halka
eğilmek dururken,*

*Hani köylerde ışık, hani bolluk, hani
kaygısız gülen,*

*Mustafa Kemal'i anlamak işitmek
değil,*

*Mustafa Kemal ülküsü sadece söz
değil.*

*Arayı kapatmanızı istiyorum uygar
uluslarla,*

*Bilime, sanata varılmaz rezil
dalkavuklarla,*

*Bu vatan, bu canım vatan sizden
çalışmak ister,*

*Paydos öğrenmeye, paydos
avunmaya, yeter, yeter,*

*Mustafa Kemal'i anlamak aldatmak
değil,*

*Mustafa Kemal ülküsü sadece söz
değil.*

Atatürk'ün Bankası Türkiye İş Bankası

Bir zamanlar üç kıtaya sığamayan Osmanlı imparatorluğu kendine ait bir banka kuramadı. Ekonomide, ticaretle, muhasebe, bankacılık, diplomasi, iç ve dış alım satımda ipler yabancı sermayenin elindeydi. Osmanlının adı var kendi yoktu. Kentte payına kapıcılık, gardiyanlık ve hamallık

*Atatürk:
“İş Bankası
mütevazı bir
sermaye ile
işe başlamıştı.
Fakat manevi
sermayesi çok
büyüktü.”*

düşen toplumun hayat kaynağı olan kırsaldaki üretici gücünü savaş çarkı sürekli yok etmekle uğraşırken, yetiştirdiklerini ürettiklerini de hep yabancı sermaye yutuyordu. Osmanlı askeri işgalden önce ekonomik istilaya uğramıştı.

Mustafa Kemal durumu özetledi: “Kılıç kullanan kol yorulur,

sonunda kılıcı kınına koyar ve belki kılıç o kında küflenmeye, paslanmaya mahkûm olur. Ama saban kullanan kol gün geçtikçe daha çok toprağa erişir ve sahip olur... 45 yıl içinde Anadolu evlatlarından Yemen'e gidip ölenlerin sayısını biliyor musunuz? Bir buçuk milyondur. Bu kayıtlara geçen sayıdır. Buna ek yapınız. Suriye'yi beklemek için, Irak'ı beklemek için ve bir takım çevreyi beklemek için

ve gereklerin yapabilmek için tek bir şey vardır o da bilgidir. Cahil insanlar bu dediğimiz şeylerin hiç birini yapamazlar. Kabul etmeliyiz ki ulusumuz bilgisizliği yeterince ortadan kaldıramamıştır."

Savaşın da, barışın da temelinin ekonomiye dayandığını biliyordu, Mustafa Kemal:

"Görülüyor ki bu kadar kesin ve yüksek askeri zaferden sonra da bizi

barışa kavuşmaktan alıkoyan neden doğrudan doğruya ekonomik nedendir; ekonomik düşüncelerdir. Çünkü bu devlet, bu ulus ekonomik egemenliğini sağlarsa o kadar güçlü temel üzerinde yerleşmiş ve yükselmeye başlamış olacaktır ve artık onu yerinden kimil-

datmak olanaklı olmayacaktır. İşte gerçek düşmanlarımızın uygun görmedikleri, bir türlü rıza göstermedikleri budur... Siyasi, askeri zaferler ne kadar büyük olurlarsa olsunlar ekonomik zaferlerle taçlandırılmazlarsa oluşa gelen zaferler kalıcı olamaz, az zamanda söner. Bu bakımdan en güçlü en parlak zaferimizin de sağlayabildiği ve daha sağlayabileceği çıkartı, bayındırlığı belirlemek için ekonomimizin, ekonomik egemenliğimizin sağlanması, sağlamlaştırılması ve

Mustafa Kemal, savaşın da barışın da temelinin ekonomiye dayandığını biliyordu.

boş yere harcadığımız evlatlarımızın sayısı düşününüz. Şimdilik bekçilikten kurtulmuş bulunuyoruz... Tarımdan, sanayiden söz ettik, ticarete geçtik, yollardan konuştuk. Tüm bunlara ekonomi derler. Ekonomi demek bence insanın, toplumun gereksinim duyduğu şeyleri sağlayabilmek için yapılması gereken şeyler demektir. Bunu ulusun doğrudan doğruya ele alması ve yükseltmesi gerekir. Tüm bunları kavramak ve bunların yararlarını takdir etmek

yayılması gerekir. (...) Hiç kimseden fazla bir şey istemiyoruz. Dünyanın her uygar ulusunun doğal olarak sahip olduğu şeylerden bizi yoksun etmemelidirler ve haklarımızı teslim etmelidirler. Çünkü hakkımız doğaldır, yasaldır, akla uygundur ve bize gereklidir. ...”

Kurtuluş Savaşıyla doğan Türkiye Lozan’da askeri başarısını siyasal, ekonomik ve diplomatik zaferle sonuçlandırmaya çalışıyordu. Mustafa Kemal’in bedeni Ankara’da, aklı ve yüreği Lozan’daydı: Yeni Türk Devletinden önceki Osmanlı Devleti kapitülasyonların ayrıcalık haklarının tutsağı idi. Osmanlı Devleti’nin, Osmanlı ülkesinde bulunan yabancıları yargılama hakkı yoktu; topraklarındaki yabancı azınlıklardan vergi alması yasaktı; devletin varlığını kemiren ve sınırları içindeki topluluklara karşı önlemler alması yasaklanıyordu.

Osmanlı hükümdarları ve yakınları gösteriş içinde yaşayabilmek için ülkenin ve ulusun bütün servet kaynaklarını kuruttuktan başka, ulusun her türlü çıkarını, haysiyet ve şerefini ayaklar altına alarak birçok dış borçlar yapmışlardı. O kadar ki, devlet bu borçların faizlerini bile ödeyemeyecek duruma gelmiş, dünya gözünde batmış sayılmıştı.

Osmanlı Bankası’nın adı dışında sermayesi, idare meclisi ve bütün memurları yabancıydı.

Ahmet Ağaoğlu’nun belirttiği gibi: *“Türkler hakkında dünyada bir düşünce yerleşmişti. Türk alışverişe, ekonomiye, hesaba, kitaba yaramaz derlerdi!”* Osmanlı İmparatorluğu içindeki kanser hücresiydi, Osmanlı Bankası. Ekonomiyi, siyaseti, maliyeyi, diplomasiyi, sarayı ve hükümeti baştan sona sarmıştı. Bu kuşatma Cumhuriyet ile de hemen sonlanmadı.

Faliş
Rıfık Atay

Kurtuluş ardından kuruluş savaşı başladı. Faliş Rıfık Atay şöyle özetliyor:

“Bilmiyorduk. Bir bilen ve öğreten de yoktu. Herkes şaşkırtıcı ve umut kırıcı idi. Mekteplerde okudukları veya okuttukları on dokuzuncu asır iktisat teorileri ile yeni

devlete nasihat verenleri dinlesek, kollarımızı kavuşturup bir asır beklemeli idik... Halbuki Türk bağımsızlığının bize sağlayacağı ilk menfaat, imtiyazlı yabancı şirketlerin sömürüşünden, yani yarı-sömürgeleşme şartlarından kurtulmaktı. Memlekette sermaye yoktu. Sermaye simsarları vardı. Bu simsarlar, Türkiye’ye ekonomik bağımsızlık tadı tattırmak istemeyen politikacı sermayenin avukatları idiler... Yeni Türkiye, kendi yapmak veya hiç bir şey yapılmamasına boyun eğmek arasında seçmeli, idi. Partinin bir iki yüz bin lirasını bir yabancı bankaya yatırarak hissedar olmak teklifinde bulunduğumuz vakit:

'Türkler bankacılık edemezler. Paranızı bize bırakırsanız, faizini veririmiz' diyorlardı. Bir vatan kurtarmak, fakat bir banka kuramamak. Bir fabrika işletmemek... Zaferin verdiği üstünlük duygusu ile bu iddiaların doğurduğu aşağılık duygusu çarpışıyordu. 1923'ün şevkli iradesi on dokuzuncu asır iktisat öğrencilerinin şüpheci ve bozguncu telkinlerini nihayet yendi. Bilmediğimiz şeyleri yapmaya koyulduk Ankara köy mü idi? Şehir olacaktı. Demiryolu Erzurum'a kadar ulaşmalı mı idi? Ulaşacaktı. Aldanmak, avlanmak, yaptığımızı bozmak, veya kullanmamak hepsi hesapta idi. Her şey yapılmalı ve yapılanların sahibi bu millet olmalı idi. Türk'ün parası varsa,

imzalanmadan, Cumhuriyet ilan edilmeden, Saltanat ve Hilafet ile hesaplaşmadan önce ekonomik alandaki tutsaklık zincirleri kırıldı. 1923'de İzmir İktisat Kongresi'ni toplandı. Kongre 16 gün sürdü. Anadolu Ajansı tüm Mustafa Kemal'in konuşmasını ve "Ekonomik Andı" dünyaya yayarken, basılı hale getirilerek yurda dağıtıldı. Alınan kararlardan biri İş Bankasının kurulması ile meyvesini verdi.

İnönü, Abdi İpekçi'ye şöyle anlatıyor: "Curzon bana 'Memnun değiliz' dedi. 'Hiçbir şeyimizi kabul etmiyorsunuz. Hepsini reddediyorsunuz. Hepsini cebimize atıyorsunuz. Yarın harap bir memleketi imar

etmek için önümüzde diz çökeceksiniz, bizden yardım istediğiniz zaman bugün reddettiklerinizi birer birer çıkarıp önünüze koyacağız.'

Yanında Amerikan sefiri de vardı. 'Para bir bende vardır bir de bunda vardır,' diyordu.

Sözüne cevap verdim. 'Biz bugün bir istiklal savaşından geldik. Milli davalarımız var. Bunların hepsini halletmek mecburiyetindeyiz. Bu davaları halledelim ondan sonra

İzmir İktisat Kongresi günleri (1923)

Türk, Türk'ün parası yoksa devlet yapacaktı. Geçmişten korkuyorduk. Kapitülasyonlar kâbusu henüz dün akşamki uykularımızda idi."

Lozan Antlaşması

ihtiyaç sebebi ile gelirsek düşündüklerinizi beğendiğiniz gibi tatbik edersiniz,' dedim. Ayrıldık. Ve ayrı-lıncaya kadar da bir defa Osmanlı Bankası'ndan bir yardım istemiştım Başbakanken. Osmanlı Bankası cevap verdi. 'Bu bir istikrazdır, Bunun şartlarını oturup konuşalım' dediler. Cevap verdim. 'Meseleyi anladım, zahmet etmesinler. Hiçbir ihtiyacımız yoktur. Biz kendi meselemizi halledeceğiz' dedik ve ihtiyacımızdan dolayı bir istikraz (borçlanma) yapmadık."

Mustafa Kemal bu iş için 15 yaşında bankacılıkla tanışan Bayar'ı davet ederek görevlendirdi: Bayar şöyle anlatıyor:

"Kapısından içeri girerken Atatürk bana, 'Gel bakalım, bir banka kursak nasıl olur?' ... 'Bu iş sana heyecan verir mi? Sever misin bu işi?' dedi. 'Evet severim, bu iş bana heyecan verir,' dedim. Atatürk bu kez bana yeniden sordu: 'Sen şimdi bu işi üzerine alıyor musun?' dedi. 'Evet, alıyorum.' dedim. 'O zaman bakanlığı da gerekirse milletvekilliğini de bırakacaksın.' dedi. 'Tabii, bakanlığı bırakırım. Bakanlıkla banka müdürlüğü bir arada yürümez,' dedim. Benim bu feragatimi görünce Atatürk duygulandı, gözlerinden yaş geldi. Çok duygulandı. (...) Atatürk bu cevabımdan sonra 'O halde bu iş oldu' dedi. Ve şu vecizeyi kullandı:

'Zekâ, dikkat ve iffet! Her şey için muvaffakiyet amilidir. Merak etme muvaffak olacaksın' dedi."

Atatürk büyük adımlar atacağı tarihleri özenle seçerdi. Türkiye İş Bankası'nın kuruluşu için belirlediği tarih 26 Ağustos'tu (1924). Büyük Taarruzun ikinci yıldönümünde, siyasal bağımsızlığını dünyaya kabul ettiren Türkiye ulusal kimlik oluşturma günlerindeydi. Önünde "Türkiye", "Türkiye Cumhuriyeti" ya da "Milli" yazan atılımlarla ekonomik

bağımsızlık savaşını başlattı. İlklerin mimarıydı, Atatürk. İlk Türk Cumhuriyeti'ni kurmakla yetinmedi Cumhuriyet'in ilk Türk bankasını da kurdu.

Gündüz "İş Bankası Kurumu, Cumhuriyet tarihinde, ekonomi bakımından başlı başına yer alacaktır.

Bu kurum, değersiz bir servetin bile ekonomik hayatta birey çıkarlarına adanmayıp, ulus yararına adanmasından çıkabilecek olan büyük neticeleri, az bir zamanda ve özellikle yepyeni bir devlet kuruluşunun türlü devrim güçlükleri içinde, evrensel bir surette fiilen göstermiştir" açıklamasını yapan Atatürk akşam Çankaya'da verdiği yemekte, İş Bankası'nın ilk Yönetim Kurulu'na başarısının sırrını anlattı: "Sermayenin azlığına bakarak cesaretiniz kırılmasın! Böyle kurumlar için en kuvvetli sermaye zekâ, dikkat,

ıffettir. Teknik ve metodik çalışmasını bilmektir. Bu inançla işe sarılırsınız, mutlaka başarısınız! Bu işte başarılı olmayı, eğer kişisel bir izzetinefis meselesinden daha ileri, ulusal bir gurur, ulusal bir izzetinefis meselesi yaparsanız çalışmak için, hedefinize ulaşmak ve daha yükselmek için muhtaç olduğunuz ateşi, enerjiyi bol bol yüreklerinizde bulacaksınız!”

Dokuzuncu yıldönümünde İş Bankası çalışanlarına seslendi, Atatürk:

“İş Bankası mütevazı bir sermaye ile işe başlamıştı. Mütevazı olan maddi sermaye idi. Fakat manevi sermayesi çok büyüktü. Çünkü işin başında gayet kıymetli, iyi ahlâklı ve sebatlı Celal Bey ve onun yanında birkaç kişiyi geçmeyen güzide arkadaşlar bulunuyordu. Bu maddi sermayenin yüzlerce katıyla işe başlamış ve hiç başarı göstermeden batmış nice işletme tanırız. Demek ki bir işletmenin yaşaması, gelişmesi, başarılı olması, o işletmenin başına geçenlerin iyi ahlâklı, dürüst, imanlı kişiler olmasına bağlıdır. İş Bankası yurdumuzun ekonomisine çok yararlı hizmetler yapmıştır. Bence bütün bu hizmetlerin üstünde daha büyük olan bir hizmeti de bankacılığa gençlerimizi yetiştirmiş olmasıdır. En çok bununla övünç duyarız.”

İş Bankası’ndan darda kalan şirketlere ve hesabından insanlara yardım etmesini isterdi, Atatürk.

Afet İnan aktarıyor:

“Bir gün Atatürk’le beraber

güreş sahasına gitmiştik. Hakem mevkiinde olanlardan bir yaşlı zatı Atatürk’e gösterdiler ve onun hakkında bazı şeyler söylediler. Bu sözler Atatürk’ün hislerinin en derin noktasına tesir etmiş ve bu hâl gözlerinden akan birkaç damla yaşla belirmişti. Sahada genç güreşçileri seyrederken, Atatürk özellikle ihtiyar eski güreşçi Kurtdereli Pehlivan’dan gözlerini ayırmamıştı. Çankaya’ya döndüklerinde bir mektup yazdı:

‘Seni, cihanda büyük ün almış bir Türk pehlivanı tanıdım. Parlak muvaffakiyetinin sırrını şu sözlerle izah ettiğini de öğrendim. ‘Ben, her güreşte arkamda Türk milletinin bulunduğunu ve millet şerefini düşünürdüm’ ... Bu dediğini, en az yaptıkların kadar beğendim. Onun için senin bu değerli sözünü Türk sporcularına bir meslek düsturu olarak kaydediyorum. Bununla, senden ve sözlerinden ne kadar memnun olduğumu anlarsın. Çoluk çocuğun için sana ufak bir armağan gönderiyorum. O, bu mektubumla beraberdir. Pehlivan ömrünün tam sağlıkla uzun sürmesini dilerim.”

Armağan, bankaya ‘Kurtdereli Mehmet Pehlivan’a 1000 lira veriniz. Bu para Aralık ayılığımın faiziyle ödenecektir’ yönergesi idi.”

Yeni doğan Cumhuriyet’in ilk kurumlarından biri olmakla kalmayan Türkiye İş Bankası, Türk Devriminin öncülüğünü de yaptı. Bir çok ilke imza attı.

Ne de olsa Atatürk’ün banka-sıydı... •

yasarozturkdbd@gmail.com

Kültür ve Sanat Dünyasından

Dr. Tekin zertem

Yaşam ve lm

Nedir yaşam?

Soruyu, kuantum mekaniğine
katkısıyla Nobel dl kazanan
Schrödinger'in^[1] yaklaşımı ile
açıklayacak değilim. Kendimce
yanıtlamaya çalışacağım yaşam
denince ne anladığımı:

Her canlı için doğum ile ölüm arasın-
daki değişken bir süreç yaşam dediğimiz
şey. Mavi sineklerin ömrü 1-2 saat,
okyanus midyesinininki 507 yıl. Biz insan-
ların ömrü ise 256 yaşayan Li Ching-Yuen
gibi istisnalar bir yana ortalama 79 yıl.

Tüm canlılar arasında akılla yaşamına
yn verebilen, zamanla dünyayı değiştiren
tek canlı da insan.

Bugün hâlâ mağaralarda yaşamıyor, taş ve sopalarla avlanmıyor, çıplak gezmeyorsak bundan.

Doğmak ölüme doğru uzanan yolda attığımız ilk adım. Önemli olan bu yolda insanca, insana yaraşır bir biçimde ilerleyebilmek. Bu yaşamın fiziksel yanı; bir de manevi yanı var: O da sevenlerimiz yaşadıkça anılarak yaşamak.

Kimimiz sevenlerimiz bizi hatırladıkça yaşayacağımız anılarda, kimimiz yaşamımız boyunca insanlığa katkılarımız, yaptığımız iyilik ya da kötülüklerle var olacağımız başkalarının yaşamlarında hiç ölmemişçesine.

İnsanın gönlü hep yaşamaktan yana. Bu yüzden ölümden sonra bir yaşam olup olmadığı insanları hep düşündürmüş. Sır çözülünceye kadar sürüp gidecek bu merak. Ama öldükten sonra az veya çok anılarda yaşamak olası. Bu da ancak hayattayken bireysel vicdanın uyanışı ile mümkün.

Haydar Rıfat tarafından 1911 yılında dilimize Teceddüt-ü Hayat (Yenilenen Hayat) diye çevrilen, 1933 yılında da Ba'sü Ba'de'l - Mevt (Öldükten Sonra Dirilmek) diye yayımlanan "Diriliş" adlı romanında değinmiş Lev Nikolayevich Tolstoy bunun nasıl mümkün olabileceğine. İnsanın yozlaşmış

toplum içinde vicdanın sesini dinleyip yeniden var olabileceğine...

Yaşamı anlamlı kılan insanların sahip olduğu kişisel ve toplumsal değerler. Adalet, ahlâk, fedakârlık, vatanseverlik, alçak gönüllülük, barışseverlik, yardım severlik, hoşgörülülük, dürüstlük, vefa, paylaşmak, saygı, namus, güven, arkadaşlık, merhamettir insanı insan

kılan; gelecekte de anılarda yaşatacak olan. Ne kadar adaletli, ne kadar ahlâklı, ne kadar fedakâr, ne kadar yurtsever, ne kadar vefalı, ne kadar paylaşımcı, ne kadar anlayışlı, ne kadar saygılı, ne

kadar namuslu, ne kadar güvenilir, ne kadar arkadaş canlısı, ne kadar merhametli olduğumuzu da vicdanımıza danışarak başarabiliriz.

Ölüm, yalnız insanlar için söz konusu değil; devletler de ölüp yok olurlar. Devletlerin yaşamaları da kendilerini var eden ulusların, halkların ulusal değerlerine sahip çıkıp çıkmamalarına bağlı. Bu değerlerin başında da dil ve tarih bilinci gelir. Asırlar önce söylemiş Konfüçyus: "Dil kusurlu olursa, sözcükler düşünceyi iyi anlatamaz. Düşünce iyi anlatılmazsa, yapılması gereken şeyler doğru yapılamaz. Ödevler gereği gibi yapılmazsa, töre ve kültür bozulur. Töre ve kültür

Öldükten sonra anılarda yaşamak, ancak hayattayken bireysel vicdanın uyanışı ile mümkün.

bozulursa, adalet yanlış yola sapar. Adalet yoldan çıkarsa, şaşkınlık içine düşen halk, ne yapacağını, işin nereye varacağını bilmez.” diye...

Bunun için kuruldu Atatürk’ün direktifi ile 12 Eylül 1980 darbesi ile özerkliği kaldırılıp başbakanlığa bağlanan Türk Dil Kurumu. Avrupalı’ların ders kitaplarında biz Türkleri istilacı bir kavim olarak nitelermelerine karşılık, bunun böyle olmadığını; en eski çağlardan beri Türklerin uygarlığa ne gibi katkıları olduğunu kanıtlamak için kuruldu Türk Tarih Kurumu. Toplum olarak kendimizle yüzleşebilmeyi, içine düştüğümüz açmazların nedenlerini cesaretle sorgulamanın üstesinden gelebilmeyi başarılabilirdiğimiz için mümkün olabildi dilini, kökenini unutmuş; rüşvet, yolsuzluk, kayırmacılıkla içten içe çürüten Osmanlı İmparatorluğu’nun küllerinden laik, halkçı ve demokratik bir cumhuriyet ülküsü var edebilmek.

Bireylerin kendilerini dönüştürmeleri pek kolay değildir, ama toplumları dönüştürmek oldukça zor. Nedeni de değişime bilinçsizce direnmeleri; toplumu oluşturan bireylerin kendileri için neyin iyi, neyin kötü; neyin yararlı, neyin zararlı olduğunu kolaylıkla kavrayamamaları. Sağlığında çıkarlarına dokunan Mustafa Kemal ve devrimci kadrolara güçleri yetmeyenler, 1930 yılında Menemen’de Astegmen Mustafa Kubilay’ı şehit

ettiler barbarca kafasını keserek. 1950 yılında Demokrat Parti iktidara geldikten sonra da giderek arttı Atatürk’ün heykellerine ve kişiliğine karşı saldırılar. Heykelleri kırıp parçalanmaya ve yakılmaya başlandı. 31 Temmuz 1951 tarihinde çıkarıldı 5816 sayılı Atatürk’ü koruma kanunu. Neden? Toplumlar değişim ve dönüşümü kolay kolay kavrayıp içselleştiremezler de ondan. Değişim ve dönüşümden

*Halkımızın
önemli bir çoğunluğu
Atatürk’ün
padişahlığını ilan
edip sırt üstü yatacağı
yerde neden Türkiye
Cumhuriyeti’nin
sonsuzuna değin
yaşayabilmesi için
gecesini gündüzüne
katıp çalıştığını
anlayamadı.*

yana görünüp de halk dalkavukluğu yapan ve nabza göre şerbet verip kendi çıkarlarını gözetken yöneticilerin iş başında olduğu toplumlarda bu daha da zorlaşır.

Günümüzde hâlâ “Atatürk en büyük şeytan” diyebilecek kadar tarih bilgisi ve haysiyetten yoksun öğretmenlerin var olması bundan. Halkımızın önemli bir çoğunluğu geçmişte de günümüzde de hâlâ anlayıp kavrayamadı Atatürk’ün ve silah arkadaşlarının yurdumuzu

nasıl insanüstü bir çabayla esaretten kurtardığını; Atatürk'ün padişahlığını ilan edip sırt üstü yatacağı yerde neden halkı, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilelebed payidar olabilmesi, sonsuza değin yaşayabilmesi için gecesini gündüzüne katıp çalıştığını. Anlayamadı halkımızın bir kısmı kulluktan kurtulup vatan-daşlık mertebesine ulaşmanın ne demek olduğunu. Bunu henüz başaramadık. Fakat, 1155 yılından başlayarak 1809 yılına kadar İsveç Krallığı'nın, 1917 yılından sonra Rusya'nın hakimiyeti altında yaşayan; bir zamanların bataklıklar ülkesi Finlandiya, başardı bağımsızlıktan ve çağdaş değerlerden yoksun biçere halkını dönüştürerek çağdaş bir ulus olmayı.

Grigoriy Petrov'un 1923 yılında yazdığı 1928 yılında dilimize çevrilen; Atatürk'ün okullarda okutulmasını istediği "Beyaz Zambaklar Ülkesinde" adlı eserini okuyunca anlıyor insan bunun nasıl başarıldığını. Toplumsal dönüşümün, yoksulluk ve olanaksızlıklar içinde bocalayan bir halkın yorulmak bilmeden çalışan aydın önderleri sayesinde 100 yılda nasıl

ekonomi, politika ve kültür alanlarında ideal bir toplum düzeyine ulaştıklarının öyküsü bu kitap. Bizim bugün kendimize sormamız gereken soru da 1923 yılından bu yana geçen 95 yılda neden Finlandiya gibi bu dönüşümü gerçekleştiren kökleştirememiş olduğumuz.

1881 yılında Selanik'te dünyaya gelen o sarı saçlı, mavi gözlü

çocuğun hayalini tam anlamıyla gerçekleştirmek bize düşüyor. Bu da adalet, ahlâk, fedakârlık, vatanseverlik, alçak gönüllük, barışseverlik, yardım severlik, hoşgörünlük, dürüstlük, vefa, paylaşmak, saygı, namus, güven gibi tüm insani değerleri içtenlikle benimsemiş yurttaşlar olmayı gerektiriyor. Öldükten sonra bireysel olarak olmasa da Türkiye Cumhuriyeti'ne sahip çıkan ve

onu her ne pahasına olursa olsun yücelten yurttaşlar olarak anılarda yaşamak istiyorsak bunun başka yolu yok.

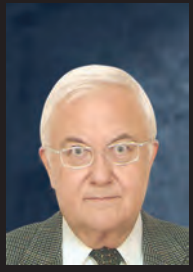
Nur içinde yat Mustafa Kemal Atatürk. •

tekinozertembd@gmail.com

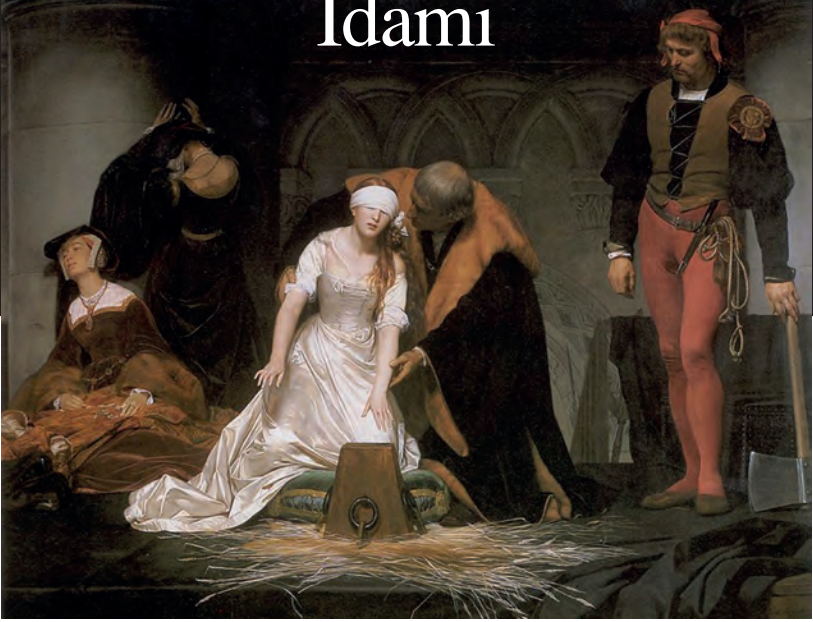

Atatürk'ün okullarda okutulmasını istediği Grigoriy Petrov'un 1923 yılında yazdığı "Beyaz Zambaklar Ülkesinde" adlı eseri

[1] Erwin Rudolf Josef Alexander Schrödinger (1887–1961), Avusturyalı fizikçi, 1933 Nobel Ödülü sahibi.

Lady Jane Grey'in İdamı

Resim: Paul Delaroche (1797-1856)

Resimdeki yürek burkan sahne İngiltere monarşisinin tarihinde kraliçelik tacını sadece dokuz gün taşıyabilmiş bir başın gövdesinden ayrılacağı anın birkaç dakika önce-sini betimliyor.

Tarih kitaplarında geçiştirilmek istenir gibi kısa cümlelerle yer verilen Lady Jane Grey'i ve çok kısa süren kraliçeliğini tarih sahnesinde konumlandırabilmek için önce

İngiltere tarihinin en çok ses getiren kralı VIII. Henry ve ardıllarına değinmek gerekiyor.

VIII. Henry ağabeyi Arthur'un erken ölümü üzerine ondan dul kalan Aragonlu Catherine ile evlenmişti. Catherine, Kristof Kolomb'a Yeni Dünya'nın vizesini veren İspanya kraliçesi İsabel-la'nın kızlarından biriydi. Dönemin Kutsal Roma İmparatoru V. Charles

VIII. Henry ve Aragonlu Catherine kızkardeşinin oğluydu.

VIII. Henry ile Catherine'in on sekiz yıllık evliliklerinde sahip oldukları altı çocuktan sadece bir kız, Mary sağ kaldığından 8. Henry tahtını bırakacağı bir erkek evlat sahibi olmak isteği ve telaşı içinde Catherine'i boşayıp onun nedimelerinden Anne Boleyn'le evlenmek istemiş, bu uğurda Papa ile bağlarını koparak aforoz edilmiş, böylece ülkesinde protestanlığın öncülüğünü yapmıştı.

VIII. Henry'in ikinci evliliğinden Elizabeth ismi verilen bir kız, üçüncü evliliğinden de sonunda kavuştuğu bir oğlan, Edward dünyaya gelmişti. Kral çocuksuz sonuçlanan üç evlilik daha yaptıktan sonra 1547'de öldüğünde Edward on yaşındayken VI. Edward

VIII. Henry'nin II. eşi
Anne Boleyn

sanıyla tahta geçmiş ve yasa gereği, erişkinliğe ulaşıncaya dek Kraliyet Danışma Kurulu'nun gözetimi ve akıl hocalığının altına girmişti.

Jane Grey ise VIII. Henry'nin kızkardeşinin kızının kızıydı, yani Edward'ın uzak ara kuzeni

oluyordu. Ardıllık Yasası'na göre Edward'dan sonra tahta geçmesi beklenen ilk ardıl Edward'ın üvey ablası Mary, ikinci ardıl da diğer üvey kardeşi Elizabeth idi.

Çocuk kral VI. Edward yetişkinliğe erişmeden zamanının başa

çıkamadığı bir hastalıktan veya veremden 6 Temmuz 1553'de öldüğünde birinci ardıl Mary tahta çıkamadı, çünkü protestanlığı benimsemiş olan Edward, İspanyol kökenine sadık kalan ve babasının reformist yaklaşımlarını kabul etmemiş olan koyu katolik Mary'nin protestanlığı ülkeden

sileceğinden emin olduğundan ölüm döşeginde yazdırıp imzaladığı özel bir vasiyetname ile Jane Grey'i kendinden sonra tahta geçecek kişi olarak belirlemişti. Jane ve ailesi

protestandı, üstelik Jane'in kayınpederi John Dudley çoğunluğu protestanlardan oluşan Kraliyet Danışma Kurulu'nun başkanıydı. Vasiyetnamenin hazırlanmasında Dudley'in önemli rolü olduğu söylenir.

Edward'ın ölümü üzerine Jane Grey, Kurul'un onayıyla 10 Temmuz'da kraliçe ilan edildi. 16 yaşındaydı. Bu arada Edward'ın sonunun yaklaştığını gören Mary Londra'yı terk etmiş, ülkenin iç kısımlarına giderek kendine taraftar toplamaya başlamıştı. Gittiği yerden Kurul'a bir mektup gönderip tahtın asıl sahibinin kendisi olduğunu bildirmişti. Öte yandan Mary'i bir tehdit olarak gören Dudley hem gelininin tahtını hem de kendi koltuğunu güvence altına almak, ayrıca oğlunun krallık konumunu pekiştirmek için Mary'nin desteksiz kalması gerektiğini biliyordu. Mary'e karşı bir hareket başlatmak amacıyla 14 Temmuzda bir grup askerle Londra'yı terk etti.

Dudley saraydan ayrıldıktan sonra Mary'nin mektubunu alan Kraliyet Danışma Kurulu taraf değiştirdi ve 19 Temmuzda Mary'yi kraliçe ilan etti. Dudley'in yokluğunda Mary'nin mektubundan etkilenecek vardıkları karar, kral olsa da erişkinliğe ulaşmamış Edward'ın vasiyetnamesinin Ardıllık Yasası ile çelişiyor olmasıydı. Jane zindana

atıldı, üç ay önce evlendiği eşi, yani Dudley'in oğlu da. Jane eşi-ne kendi isteğiyle kral sanını vermek istememiş, bu konuyu parlamentoya bırakmıştı.

Yeni kraliçe, 37 yaşındaki Mary 3 Ağustosta Londra'ya dönüşünde sevinç gösterileriyle karşılandı. Dudley 22 Ağustosta idam edildi. Jane Grey ile eşi vatana ihanetle suçlandılar. Oluşturulan özel mahkemeye delil olarak Jane'in haksız yere kraliçe sanını da yazıp imzaladığı ileri sürülen bazı belgeler sunuldu. Sonunda Jane ve eşi idama mahkûm edildiler. Jane'in seçimine bağlı olarak yakılmak veya boynu vurulmak suretiyle gerçekleştirilecek olan idamı için

Kraliçe Jane Grey

9 Şubat 1554 günü belirlenmişti. Fakat katolik inanca dönmesi için kendisine üç günlük süre tanındı. Mary'nin bu amaçla Jane'in hücre-sine gönderdiği subay görevini başaramadı, sadece Jane'in isteği üzerine cellatın yanına kadar eşlik edebildi ona.

Jane'in yaşamının bağışlanma olasılığı vardı. Fakat Ocak 1554'deki bir ayaklanma bu olasılığı ortadan kaldırdı. Ayaklanmanın nedeni Mary'nin, akrabası İspanya kralı II. Philip ile evlenmek istemesiydi. O sırada 27 yaşında olan Philip, Kutsal Roma İmparatoru

V. Charles'ın oğlu, yani Mary'nin teyzesinin torunuydu. Protestanlar bu evlilik ile katolikliğin ülkede geri dönülmez biçimde yerleşeceğinden endişe ediyor ve halk bir İspanyol'un kral olmasını istemiyordu. Ayaklanmanın başındaki Thomas Wyatt şöyle diyordu: "Bu evlilik İngiltere'yi İspanyol kalyonunun arkasına bağlı bir sandala döndürecektir." Ayaklanmanın önderleri arasında Jane'in babası ve amcaları da vardı. Jane'in ayaklanmada hiçbir rolü olmamasına karşın salt bu bağlantı nedeniyle yaşamının bağışlanmasından vazgeçildi.

Cellatın karşısına çıkarıldığında takılarını ve eldivenlerini hizmetçilerine verdikten sonra Jane göz

bağını kendi taktı. El yordamıyla bulunduğu kütüğe boynunu uzatırken Hz. İsa'nın son sözleri döküldü dudaklarından: "Tanrım, ruhumu ellerine teslim ediyorum."

Lady Jane Grey güzeldi, soyluydu, eğitimliydi, ömrünün baharındaydı. Kral sanı taşıyan, kuzeni bildiği, yaşıtı bir gencin bıraktığı vasiyetnameye saygı göstermekten başka bir şey yapmamıştı. O vasiyetnamenin geçersiz sayılacağını, kendisini önce kraliçe yapanların daha sonra yüz çevireceklerini ve dinin de aralarında bulunduğu birtakım siyasi oyunların yaşamına mal olacağını bilemezdi.

I. Mary aklına koyduğu üzere II. Philip ile evlendi (1554.) Bu evlilik nedeniyle Mary aynı zamanda İspanya kraliçesi oldu, II. Philip de İngiltere kralı. İspanyol kökeni dolayısıyla İspanya kraliçesi ünvanına tutkuyla sarılması Mary için uzun ömürlü olmadı. 1558'de öldü. Dört yıllık kraliçeliğinde erkek kardeşi Edward'ın endişelerini haklı çıkarmayı başardı. Ülkesinde başlattığı protestan avı sırasında üç yüze yakın protestanın yakılarak öldürülmesini onayladı ve böylece vatandaşlarının taktığı 'Bloody Mary' (Kanlı Mary) lakabını hak etmiş oldu. •

halukerdemolbd@gmail.com

İnsanlar Yaşadıkça
Mehmet Ünver

Ülkemizin farklı coğrafyalarında kurulmuş, birbirinden şirin ve her biri ilginç özelliklere sahip binlerce kasaba vardır. Şehirlerarası yollarda seyahat ederken o kasabaları uzaktan görür ve geçersiniz. Belleğinizde yalnızca kartpostal benzeri bir fotoğraf kalır onlardan.

El Sanatı Kasabaları

Oysa dünyanın neresinde olursa olsun her kasabanın kendine özgü gelenekleri, folkloru ve elbette babadan oğla geçen el sanatları vardır. Hatta halıcılık, bakırcılık, keçecilik ve çömlekçilik gibi geleneksel sanatlar geçmişten bu yana o küçük kasabaların halkı için önemli bir geçim kaynağı olagelmıştır. Geçenlerde bu konuyla ilgili bir belgesel programı izledim. Hayranlıkla izlediğim bu belgeseli sizlere kendi gözümünden aktarmak istiyorum.

Birbirinden özgün üç farklı el sanatı kasabasıyla ilgiliydi bu belgesel.

SİBİRYA'DA BİR MATRUŞKA KASABASI

Söz konusu belgeselde seyrettiğim kasabalardan biri Sibirya'daydı. Rusya'nın en önemli el sanatlarından olan ünlü 'matruşka' bebekleri uzun süren kış boyunca o küçük kasabada boyanıyordu.

Rusya'nın ünlü matruşka bebekleri

Üstelik bu işlem evlerde, tüm aile fertlerinin katılımıyla yapılıyordu. Şimdi gözlerinizin önüne uçsuz bucaksız bir kar beyazlığı içindeki şirin bir Sibirya kasabasını getirin:

Bu çetin coğrafyada hiç hızını kesmeden yağan kar tüm kasabayı kalın, beyaz bir örtüyle örtmüştü, yerel halk kışı sıcacık ahşap evlerinde sobalarının başında geçirmektedir. Her evde sürekli yanan büyük seramik sobalar bulunduğu için bacalardan duman hiç eksik olmuyor. Benzerlerini ancak kış şartlarının çok sert geçtiği yerlerde bulabileceğimiz bu seramik sobalar tüm oda duvarlarının kesiştiği bir yerde kurulduğu için evlerdeki diğer odalar da sobada yanan kocaman odunların ısısından faydalanabiliyor. Her evin mutfağında ayrıca yemek pişirmek için kocaman kuzineler bulunuyor. Isı tüm eve eşit dağıldığı için bu şirin kasabada kimse soğuktan şikâyet etmiyor. Aileler kısa süren yaz mevsimi bitmeden evlerinin tüm kışlık erzak ve yakacak gereksinimini karşıladığı için kar ve buzla geçecek uzun

aylar için herhangi bir endişe de taşımıyorlar. Açıkçası kışı keyifle geçirecekler.

Peki, bu insanlar neyle geçiyor, buz tutmuş Sibirya'nın uzak bir köşesinde nasıl para kazanıyorlar? Yanıtımı hayli ilginç bulacaksınız: Kasabanın yakınında, Rusların geleneksel el sanatı olan matruşka bebeklerin üretildiği bir fabrika var. Kolay işlenir bir ağaçtan kesilen parçalar bu fabrikadaki torna tezgâhlarında şekillendirilip içleri boş, dış yüzeyleri kabuk gibi ince olan ahşap bebeklere dönüştürülüyor. Birbirinin içine geçen farklı boyutlardaki oyuncak bebeklerden oluşan matruşka setlerinin boyama işiniyse yerel halk evlerinde yapıyor. Fabrikanın ürettiği binlerce matruşkanın kasabadaki evlere dağıtılmak üzere sırf bu amaç için yapılmış olan bir tramvaya yüklenip yollanmasıysa bu konuya daha ilginç bir boyut katmakta. Gelelim evlerdeki boyama işlemine: Tramvayla getirilen matruşkalar dağıtıldıktan sonra işbaşı yapan ev halkı sıcak sobalarının

yanı başında bir yandan çay içerek sanatlarını icra etmeye yani ahşap matruşka bebekleri boyamaya başlıyorlar. Sobalarda her zaman olduğu gibi çaylar kaynamakta, kuzinelerde ise geleneksel Rus hamur işleri, keyifle matruşkaları boyamakta olan aile üyelerini daha

da keyiflendirmek için pişmektedir. Bir düşünsenize: Aile üyeleri şirin evlerindeki köşelerinde bir yandan dışarıda yağan karı seyredip bir yandan da matruşkaları boyayarak evlerini geçindirecek olan parayı kazanıyorlar. Bundan güzel bir para kazanma yolu olabilir mi?

LAPONYA'DA BİR ÖRGÜ KASABASI

Laponya, Finlandiya'nın kuzeyinde, ülke nüfusunun dörtte birini kaplayan bir bölgedir. Sami ırkından olan Laponlar bu bölgede yüzlerce yıldır yaşamakta ve atalarından aldıkları kültürü canlı tutmaya çalışmaktadırlar. Olağa-

nüstü kış şartlarının hüküm sürdüğü bölgenin insanları ormancılık, su enerjisi, turizm ve ren geyiği yetiştirmeciliğiyle geçinirler. Unutmadan ekleyeyim; Laponya'ya giden turistlerin en fazla ilgi gösterdiği hatıra eşyası; geleneksel Lapon kazaklarıdır. Çok soğuk bir coğrafyada

yaşayan Lapon halkının bu zorlu şartlara dayanabilmek için ren geyiği yünlerinden ördükleri uzun kazaklar günümüzde bir numaralı kazanç kapıları olmuş durumdadır. İnanılmaz güzellikteki renk harmonileri ve çarpıcı desenlerle örülen bu kazaklarda kullanılan yünler de organik olarak boyandıktan sonra ortaya adeta bir sanat eseri güzelliğindeki el örgüsü kazaklar çıkar.

Gelelim bu benzersiz kazakların örülme işlemine: Belden aşağı bir etek gibi uzayarak inen ve aynı zamanda boynu da kapatan Lapon kazakları tıpkı Rus matruşka bebekleri gibi yerel halk tarafından evlerde örülerek üretiliyor. Uzun kış ayları boyunca evlerine kapanan Laponlar, erkek, kadın ayrımı olmaksızın bu güzel el sanatına katkıda bulunuyor. Dışarıda hiç bitmeyecekmiş hissi veren bir kar fırtınası hüküm sürerken onlar sıcacık sobalarının ya da koca alevlerle yanan ocaklarının başında bir yandan kazak örerken bir yandan da

Türk usulüne benzer bir yöntemle demledikleri çaylarını yudumlayarak bütçelerine katkıda bulunmanın keyfine varıyorlar. Erkeklerin önemli bir kısmı bu sanatı öğrendikleri için dışarıda çalışmak yerine sıcak evlerinde çorap ve kazak örmeyi tercih ediyorlar. Bazı yetişkin erkeklerse yine evlerinin bir köşesinde geleneksel yöntemlerle yünlerin boyanması işini

üstleniyorlar. Belgeselin bu bölümünü izlerken öyle etkilendim ki, “keşke onlar gibi yün kazaklar örmeyi becerebilseydim” dediğimi anımsıyorum.

ALPLER'DEKİ GUGUKLU SAAT KÖYÜ

Bu kez İsviçre Alplerinin en yüksek noktası olan Zermatt kasabasına gidiyoruz. Zermatt, 1608 metre yükseklikte, karlı

zirveler arasında kurulmuş şirin bir dağ kasabasıdır ve ünlü Matterhorn tepesinin hemen yanı başındadır. Doğal güzellikleri ve sunduğu olanaklarla kış sporu severler için tam bir cennet olduğunu özellikle belirtmem gerekir. Küçük kasaba, her yıl nüfusunun çok üzerinde turist ağırlayarak kış sezonunda iğne atsanız yere düşmeyecek kadar kalabalık bir hale gelir. Buna karşın çok eskiden beri bölgedeki bazı geleneksel el sanatları da bu kendine özgü dağ kasabasında ciddi bir ekonomik getiri haline gelmiştir. Bunlardan biri de yine babadan

oğla geçerek
öğrenilen ahşap
kabinli guguklu
saatler üreti-
midir ve bu
üretim evlerdeki
küçük atölye-
lerde gerçekleş-
tirilir. Özellikle
kasabaya gelen
dağ treni güzér-
gâhının üzerinde
bulunan küçük
bir köy, söz konusu
saatlerin üretiminde en
büyük payın sahibidir.

Bu geleneksel
el sanatının, böyle
yüksek ve sarp bir
coğrafyada nasıl
başarılabilirdiğini
izlediğim belgeselden
öğrendiğim kadarıyla
anlatayım:

Bitirildiğinde antika bir görü-
nüme kavuşacak olan guguklu
saatlerin mekanik aksamı Zermatt
kasabasından daha alt seviyedeki bir
vadide bulunan fabrikada üretilir.
Montaja hazır olan bu aksam
guguklu saat köyüne götürülmek
üzere ahşap kutulara konulup dağ
treninin bir vagonuna yüklenir.
Daha çok turistleri ve kayakçı-
ları zirveye taşıyan bu şirin tren
yükünü köye götürdüğünde evlerde
faaliyet başlar. Çoğunluğunu yaşlı
erkelerin oluşturduğu köylüler o
mekanik aksamı, evlerindeki
küçük tezgâhlarda ürettikleri ahşap
saat kabinlerine monte edip, yine

kendi üretimleri olan
pandülleri ve zincir-
leri de taktıktan sonra
onları hanımlara
devrederler. Ardından
yine o tatlı telaş başlar.
Hanımlar bir yandan
dışarıda yağın karı
seyredip laflarken
bir yandan ahşap

kabinlerin üzerinde boyayla çeşitli
desenler oluşturarak evlerimizi daha
da güzelleştirecek olan geleneksel
guguklu saatleri son haline geti-
rirler.

Gelelim ülkemize: Binlerce
yıllık bir uygarlıklar ve kültürler
coğrafyasında bulunan ülkemizde
görenleri hayranlık içinde bıra-
kacak çok sayıda geleneksel el
sanatı vardır. Anadolu'nun her
yerine yayılmış kasabalarda birbi-
rinden güzel ve değerli el sanatları
üretilir. Kaleme almak hayli uzun
bir konudur ve kısmetse bir başka
yazımda onları ayrıntılarıyla sizlere
anlatacağım. •

mehmetunverbd@gmail.com

Hazırlayan:
Ş. GÜLBİN GÜZEY

Bilginizi Denetleyin

1-Türkiye ile Türk Devletleri arasında kara bağlantısı olan tek toprak parçası hangisidir?
a-Nahçıvan
b-Alican
c-Cilvegözü
d-Bakü

2-Dünya çapında Rock'n Roll'un kralı olarak tanınan 20. yüzyıla damgasını vurmuş fenomen kimdir?
a-Michael Jackson
b-Elvis Aaron Presley
c-Bob Marley
d-Pink Floyd

3-Edebiyatımızın ilk köy romanı hangisidir?
a-Karabibik
b-Şair Evlenmesi
c-Eylül
d-Araba Sevdası

4-Dünyanın en büyük adası olan Grönland hangi ülkeye bağlıdır?
a-Kanada b-Danimarka
c-İskoçya d-İsveç

5-Türkiye'nin ilk Safari Parkı hangi ilimizdedir?
a-Mersin
b-İzmir
c-Gaziantep
d-Konya

6-Aşağıdaki Süsleme Sanatlarından hangisi Duvar Süsleme Sanatı olarak geçmektedir?
a-Fresk
b-Vitray
c-Sfenks
d-Malakari

7-"Beynelmilel" kelimesi ne anlama gelmektedir?
a-Ulusal Birliklilik
b-Kültürel
c-Uluslararası
d-Deniz Aşırı

8-Tarihe Piramitlerin Kızı olarak geçen ünlü Kadın Firavun kimdir?
a-Hatşepsut
b-Rihanna
c-Kleopatra
d-Nefertiti

9-Hangisi Birleşmiş Milletlerin Resmi dillerinden değildir?
a-Fransızca
b-Çince
c-Almanca
d-Arapça

10-Evrene sığmayan sayı olarak bilinen sayı hangisidir?
a-Fabinant Sayısı
b-Bitcoin Sayı
c-Sınırsız Sayı
d-Graham Sayısı

11-İlk Türk ehliyetli şöförümüz ve aynı zamanda ilk kadın otomobil yarışımız kimdir?
a-Keriman Halis
b-Samiye Cahid Morkaya
c-Süreyya Ağaoğlu
d-Filiz Dinçmen

12-Dünyanın ilk Ekolojik kenti neresidir?
a-Madagaskar
b-Masdar
c-Helsinki
d-Cenevre

Yanıtlar:
151.
sayfada

Halfeti Birecik Kelaynak Kuşları

Bölge öyle zengin, öylesine değerli ki, gezmekle bitmiyor.

Halfeti rüya gibi bir yer. Tur teknelerine biniyorsunuz, sanki denizde dolaşıp, tarihi yerleri görerek, batık şehre ulaşıyorsunuz. Fırat'ın suyuyla oluşan baraj gölü ama, boğazıyla filan koca bir denizi andırıyor. Bindiğimiz tekne Manavgat'tan alınmış. Modern sürat tekneleri de var. Kaptanları turizm rehberleri kadar donanımlı. Doyurucu bilgiler veriyorlar.

Yerel turizm güzel olmuş. Çakma malların

yerine, bölgenin el sanatlarıyla dolu dükkan ve tezgâhlar. Halfeti'nin siyah gülü çok meşhur. Başka bir yere ekerseniz, hemen renk değiştiriyor ve genelde pembe oluyor. Balık lokantaları çok iyi, temiz ve ucuz.

Şanlıurfa, Su altında Halfeti

Etrafta yüzenler ve güneşlenenler var. Olmayan, bu tabloyu güçlendirecek olan turistler... Urfa'da bunları bulmanın ve görmenin şaşkınlığı içinde, turistin neden gelmediğini soruyorum. Cevap hep aynı...

“Burada terör var zannediyorlar. Oysa bölgemiz çok güvenli. İnsanlarımız çok konuksever ve saygılı. Ne olur gelsinler, buraları ziyaret etsinler. Onlara çok ihtiyacımız var.”

Abdullah Öcalan oralı ya, herkes bölgede güvenlik sorunu var zannediyor. Gittik, gördük işte. Elimizi, kolumuzu sallayarak, rahatça ve huzur içinde dolaştık heryeri. Askerimiz, polisimiz çok güzel çalışmış. O bölgenin güvenliği, bizim batıdaki çok şehrimizden çok daha iyi, çok daha mükemmel. Sağolsunlar,

ülkenin iyiliği, rahatı ve huzuru için ne mümkünse fedakârca yapıyorlar. Bir de dikkatimi çeken bir başka nokta, belediye zabıta teşkilatlarının gücü ve organizasyonu. Urfa'da ve ilçelerinde rastladığım zabitanın araçları, kıyafetleri, elektronik donanımları, büyük şehirlerimize taş çıkartır. Turizm zabıtasına ilk orada rastladım.

Şimdi geliyorum Kelaynak kuşlarıyla meşhur Birecik'e. Enteresan bir kuş bu kelaynak. Tarıma zararlı böcekleri yediği için çok faydalı. Yani elimizde yüzbinlerce kelaynak kuşu olsa, tarım ilaçlarına gerek kalmaz, toprak da zehirlenmez. Ama çiftçi DDT kullanmaya başlayınca, kelaynakların da kökü

Kelaynak Üretim İstasyonu

kurumuş. Sayıları 12'ye kadar düşünce, 1990 yılında DDT'yi yasaklamışlar ve kuşları korumaya almışlar. Orman Bakanlığı ciddi bir bina yapmış, 1977'de kelaynak üretme istasyonu kurmuş, içine de memurları doldurmuş. Ama dikkatle incelediğinizde, mevcut doğa derneğinin çok büyük desteği de açıkça görülüyor.

Derneğin doğa sevdalısı ve kuş gönüllüsü bir neferi var. Gelenleri gezdiriyor, kuşlar hakkında bilgi veriyor, kelaynak desenli tişört, şapka, kahve kupası ve anahtarlık gibi hatıra eşyalarını turistlere sergiliyor. Geliri derne-

Kelaynak üretimi için hazırlanan özel yuvalar (üstte) Tarıma zararlı böceklerle beslenen bir kelaynak (solda)

ğe ait tabii. Bu gönüllü Mustafa Çulcuoğlu, yıllar evvel Bodrum'dan gelmiş buralara. Yat

kaptanıymış, şimdi kuş sevdalısı olmuş. Ne enteresan değil mi, nereden nereye?...

Kelaynak sayısı 245'e ulaşmış. Bu yıl da 47 yavru olmuş. Kuşlar şimdi büyük bir kafeste. 8 ay kafeste, 4 ay serbest uçarak yaşıyorlar. Mezopotamya'da 14 Şubat sevgililer günü diye uçuruyorlar kuşları, 16 Haziran'da yemle kandırarak tekrar alıyorlar kafese. Kafeste bakım ve beslenme mükemmel. Yem, yumurta, yağsız kıyma, meyva,-

tuzsuz beyaz peynir, rendelenmiş havuç ve ekstra toz tavuk yemi veriyorlarmış. Çok insanın kelaynak olması gelir. Bundan iyisi can sağlığı çünkü. Kelaynak beş yaşında kel oluyormuş. Ondan sonra dişisiyle çiftleşiyormuş. Bir de müthiş aşık ve bağılıymış eşine. Ölünce yemeden içmeden kesilir, intihar edermiş. Ortalama 25 yıllık bir ömrü varmış Kelaynağın.

Birecik Doğa Derneği Başkanı, kuş gönüllüsü Mustafa Çulcuoğlu çoğu bilgisiz. Ayrıca babaları da özellikle kız çocuklarını okutmak istemiyorlar. Bu da faciyanın diğer yüzü.

Urfa yazılarımı bitirmeden iki önemli nokta üzerinde durmak istiyorum. Urfa'nın ve Harran'ın köylerinde çocuklar okula gidiyorlar ama, beşinci sınıf talebelerinin hepsi toplama çıkarmayı doğru dürüst bilmiyorlar. 12 yaşındaki okullu çocuklar (3 kere 4 kaç eder) sorusuna acayip cevaplar veriyorlar. 50 diyen var, 70 diyen var, üzerini söyleyenler var. "Niye bilmiyordunuz, bunları size öğretmiyorlar mı?"

diye sorduğunuzda, "Biz pamuk topluyoruz, tarlada çapada çalışıyoruz. Hayvan güdüyoruz." diyorlar. Devamsızlıktan da kalmıyorlar, çünkü bir-iki ay sonra okula döndüklerinde öğretmenleri onlara anlayış gösteriyor, kısa sürede öğretebileceği ne varsa öğretiyor. Aksi halde okumuyorlar. Bu yüzden çocukların

ikinci sorun ise şu, devletin sosyal yardım adı altında herkese paralar dağıtması, tembelliği daha da artırmış. Köylülerin eline ciddi paralar geçiyor. Hem hastaya hem de bakanlara iyi paralar ödeniyor. Yaşlıların hepsi yatakta, genç gelin veya damatlar da onlara bakarak iyi gelir sağlıyorlar. Kimsesiz, muhtaç, öğrenci, işsiz diye neredeyse herkese ödeme yapacaklar. Bu değişimin suyu nereden geliyor, elbette sormak lazım. Aynı sorun şehirlerde de var. Her yerde işe gitmeden, evde yatarak maaş alan çok sayıda bankamatik memur ve görevli var. Devlet bölgedeki işsizliğin bir bölümünü bu yolla hallediyor gibi.

Bunları belirtmeden yazımı bitirmek istedim. •

canpulakbd@gmail.com

Anne Babalarla Başbaşa

Nilay Karatosun

Ne kadar değerli ve önemli olduğunu keşfeden küçük bir oğlan çocuğunun hikayesini paylaşmak istiyorum sizlerle. Bu oğlan çocuğu içimizden biri. Kendi çocuğumuz ya da çok sevdiğimiz birinin çocuğu olabilir.

Adı Hasan olsun, ya da siz istediğiniz ismi verebilirsiniz.

Hasan'la tanıştığımda 10 yaşında sevimli mi sevimli, cin gibi bakışları olan çok akıllı bir çocuktuk.

10 YAŞINDAYIM! KENDİ DEĞERİMİ KEŞFEDİYORUM

Hasan'ın ailesi biraz endişeliydi. Hasan'ın mükemmelliyetçi bir yapısı vardı. Bir şeyi ilk kez denediğinde tam ve mükemmel yapamamışsa vazgeçiyor, bir daha asla denemiyordu. Bir şeyi ancak çok iyi yaparsa değer göreceğine, sevileceğine dair inancı vardı.

“Bilinçaltını
yeniden
programlayabilir
ve seni
destekleyen
inançları
seçebilirsin.”

Hasan dış görünümünün de mükemmel olmasını istiyordu. Kilo-sunun farkında idi. Bu durum onun özdeğerini etkiliyor ve kendine olan güveni her geçen gün azalıyordu.

İlk tanışmamızda, “Hayat Çarkı” çalışmasını yaptık. Bu çalışma hayatının hangi alanında destek istediğini ortaya çıkardı. Eğlence, sağlık alanlarına odaklanmak ve kendini geliştirmek istediğini belirledi.

Çalışmalarımıza başladık. Zihnimizin hayatımızı nasıl şekillendirdiğinden, bilinç ve bilinçaltı kavramlarından konuştuk. Bilinçaltının ne olduğunu ve hayatını nasıl etkilediğini öğrendiğinde çok şaşırdı.

“Bilinçaltını kocaman bir sandık gibi düşün. Tüm anıların, yaşam deneyimlerinin ve inanç sistemlerinin depolandığı yer. Bilinçaltın, bilincinden çok daha güçlü ve hayatının büyük bir kısmı bilinçaltındaki programların etkisi altında. İyi haber şu ki bilinçaltını yeniden programlayabilir ve seni destekleyen inançları seçebilirsin.”

dediğimde büyük bir rahatlama hissetti. Keşif yolculuğu böyle başladı.

İnançlarımız, kendimiz hakkında nasıl hissettiğimizi (özdeğer) ve hayatımızda neyi başardığımızı (özgüven) doğrudan etkiler.

Hasan, yavaş yavaş inanç sistemlerini fark etmeye ve değiştirmeye başladı. Durumlar karşısında farklı bakış açıları içinden kendisi için en güçlü olanını seçip kullanma alışkanlığını geliştirdi. Zihninde tekrarladığı olumsuz düşüncelerin etkilerini fark etti.

Kendiniz hakkında ne düşündüğünüz, nasıl hissettiğinizi etkiler.

Kendinizi değerli görmek içerden gelir.

Hasan olumlu düşünceler içinde olduğunda, kendi kendine yüreklendirici ve destekleyici sözler söylediğinde nasıl hissettiğini fark etti. Yargılayıcı, olumsuz düşünceler içinde olduğunda ise kendini nasıl küçük gördüğünü ve bir şeyleri denemekten ya da yapmaktan

nasıl uzaklaştığını gördü. Haftalık günlükler tuttu ve her hafta kendisi ile ilgili olumlu cümleler yazdı. Sabahları güne olumlamlar yaparak başladı ve olumlu düşünceler etkisini göstermeye başladı.

“Ben değerliyim. Kendimi gerçekten çok iyi hissediyorum.”

İşte Hasan'ın kendi özdeğerini keşfettiği gün oldu bu.

Kendi özdeğerinin farkında olan, kendini seven ve kendinden hoşnut olan kişi daha mutlu olma eğilimindedir. Baskılar ve engeller karşısında daha dayanıklı olur. Hayatta gerçekleştirmek istediği şeyleri vazgeçmeden, pes etmeden gerçekleştirir. Kendini sevmek sadece bir seçimdir. Kendi düşüncelerimizden gelir ve bunu hiç kimse bize veremez.

Neden kendini başkalarıyla karşılaştırıyorsun? Yeryüzünde hiç kimse sen olmayı senden daha iyi yapamaz.

Çocuğunuzun özdeğeri hangi seviyede? Fark etmeniz için bakacağınız bazı ipuçları;

1 Kendisi hakkında nasıl konuştuğunu gözlemleyin. Kendisi

hakkında olumlu mu olumsuz mu konuşuyor? Kendini arkadaşları ile karşılaştırırken küçümsüyor mu?

2 Diğer çocuklarla iletişimlerini gözlemleyin. Kolayca yeni arkadaşlıklar kuruyor mu? Yeni deneyimler karşısında çekingen mi?

3 Sık sık huzursuz ve bıkkınlık hissediyorlar mı? Sıkıntı ve huzursuzluk olumsuz düşünce belirtileridir ve bu düşünceler genellikle kendileri hakkındadır.

Kendinden şüphe, kendini eleştirme ve kendini hırpalama en belirgin olumsuz düşüncelerdir.

Kendine değer vermek bir seçimdir. Ya kendimizi sevmeyi ya da sevmemeyi seçeriz, ya da

insanların bizden hoşlandığını ya da hoşlanmadığını seçeriz. Çalışmaya, çocuğunuzun bunun bir seçim olduğunu anlamasına yardımcı olmakla başlayabilirsiniz. Ona yüksek özdeğere sahip olmanın kendi elinde olduğunu ve başka kimsenin bunu kendisine veremeyeceğini öğretmekle başlayın.

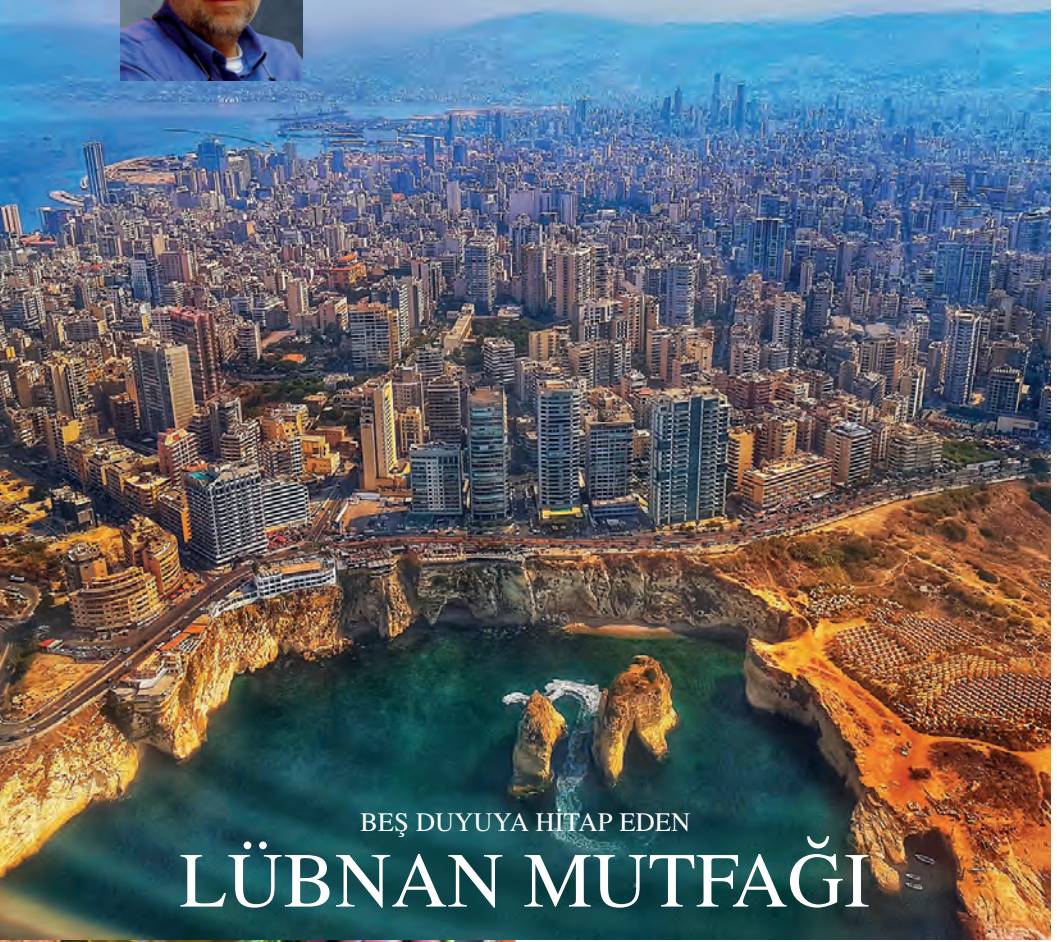
Gelişmenin bir gecede olmaya-çağını ve sabırla ilerlemesi gerektiğini anlatın ve değişimin gerçekleşmesi için destek vermeye devam edin. •

nilaykaratosunbd@gmail.com

Gastro Kültür

Reha Tartıcı

BEŞ DUYUYA HITAP EDEN

LÜBNAN MUTFAĞI

Beyrut / Lübnan

Orta Doğu'da, Doğu ve Batı arasındaki ticaret yolunun üzerinde olan Lübnan'ın mutfak çok zengindir. Binlerce yıllık medeniyetlerin yaşadığı bu bölgede, Arap, Batı ve Doğu kültürü aynı potada erimiş ve zengin bir mutfak kültürü oluşmuştur.

Lübnan Mutfak, Lübnanlıların

yaşam felsefesini ortaya koymaktadır.

Uzun yıllar Osmanlı ve Fransız hâkimiyeti altında kalan Lübnan Ortadoğu'nun Avrupai yüzü olarak da bilinir. Kültürel ve tarihsel bir harmoni içinde yaşayan bu özel ülkenin mutfağının bu durumdan etkilenmesine de şaşırmamak lazım.

Lübnan Mutfağı baharatları, kokusu ve rayihası bol otları, rengârenk sunumları ile oryantalist ama bir yandan da modern bir yemek kültürüne sahiptir. Ege, Akdeniz ve Arap mutfaklarından yoğun şekilde etkilenen Lübnan Mutfağının karma bir Akdeniz Mutfağı özelliği taşıdığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Mezeler, Lübnan Mutfağının olmazsa olmazlarıdır. Semsek, humus, tabule, zahter salatası, çiğ köfte, patlıcan ezme ve kibbe meze zengini olan bu mutfakta öne çıkan lezzetlerdir.

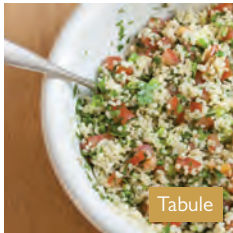
Mutfağında 130 çeşit mezeyi

Mezeler, Lübnan Mutfağının olmazsa olmazlarıdır.

barındıran Lübnan'da bu mezeler ana yemekten önce ekmek ya da lavaşla birlikte tüketilirken zaman zaman bu mezeler ana yemek olarak da servis edilmektedir.

Lübnan Mutfağında nohuda çok önem verilir. Nohudun her türlü mezesini görebilirsiniz. Humus ve

Tabule

Zahter Salatası

Humus

Kibbe

falafel nohut ile yapılan mezeler arasında en bilindik lezzetlerdir. Bu mutfakta önem verilen bir başka lezzet de neredeyse her mezeyi süsleyen zeytinyağıdır. Lübnan, bir zeytin ve zeytinyağı cennetidir. Salatalara ve yemeklere konulan zeytinyağı aynı zamanda sabah, öğlen, akşam değişik karaf ve kâse-lerde sofralarda da sunulur.

Babagannuş, Lübnan mutfağının öncelikli mezelerinden.

Humus ve babagannuş Lübnan mutfağının olmazsa olmaz mezeleridir. Türk Mutfağında da yeri olan bu mezeleri Lübnan'ın lüks restoranlarından esnaf lokantalarına kadar hemen her yerde tatmak mümkündür.

Lübnan Mutfağı hiç kuşku yok ki uzun yıllar hâkimiyeti altında yaşadığı Osmanlı İmparatorluğu'ndan da izler taşımaktadır. Osmanlı'dan kalan izlerin başında bulgur ve acı kullanımı gelmektedir. Bu nedenle Lübnan Mutfağı

Güney Doğu Mutfağını andırmaktadır. Osmanlıdan gelen bir başka etki de yoğurt kullanımıdır. Türk Mutfağından sonra en fazla yoğurt kullanımı Lübnan Mutfağında görülmektedir. Yoğurt ile yapılan çorbalar ve soslar bu mutfağın vazgeçilmezleridir.

Baharat kullanımı da Lübnan Mutfağının öne çıkan özelliklerinden biridir. En bilinen, en meşhur ve en çok kullanılan baharat “zahter”dir. Zahter kekik türünden gelmektedir. Ancak kekikten çok daha aromalı ve lezzetlidir.

Zahterin farklı şekillerde kullanımı görülmektedir. Tazesi, salata malzemesi olarak; tozu, susam unu ve zeytinyağı ile karıştırı-

lıncı, kahvaltı malzemesi olarak kullanılan zahterin kurusu da, zahterli pide malzemesi olarak kullanılmaktadır.

Lübnan'da ana yemeklerde et kadar bakliyat tüketimi de öne çıkmaktadır.

Bulgur, nohut, fasulye ve zeytinyağı cenneti olan bu Ortadoğu ülkesinde ana yemeklerde et kadar bakliyat tüketimi de öne çıkmaktadır. Et yemekleri açısından da oldukça zengin olan Lübnan mutfağında kuzu eti daha fazla tercih edilmektedir. Eti yoğurtla da servis eden Lübnanlılar et yemeklerinde mutlaka sarımsak kullanırlar.

Konumuz olan Lübnan mutfağı hem bilgi, hem tecrübe, hem emek, hem de marifet gerektiriyor. •

rehatarticibd@gmail.com

Gezdikçe Gördükçe
İzlen Şen Toker

Mürefte'de Zeytin Hasadı

Tekirdağ'a bağlı Mürefte'de yaşayan bir büyüğümüz yıllar önce "İki yumurtayı bir sahana yanyana kır, hangisinin Mürefte yumurtası olduğunu söyleyebilirim çünkü lezzetinden anlaşılır." demiş.

Artık ne yazık ki Mürefte'de tavuk besleyen pek kalmamış olsa da bu küçük kasaba, kendine özgü ikliminde ve toprağında yetişen ürünlerle Trakya'nın diğer yerlerinden farklılaşıyor. Özellikle üzüm bağları ve şarapçılık ile adını duyuran Mürefte'nin kuytu köşelerinde mandalina, fındık ve Antep fıstığı ağacı bile yetişebiliyor.

Marmara Denizi kıyısında, etrafı dağlar ve tepelerle çevrili, güneye bakan konumuyla daha ılıman bir iklime sahip olduğundan Gemlik türü zeytin fidanları da burada büyüyüp ağaç olabiliyor. Güney Ege'deki zeytin ağaçlarından farklı olarak soğuğa biraz daha dayanıklı olan bu ağaçlarda yetişen zeytinlerin yüzde sekseni yemeklik olarak

Eskiden zeytin ağaçlarının yetiştirilmesi yıllar sürerken artık aşıllı fidanların üretilmesiyle zeytin fidanları ekildikten bir-iki yıl içinde ürün veriyor.

hazırlanıyor. Mürefte'de bir süredir üzüm üretiminden yeterince gelir elde edemeyen çiftçiler zeytin üretimine yöneldiğinden burada büyük zeytin işletmelerinden ziyade aile zeytinciliği yapılıyor. Çiftçiler ailece çalışarak zeytinliklere bakıyor, zamanı gelince hasadı yaparak zeytinleri tuzluyor, kalan zeytinlerin yağını çıkartıyor, yemeklik ya da yağlık olamayacak zeytinleri de sabun üretimine veriyorlar.

Eskiden zeytin ağaçlarının

yetiştirilmesi yıllar sürerken artık aşıllı fidanların üretilmesiyle zeytin fidanları ekildikten bir-iki yıl içinde ürün veriyor, üç dört yıl sonra da insan boyunda genç bir ağaç olabiliyor. Zeytinliklerdeki çalışmalar tüm yıl devam ediyor; araziler sürülüyor, ağaçlar budanıyor, ağaçlardaki çiçekler açarken ilaçlamaya başlanarak ilaçlama hasada kadar evre evre devam ediyor. Genellikle 15 Ekim'den itibaren zeytinler iyice büyüdüğünde ve

renkleri siyah olduğunda hasat başlıyor. İlk aşamada ağaçların altına kendiliğinden dökülen zeytinler toplanarak zeytinyağı sabun yapımında kullanılıyor. Hasat zeytin dallarındaki zeytinlerin toplanmasıyla devam ediyor. Önce ağaçların

altındaki toprağa üzerine zeytinlerin düşürüleceği "yaygı" denilen zeytin toplama örtüleri seriliyor. Bir zamanlar tamamen elle toplanılan zeytinler şimdi genellikle elle olursa tarak denilen aletlerle dallar tek tek taranarak ya da silkeleme makineleriyle toplanarak yaygıların üzerinde biriktiriliyor. Yaygılar toplanıp içindeki zeytinler plastik kasalara dolduruluyor. Kasalar evlere taşınarak zeytinler eleme makinelerine

Ağaçların altındaki toprağa üzerine zeytinlerin düşürüleceği “yaygı” denilen zeytin toplama örtüleri seriliyor.

bölüm bölüm dökülüp, büyüklüklerine göre en büyüğü 1 olmak üzere 1-2-3-4 numara olarak sınıflandırılıyor. Bu arada zeytin sineği gibi böceklerin zarar verdiği “vuruk” denilen zeytinlerle en küçük boy zeytinler de zeytinyağı ya da sabun olmak üzere ayrılarak yağhanelere götürülüyor. Mürefte’deki çiftçiler genellikle ürünlerini Marmara Birlik Zeytin Kooperatifi’ne ya da tüccarlara satarken kendileri de evlerinde yemeklik zeytin yapıyor.

Yemeklik zeytin sele, şişe ve salamura olmak üzere üç şekilde yapılıyor. Sele zeytin yapımında sepetlere önce bir kat kaya tuzu, sonra bir kat zeytin atılarak, sepet sırayla kat kat

tuz ve zeytinle dolduruluyor. Bir ay kadar beklendikten sonra zeytinin acı suyu sepetin altına süzülünce zeytinler yenecek duruma geliyor. Şişe yönteminde ise zeytinler beş veya on litrelik pet şişelere dolduruluyor. Beş litrelik şişelere yarım, on litrelik şişelere bir çay bardağı ince tuz konularak kapakları kapatılıp şişeler yan yatırılıyor. Haftada bir gün kapakları açılarak şişedeki havaları çıkarılarak, şişeler çevrilerek tuzun zeytinlerin

Şişe yönteminde zeytinler beş veya on litrelik pet şişelere dolduruluyor.

içine işlenmesi sağlanıyor. Altı ay sonra zeytinler yenecek duruma geldiğinde yenilecek zeytinler içinden alınarak daha sonra yenilecek olanlar aynı şişede su içinde saklanabiliyor. Salamura zeytin hazırlama yönteminde de zeytinler büyük bidonlara veya depolara doldurulduktan sonra üzerine tuzlu su dökülüp, en üste ahşap tahtalar ve

koşulları zeytinlerin kalitesini ve verimini olumsuz etkileyebiliyor. Örneğin tam çiçeklenme zamanında yağmur, fırtına, rüzgar ve soğuk olursa çiçek meyveye dönemediği için zeytin miktarı düşüyor. Zeytin hasadı da Ege'ye göre daha soğuk bir mevsimde genellikle 15 Ekim-30 Kasım arasında yapıldığı için zeytinin toplanması ve

işlenmesi yağmurlu, soğuk ve hatta karlı havalara denk gelebiliyor.

Mürefte'nin arazi yapısının engebeli ve zeytinliklerin de daha küçük, parça parça arazilerde olması da çiftçilerin işini zorlaştırıyor. Tepeleri inip çıkarak eğimli arazilerde çalışmak; bir araziden diğer araziye gitmek verimliliği düşürerek maliyeti olumsuz etkiliyor.

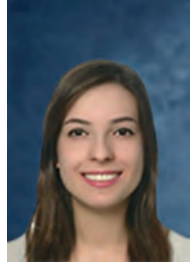
Çiftçiler her yeni yıla o yıl zeytinden iyi bir verim alma umuduyla başlıyor. Her yıl aynı emeği verseler de siyah inci taneleri gibi yaygılara düşen zeytinler onları bazen mutlu, bazen mutsuz ediyor. Artan maliyetler nedeniyle giderek zorlaşan zeytinciliğin iyiye gitmesini, ülkemizdeki zeytin ağaçlarının yaşamaya ve zeytinlerini bizimle paylaşmaya devam edebilmesini diliyorum. •

izlensentokerbd@gmail.com

taşlar konularak bu ağırlıklarla iyice bastırılıp bekletiliyor. Bu yöntemle tuzlanan zeytinler seleye göre çok daha uzun süre saklanabiliyor.

Ben de Ekim ayı sonunda Mürefte'deki zeytin hasadına tanıklık edip çiftçilerle konuşunca zeytinciliğin ne kadar çok emek istediğini daha iyi anlıyorum. Mürefte'deki koşullar çiftçileri daha da çok zorluyor. Ağaçlara ve toprağa ne kadar iyi bakılırsa bakılsın, hava

Susam Sokağı'nın Çocuk Gelişimine Etkileri

Televizyon izlemenin çocuklar için yararlı olmadığı sürekli uzmanlarca vurgulanır. Ancak teknolojinin gelişmesi ve televizyonun ulaşılabilir bir iletişim aracı olmasıyla günümüz dünyasında hiç televizyon izlemeyen çocuk yoktur diyebiliriz. Çocuklar her ne yaşlarına uygun programları izleseler de bu programların çocuk gelişimine bir katkısı yoktur.

Böyle programlar, eğer ebeveynler çocuklarıyla beraber izler, programla ilgili yorumlar yapar, çocuklarına program boyunca olan olaylar hakkında sorular

soruyorsa gelişime olumlu yönde katkı sağlar. Bunun için çocuklarla birebir olmasa da etkileşime giren programların sayısı artmıştır. Örneğin, Kaşif Dora'da, Dora izleyicilerden yardım istemekte ve sonrasında ne yapacağını söylemeden önce izleyiciye gerekli süreyi vermektedir. Ancak Dora'dan çok daha önce bir başka program çocuk gelişimine katkı sağlamasıyla akıllara gelebilir: Susam Sokağı.

Susam Sokağı'nı izleyen üç yaşındaki çocuklar, diğerlerine göre daha üstün öğrenme becerileri sergileyip gelişim testlerinde daha yüksek notlar almışlardır.

Beyin gelişimi anne karnında başlayıp yirmili

yaşlara kadar devam etse de ilk seneler sosyal, bilişsel ve duygusal gelişimi için en önemli yıllardır. Ancak herkesin aynı şartlarda doğmadığını düşünürsek, herkese eşit olanaklar sağlamak ve herkesin gerekli eğitimi alması çok zordur.

Özellikle sosyoekonomik düzeyi düşük ailelerde kelime dağarcığı, derslerde başarı ve okula başlamaya hazır hissetme, sosyoekonomik düzeyi yüksek ailelere göre daha geride kaldığı gözlemlenmiştir. Bu farkı azaltmak adına tarihin en büyük ve pahalı girişimlerinden olan Susam Sokağı adlı program tasarlanmıştır.

1960'lı yıllarda program başladığından itibaren yapımcılar, bu programı üç ve beş yaşındaki çocuklar için daha etkili bir eğitim aracı yapmak için geliştirmeye uğraşmış, programı geliştirmeyi asla bırakmamışlardır. Susam

Sokağından önce çocuk programları yok değildi ancak bunlar kâr amacı güden ve çocuk gelişimi hakkında eğitilmiş olmayan yapımcılar tarafından genelde iki sunucunun karşılıklı konuşmasına dayanan programlardı. Bu nedenle neyin gelişime olumlu yönde katkı sağladığı, neyin daha hızlı ya da yavaş olduğu henüz bilinmiyordu. Programı izleyen çocukların, izledikten dört hafta sonrasına kadar programda öğrendiklerini hatırlatabildikleri gözlemlenmiştir. Üç hafta boyunca izleyen bir grupta hiç izlemeyen grup arasında önemli ölçüde öğrenme farkları ortaya çıkmış, bu fark altı haftadır izleyen grupta hiç izlemeyen hatta izleyen ama ilk gruba göre daha az izleyen grup arasında da daha büyük olarak gözlemlenmiştir.

Daha sonra yapılan çalışmalar göstermiştir ki üç yaşında programı izleyen çocuklar, beş yaşındaki programı izlemeyen çocuklara göre daha üstün öğrenme becerileri sergileyip yapılan harf ve rakam tanıma, şekiller, vücudumuzdaki organları tanıma, hayvanları tanıyıp isimlendirebilme gibi testlerde daha yüksek skorlar almışlardır.

Bununla birlikte Susam Sokağı bir ebeveynle beraber çocuğun izlemesini gerektirmese de çocukların program sırasında şarkı söyleyerek ekranda olanlara katılması, hatta en azından ekrana karşı konuşmalarının bile olumlu sonuç verdiği rapor edilmiştir. 1990 ve 1995'te yapılan uzun soluklu başka

Araştırmalar Susam Sokağı'nı izleyen çocukların izlemeyenlere göre, harf, rakam, şekil tanıma ve hayvan isimlendirebilme gibi testlerde daha yüksek puanlar aldıklarını göstermiştir.

araştırmalar da Susam Sokağı'nı etkileri araştırılmış ve daha önce yapılan araştırmaların kelime dağarcığına, yazılı ve konuşulan kelimelerin tanınma oranlarına olumlu yönde etki ettiği gibi sonuçları doğrulamıştır.

1990'da yapılan başka bir araştırma sadece üç ve beş yaş arasındakileri değil beş ve yedi yaş arasındakileri de araştırmalarına katmışlardır. Ancak araştırmanın sonucu göstermiştir ki bu tarz bir programdan beş ve yedi yaş arasındaki çocuklar üç ve beş yaş arasındakilerden daha az yarar görmekteler. Bunun sebebi üç ve beş yaş arasındaki çocukların beyinleri

kendilerinde yaşça büyük olan gruba göre daha plastik yani şekillendirilmeye daha elverişli olmasındır. Beyin gelişimi yirmili yaşlara kadar devam etse de bazı beceriler daha küçük yaşlarda kazanılmalıdır. Bununla beraber yapılan diğer araştırmalar Susam Sokağının sadece

çocukken Susam Sokağı izleyenlerin izlemeyenlere göre akademik açıdan daha başarılı olduğu görülmüştür.

Sonuç olarak, televizyonu çocuklarımızın hayatından zararlı olduğu gerekçesiyle tamamen

çıkarmak yerine kontrollü ama bir yandan da kaliteli ve eğitici programlar izlemeye teşvik etmek onların gelişimine de olumlu yönde etki edecektir. Eğitici ve öğretici programları küçük yaşlardan ebeveynlerle etkileşim halindeyken izlemek çocukların gelişimine ileriki hayatlarında başarılı olmaları için çok büyük avantajlar sağlayabilir. •

sedemdemirbd@gmail.com

Susam Sokağı'nın sosyal gelişime de katkı sağladığı kanıtlanmış, programı izleyen çocuklarda izlemeyenlere göre daha gelişmiş empati yeteneği olduğu gözlemlenmiştir.

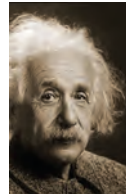
kelime dağarcığı veya rakam tanıma gibi becerileri değil sosyal gelişime de katkı

sağladığı, programı izleyen çocukların izlemeyenlere göre empati yeteneklerinin daha gelişmiş olduğu gözlemlenmiştir.

Ayrıca Susam Sokağı'nın etkileri sadece üç ve beş yaşlarında değil, ergenlerde de gözlemlendiği,

Kaynaklar:

- Fisch, S. M., & Truglio, R. T. (Eds.). (2014). G is for Growing: Thirty Years of Research on Children and Sesame Street.
- Fisch, S. M. (2014). Children's Learning From Educational Television: Sesame Street and Beyond.
- Lesser, G. S. (1974). Children and television: Lessons from Sesame Street.
- Wright, J. C., Huston, A. C., Murphy, K. C., St. Peters, M., Pinon, M., Scantlin, R., & Kotler, J. (2001). The Relations of Early Television Viewing to School Readiness and Vocabulary of Children From Low Income Families: The Early Window Project. Child Development, 72(5), 1347-1366.

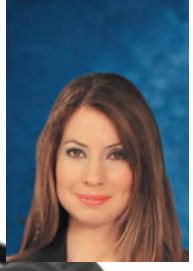

Bir ülkenin geleceği o ülke insanlarının göreceği eğitime bağlıdır.

Albert Einstein

Neler Olmuyor ki Dünyada

Sezin San Sungunay

Bisiklette Cep Telefonu ile Konuşmak Yasak

Bisiklet kullanımının en yoğun olduğu ülkeler arasındaki Hollanda'da, bisiklette cep telefonu ile konuşmanın yasaklanması için kanun çıkarılıyor. Meclis'te olandıktan sonra 2019 Temmuz ayında yürürlüğe girecek olan taslağa göre, daha önce motorlu araç kullananlar

için getirilen cep telefonu yasağına, bisiklet de eklenecek. Buna göre kulaklık olmadan cep telefonu ile konuşmaları halinde bisikletlilere 230 Avro para cezası verilecek.

2 Film Gibi Hayatta Kalma Mücadelesi

Derme çatma sal ile okyanusta sürüklenen Endonezyalı balıkçı Aldi Novel Adilang, 49 gün sonra Panama bandıralı bir gemi tarafından kurtarıldı. Sadece birkaç

günlük erzağı kalan Adilang, bu süre içinde yakaladığı balıkları, kulübeden söktüğü tahtaları yakıp pişirerek yedi ve kıyafetlerinden süzdüğü tuzlu deniz suyunu içerek hayatta kaldı. Gördüğü 10'dan fazla geminin dikkatini çekmeyi başaramayan Adilang, bu süre içinde çok korktuğunu ve sürekli ağladığını söyledi. Balık avlamak için kullanılan ve 125 kilometre açığa demirlenen "rompong" adı verilen yüzen bir kulübede 6 aydır hiç karaya çıkmadan tek başına çalışan Endonezyalı balıkçı, kulübesinin halatlarının 14 Temmuz'da fırtınada kopması sonucu sürüklenmeye başlamıştı.

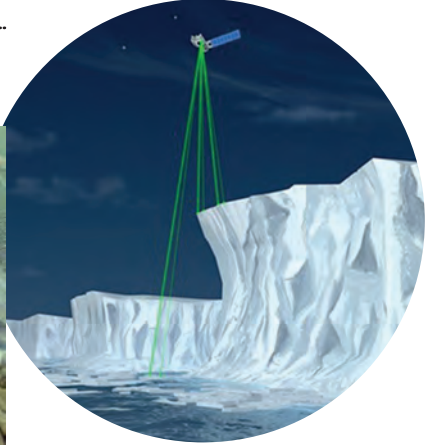
3 Çocuklarla İlgili Vahim Tablo

UNICEF ve Dünya Bankası'nın açıkladığı rapora göre; 2017 yılında dünyada 15 yaşın altındaki 6,3 milyon çocuk, yani her beş saniyede bir çocuk ölenebilir hastalıklar nedeniyle hayatını kaybetti. Ölenebilir çocuk ölümlerine neden olan hastalıklar arasında zatürre,

sıtma ve ishalin ön sıralarda yer aldığı belirtildi. Bazı çocukların doğduğu çevre, içinde bulundukları toplumdaki çatışma ve şiddet olaylarının da onların ölmesine yol açan faktörler olduğu belirtildi. Rapora göre, 2017'de ölen çocukların 5,4 milyonunu beş yaşın altındaki çocuklar oluşturuyor. Özellikle Sahra Çölü'nün altındaki Afrika ülkelerinde ve Güney Asya'da, yeni doğan bebeklerin yaşama ihtimalleri diğer zengin ülkelere oranla 9 kat daha az.

4 Nasa'dan Yeni Bir İnceleme

Kutuplardaki buzul değişimlerini incelemek amacıyla NASA uzaya uydurdu. NASA'dan yapılan açıklamaya göre; buzul uydusuyla Grönland ve Antarktika buzullarının kalınlıkları, buzullardaki erime oranı ve buna bağlı olarak deniz seviyesindeki değişimler, orman kanopileri ile

bulutlarının yüksekliği ölçülecek. Yüksek teknoloji bir lazer sistemi taşıyan uydu, ölçümleri lazer ışınlarıyla yapacak. Uydudan Dünya'ya gönderilen lazer ışınlarının geri dönüş süresine bakılarak, buzullardaki incelme miktarı hesaplanacak.

5 Köpek ile Terapi

Floransa kentindeki Careggi Hastanesi'nde, komadan çıkmış ve yoğun bakımda tedavisi süren

hastalara yaklaşık 3 yıldır hayvanlı terapi uygulanıyor. Yoğun bakım servisinde halen farklı cinslerden 5 köpek hizmet veriyor. Özel bir eğitimden geçirildikten sonra görevlerine başlayan terapi köpekleri, haftada iki kez, karakterlerine en uygun görülen hastalarla vakit geçiriyor.

Köpekler yoğun bakım servisine girmeden önce özel dezenfektanlarla temizleniyor. Ardından, köpek eğitmeni, doktor ve fizyoterapistler eşliğinde hastanın yatağına götürülüyor. Hastanın hareket kapasitesine

göre köpekleri okşamayı, oyunlar oynaması amaçlanıyor. Hastane doktorlarına göre; köpekler hastaların iyileşme sürecine büyük katkı sağlıyor.

6 Katil Balinaların Nesli Tükeniyor

Amerika Birleşik Devletleri'nde yayımlanan bilim dergisi Journal Science, dünyadaki Orcinus Orca'lar, bilinen adıyla katil balinaların en az yarısının yok olduğunu ortaya çıkardı.

351 katil balina üzerinde yapılan araştırma, kimyasal maddelerin bağışıklık sistemlerini çökerttiğini gösterdi. Tehlikenin hızla yayılmasının temel nedeni, dişi balinaların yavrularını

emzirirken zehirli maddeleri süt yoluyla aktarması. Özellikle sanayi ülkelerinin kıyısında yaşayan balinalar, tehlikeye doğrudan açık.

Kuzey Denizi ve İspanya kıyılarından silinen bu türün yaşamı; İngiltere, Cebelitarık, Japonya, Brezilya kıyıları ve kuzey doğu Pasifik'te de tehlikede.

7 Banka Müdürünün İlginç Hikayesi

İtalyan basını, "Robin Hood" olarak adlandırdığı banka müdürünün hikayesini yazdı. Müdür Gilberto Baschiera'nın, kredi başvurusu reddedilen ya da maddi

durumu kötü olan banka müşterilerinin hesaplarına azar azar para aktardığı ortaya çıktı. Bankacının planı krediler çıktıktan sonra aldığı parayı sahiplerine iade etmektir. Ancak bazı krediler çıkmayınca ve bazı müşteriler de "ödünç" parayı iade etmeyince Baschiera'nın sistemi açık vermeye başladı. Baschiera'nın, 7 yıl içinde 1 milyon Euro'nun üzerinde parayı zenginlerin hesaplarından alıp durumu iyi olmayanların hesaplarına aktardığı tespit edildi.

8 Sivrisinekleri Yok Edecek Yöntem

Bilim insanları, her yıl yüzbinlerce insanın ölümüne yol açan sivrisinek türlerini kontrol altına alacak bir yöntem geliştirdi. Popülasyonun tamamen ortadan

kalkması için gen düzenlemesine gidildi. Araştırmacılar, laboratuvar ortamında, 450 normal sivrisineğin arasına genetiği değiştirilmiş 150 sivrisinek karıştırdı. Hem erkek, hem dişi özelliklerine sahip olan sivrisinekler üreme kabiliyetini kaybederek yok oldular. Dünyada 3 bin 500 sivrisinek türünden sadece 200'ü insanları sokuyor ve hastalık bulaştırıyor. Geliştirilen yöntemin en büyük sorunu ise sivrisineklerin yok edilmesinin uzun vadede ekosisteme etkisi. Bu etki bilinmediği için bilim insanları başka çözüm arayışında.

9 Özçekim Öldürüyor

ABD Ulusal Tıp Kütüphanesi tarafından yapılan bir araştırma, 2011-2017 arasında dünya genelinde 259 kişinin tehlikeli "selfie" yani özçekim yaparken hayatını kaybettiğini gösterdi. Selfie kaynaklı ölümlerin en fazla görüldüğü ülkeler Hindistan, Rusya, ABD ve Pakistan. Bu dönemde Türkiye'de de 5 kişi selfie çekerken yaşamını yitirdi. •

sezinsansungunaybd@gmail.com

KASIM AYI ÇÖZÜMLER SAYFASI

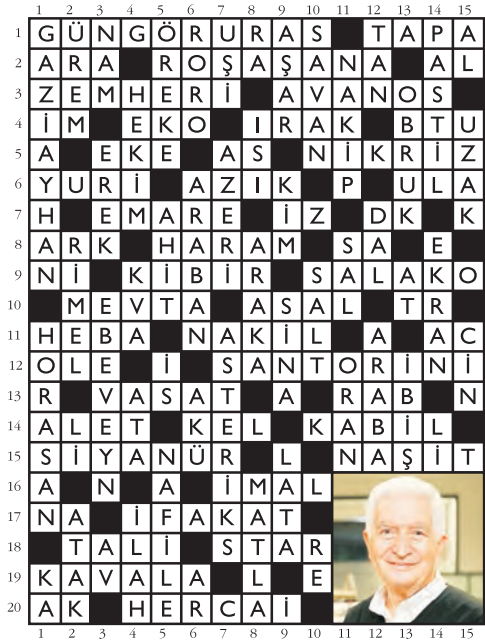
1-(a) İplik eğirme aracı	6-(d) Kavisli kısa kılıç	11-(d) Ahşap korniş
2-(c) Kilit açar	7-(b) Kargaşa	12-(b) Ressam sehпасı
3-(b) Sargı	8-(a) Ergenlik sivilcesi	13-(b) Romalı asker birliği
4-(c) Şikayetçi	9-(c) Uzun bluz	14-(d) Halat sargısı
5-(c) Gösteriş	10-(a) Yetişkin	15-(a) Serüven, macera

"Bilginizi Denetleyin"

- 1-(a) Nahçıvan
 2-(b) Elvis Aaron Presley
 3-(a) Karabibik
 4-(b) Danimarka
 5-(c) Gaziantep
 6-(d) Malakari
 7-(c) Uluslararası
 8-(a) Hatepsut
 9-(c) Almanca
 10-(d) Graham Sayısı
 11-(b) Samiye Cahid Morkaya
 12-(b) Masdar

Kare Bulmaca

YARININ BÜYÜKLERİ

Gönderi adresi:

Sedef Cad. 2446 Ada, 1. Parsel, A Blok, Kat: 3,

Da: 16, Ataşehir, 34750 İstanbul

e-posta: butundunya@butundunya.com.tr

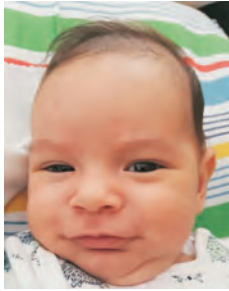
(e-posta ile göndereceğiniz fotoğrafların 150 KB'den fazla olmamasına lütfen özen gösteriniz.)

Öykü ve Sena Serin, Ankara

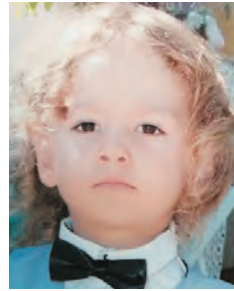
Zeynep Leyla Çalışkan,
İstanbul

Ata Ernar, Ankara

Deniz Nisa Büyüülü,
Adana

Yağız Ege Duyar,
Dubai

Derin ve Yalın Özden, Ankara

Dilbeste Aydın, İskenderun

Ela Soykurt, *Antalya*

Deniz Özden, *Antalya*

Nida Hoşceylan, *İstanbul*

Aysima Aydemir, *Ankara*

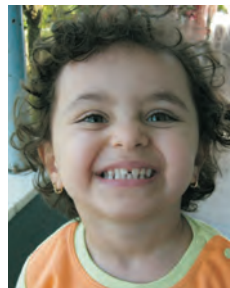
Derin Vural, *Diyarbakır*

İlga Küllü, *Bursa*

Barlas Serbes, *Kırklareli*

Hüsnâ Koçhan, *Bursa*

Atacan Bozacı, *Muğla*

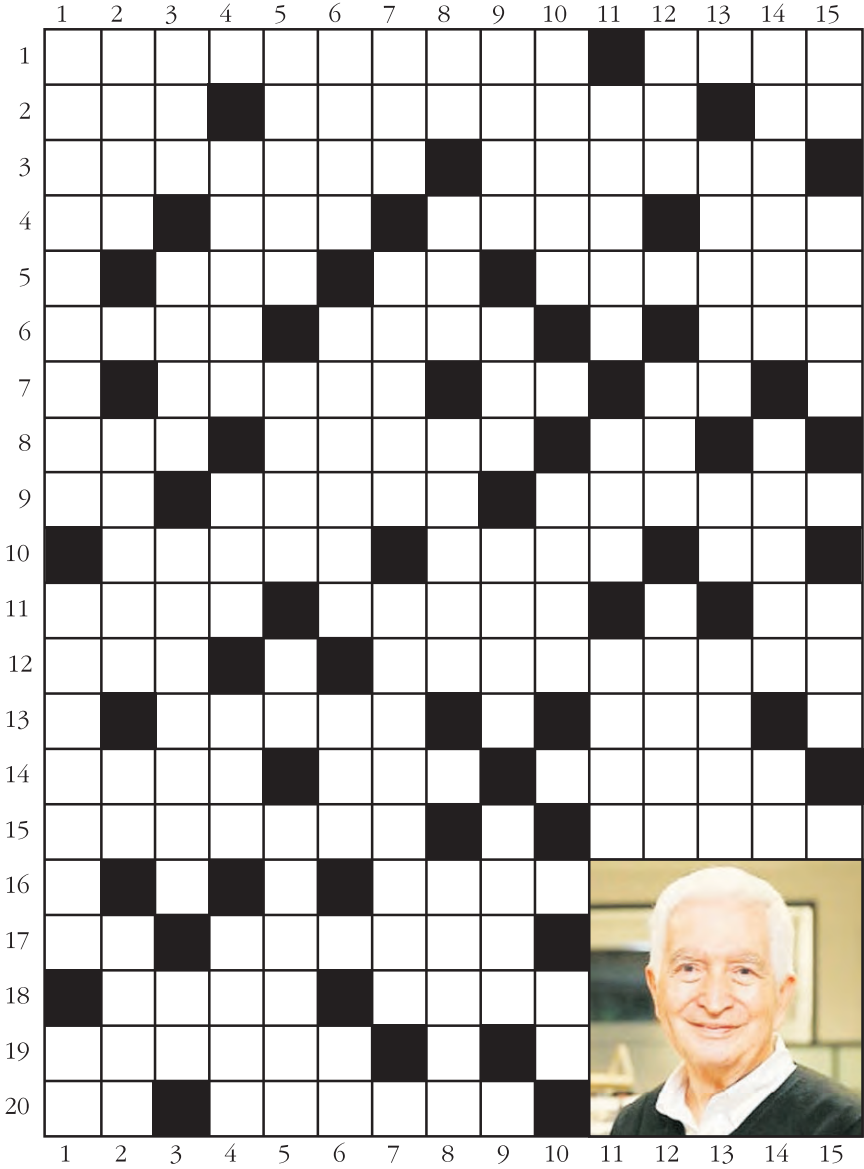
Sevil Yücelen, *Ankara*

Ersin Emin Kuzkaya, *İstanbul*

Öykü Şener, *İstanbul*

Bulmacanın çözümü 151. sayfadadır.

Bulmaca

Filiz Leloğlu Oskay

SOLDAN SAĞA:1-Geçtiğimiz günlerde yitirdiğimiz fotoğrafta görülen ekonomist, gazeteci ve akademisyenimiz.- Şişe gibi dar delikleri tıkamaya yarayan mantar. **2-Fasıla.-**Musevilikte yılbaşı olarak kutlanan iki günlük bayram.-Hile. **3-Kışın** en şiddetli zamanı.-Nevşehir'in çömlekleri ile ünlü bir ilçesi. **4-İşaret.-**Ses yankısı.-Asya'da bir ülke.-Genellikle ısıtıcılarda kullanılan enerji birimi. **5-Büyük,** yetişkin kimse.-Bir spor takımındaki gözde oyuncu.- Klasik Türk müziğinde, dizisi bir sekizli içinde gösterilebilen basit görünüşlü bir birleşik makam. **6-'.....'** Gagarin' (Uzaya ilk giden Sovyet kozmonot).-Yiyecek, besin. Muğla'nın bir ilçesi. **7-Belirti,** iz.-Yeşim Ustaoglu'nun bir filmi.-Danimarka'nın plaka işareti. **8-Su yolu.-**Din kurallarına aykırı olan.- Nazi hücum kıtası. **9-Nikelin** simgesi.- Kendini beğenme, başkalarından üstün tutma.-Kemal Sunal'ın rol aldığı bir film. **10-Ölmüş** kimse.-Sadece bire ve kendine bölünen sayılar.-Türkiye'nin plaka imi. **11-Hiçbir işe** yaramadan yok olma, boşa gitme.-Ulaştırma.-Aktinyumun simgesi. **12-İspanyolların** sevinç ünlemi.-Ege'de Yunanistan'a ait turistik bir ada. **13-Ortalama,** belli bir standardın üstünde olmayan.-Tanrı. **14-'Nazik**' (Aziz Nesin'in bir yapıtı).-Saçı olmayan.- Asya'da bir başkent. **15-Hidroslanik asidin** tuzu veya esteri olan çok güçlü bir zehir.-'Adile' (1987 yılında aramızdan ayrılan merhum sinema sanatçımız). **16-Üretim.** **17-Sodyumun** simgesi.-Hastalıktan sonraki iyileşme dönemi. **18-İkinci** derecede, ikincil.- Sinema, tiyatro veya müzikhol sanatçısı, yıldız. **19-Yunanistan'ın** kuzeyinde bulunan bir liman kenti. **20-Bir renk.-** Hiçbir şeyde kararlı olmayan veya konudan konuya geçiveren.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1-'Ahmet ' (1987 yılında yitirdiğimiz Türk Halk Müziği derleyicisi ve sanatçımız).-Erzurum'un bir ilçesi.-Kiloamperin kısa yazılışı. **2-Faiz.-**Bir makyaj malzemesi.-Lityumun simgesi.-Düşüncesizce her işe atılan. **3-Şan,** şöhret.-Amaç, gaye.-Anne, baba.-Şikar. **4-Doktor.-**Kilo volt amper biriminin kısa yazılışı.-Ced.-Tanrı. **5-Eğril-**mekte olan yün, keten gibi şeylerin tutturulduğu, bir ucu çatal değnek.-Antlaşma.-Duman lekesi.- Yararsız, boşa giden. **6-Bir** deniz taşımacılığı türü.-Türk musıkisinde bir makam.-Üreteç.-Bir alan ölçüsü birimi. **7-Osmanlı İmparatorluğu'nun** Afrika kıtasında toprak kaybettiği en son antlaşma.-Azerbaycan halkından olan.-Gerard Depardieu'nun da rol aldığı bir film. **8-Eski** Mısır'da güneş tanrısı.-Hararet.-İri taneli bir bezelye türü.- Gök cisimlerinin doğduğu yer. **9-Tarım** ürünlerinden alınan onda bir oranındaki vergiler.-Rudyard Kipling'in bir yapıtı.-Arap Yarımada-sının Mısır ile birleştiği yerde bir üçgen oluşturan yarımada.-Dar ve kalınca tahta. **10-Pamuk** ipliğinden yapılan kalınca kilim.- İçinde yabancı bir öge bulunmayan.-Bir nota. **11-Bir** kavmin, kabilenin başkanı veya onun vekili.-Altı düz ilkel bir ırmak taşıtı.-Cezayir'de bir liman kenti. **12-Güneş** doğmadan önceki alaca karanlık.-Şube, branş.-'..... Sevdası' (Recaizade Mahmut Ekrem'in bir yapıtı). **13-Karstik** yöre-lerde görülen yanları dik, uçurum niteliği taşıyan, ağzı dar ya da geniş, derin doğal kuyu.-Bir binek hayvanı.-Orta oyununda çoğu kez aptal uşak rolünü oynayan komedyen. **14-Genellikle** boğaz enfeksiyonlarına karşı ağızda emilerek kullanılan ilaç.-Monitör.-Lityumun simgesi. **15-Bir** renk.-Nuri Bilge Ceylan'ın ödüllü filmi.-Alkol oranı yüksek sert bir içki.

Satranç

Mustafa Yıldız

43. SATRANÇ OLİMPİYATI

Gürcistan'ın Batum kentinde düzenlenen 43. Satranç Olimpiyatı'nda Çin, erkekler ve bayanlar kategorilerinde birinci oldu. Türkiye Satranç Milli Takımları turnuvayı, erkekler kategorisinde 42. kadınlar kategorisinde 24. sırada bitirdi.

Mustafa Yılmaz - Kiril Georgiev (Makedonya), 11. Tur

Siyahın h4'teki ata saldırısına Yılmaz, çok çetin bir karşılık buluyor: **20.Axd5! Vf8** (21...Fxd5 22.Fxd5+ Şh8 23.Af3 Beyaz önemli bir piyon kazanmış oldu.) **21.Af6+ Şh8** (21...Şg7 daha kötü.) **22.d5 Aa7 23.Ah5+ Şg8 24.Af6+ Şh8 25.Ae4+ Vg7 26.Axg5 Kc7** Açarak şahlarla bir piyon daha kaptıran siyah c7 ve f5 piyonlarını olası saldırılardan koruyor. **27.Axf7+ Kxf7 28.Vxg7+ Şxg7 29.Ka1** Siyah terk etti. Açmazla alınan a7 atının savunulması zor. **1-0**

Ekaterina Atalık - Diana Baci (Moldova) 11. Tur

Vezire karşılık iki kale almayı seçiyor Atalık, yoksa kalite geride oynamak zorunda. **21.Vxc8 Kxc8 22.Kc8+ Şf7 23. Fe3** (21.Kd1!?) **23...Ve6 24.Kc7+ Şg8 25.a4 h6 26.h4 f6 27.h5 Vd8 28.Kc3 Vf6 29.Kc8+ Şh7 30.Kd1 Vf7 31.Ff4 Vxh5** (h piyonunun yitirilmesi iyi olmadı. Vezirin e2 piyonuna baskısı nedeniyle 32.Fxd6 yapılamıyor.) **32.Şf1 Vf7 33.Kd8 g5? 34.Fxd6 Fc4 35.Kc8 Şg6** (Beyaz, 36.Kc7 ile veziri açmazla almayı tehdit ediyordu.) **36.Fe5 Şh5** Siyah şah dönüşü olmayan yola girdi. **37.Kc6 Fd5 38.Kf6 Vd7 39.Şg1 Fc4 40.Şh2 Fxe2** Beyaz, h dikeyinde atak düzenlemek için e2 piyonunu feda etti.) **41.Kh1 e3 42.Şg1+ Şg4 43.f3+! Ff3 44.Fh3+ Şh5 45.Fxf5+ Fxh1 46.g4+** Siyah terk etti. **1-0** (Veziri almaya gerek yok, bir hamle sonra mat oluyor. **46...Şh4 47.Kxh6+#!**)

Vahap Şanal – İlja Sirosh (Estonya), 9. Tur

İşte burada kalite fedasının tam sırası. **39.Kxd6 Şxd6 40.Kc6+ Şe7** Şah olay mahallinden uzaklaştırıldı. (40...Şd7 41.Ac5+ at çatalı) **41.Ac5 Ka7** (41...Kbxc7 42.d6+ piyon çatalı) **42.d6+ Şf7 43.d7 Kcxc7 44.d8=V** Siyah terk etti. **1-0** (44...Kc6 45.Vd5+ ve vezir çatalı ile beyaz kaleyi geri alır.)

Emre Can – Watu Kobese (Güney Afrika Cum.), 7. Tur

Siyah, gerginliğe daha fazla dayanamıyor ve taşları eksiltmeye yöneliyor. Ne de olsa az taşın hesabını yapmak daha kolaydır. **35...Kxh5** Burada Beyaz, hangi fili almalı? **36. Kxe6 Fe5** açmazdaki file sıkıntı verir endişesiyle belki de Can, b2'deki fili aldı. Öncesinde **36.Kxb7+ Şah** temposu da varmış. **36.Kxb2 Kf8** Siyah, **37.Kf1** ile şahmat tehdit ediyor. **37.Kxb7+ Şh8 38.Şg1 Fxc4** Siyah yine mat peşinde. **39.Kd1 Fxa2 40.Kdd7 Fe6??** Yedinci yataydaki kale bataryası Siyah'a hata yaptırdı. **41.Fe5+** Siyah terk etti. **1-0** (41...Kxe5 42.Kh8+ Şg8 43.Kbg7+# veya 41...Şg8 42.Kg8+ Şh8 43.Kh8+#) Taşların havada uçuştugu oyunu Beyaz kazandı.

Betül Cemre Yıldız –Angelina Fransson (İsveç), 10. Tur

Siyahın fil çifti var ama konumu hiç de iç açıcı değil, taşları rakip alana geçip etkili olamıyor. **24.Kb5!** Hedef, zayıf a5 piyonu. **24...h5 25.Ab3 Ka7 26.Kxa5 Kxa5 27.Axa5 Va8** İşte a piyonu düştü. **28.Fa6 Ff7 29.Ab3 Kb8 30.Fb5 Ff6 31.Kb1 g5** Siyah umudunu şah kanadındaki piyon hareketlerine bağlıyor. **32.Şf1 Kg8 33.a5! Ac8 34.Fa6 Aa7 35.Fb7! Vb8 36.Ad2 Vd8 37Vf2 Ac8 38.Fxc8 Vxc8 39.Kb7 h4 40.h3 Va8 41.Va7 Vxa7 42.Kxa7 Kc8 43.a6! Fd8 44.Kb7** Siyah terk etti. Çünkü a piyonunun yükselişi durdurulamıyor. **1-0**

mustafayildizbd@gmail.com

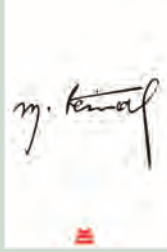

Bize Gönderilen Kitaplardan

Mustafa Kemal

Yılmaz Özdil

Kırmızı Kedi
Yayınları

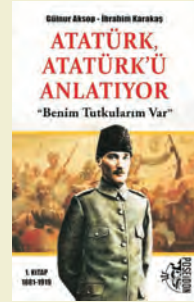
Atatürkçüyüm. Ama bugüne kadar okuduğum bütün Atatürk kitaplarına baktığımızda, elbette içlerinde gerçekten muhteşem eserler var. Ancak Atatürk biyografisi olarak, kaynak, referans kitap diye kullanabileceğimiz kitap yok. Yani Atatürk biyografileri var ama gerçekten Mustafa Kemal'i çocukluğundan ölümüne kadar karakter özelliklerinden yeme içme alışkanlıklarına, arkadaşlıklarına kadar detaylı bir şekilde ele alan, anlatan biyografi yok... Atatürk biyografileri eğitim sistemi içinde yer almadığı için buradan kaynaklanan boşlukları değerlendirip, bir alternatif tarih yazma çabası ile tam tersine Atatürk'ü karalayan, iftira atan, somut yalanlarla dolu Atatürk biyografileri var piyasada. İşte ben bu duyguyla yola çıktım. Mustafa Kemal'in kişisel özelliklerine odaklanarak, 8-8,5 sene kitap, belge, rapor, akademik çalışma, tez,

belgesel, hatıra, kişisel notlar, haber kupürleri, arşiv bilgisi gibi 2 bin civarında bu tür belge ve evrak okudum, notlar aldım. O notlardan 7 bin sayfa özet... okurken ve yazarken kendimin de bilmediği binlerce bilgi ile karşılaştım ve bunların hepsini bir araya getirdiğimde, bir Mustafa Kemal sevdalısı ve Atatürkçü olarak benim bilmediğim 10 binlerce bilginin yer aldığı bir kitaba dönüştü... Atatürk biyografisi yazdığını iddia eden insanların çoğu benzer kaynaklardan faydalandılar. Ama somut yalanlar barındırıyor o biyografilerin çoğu. Dolayısıyla ben hiçbir otosansür uygulamadan, eğip bükmeden, çarpıtmadan, Atatürk'e dair hiçbir bilgiyi gizlemeden somut kaynak referans kitap yazdım."

Atatürk Atatürk'ü Anlatıyor

"Benim
Tutkularım Var"

Gülner Aksop,
İbrahim Karakaş

Poseidon Yayınları

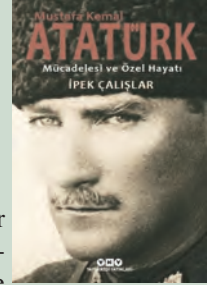
Atatürk gibi Kasım ayında aramızdan ayrılan Mete Akyol'un en büyük isteği Atatürk'ü yediden

yetmişe herkese anlatabilmek, tanıtabilmek, yaşamak ve yaşatmaktır. Bu doğrultuda çabalayan Bütün Dünya, Atatürk'e ilişkin yayınlara, yapıtlara da yer veriyor. 8 yıllık bir emeği ürünü olan bu kitap, Atatürk'ün kendi ağzından yaşam öyküsü. Tamamen kendi yazdığı günlükler, mektuplar, verdiği röportajlar, anıları ve dönemin belgeleri, günümüz Türkçesine uyarlanarak hazırlanan 4 ciltlik dizinin ilk kitabı 1881-1919 döneminin kronolojik panoraması. İttihat ve Terakki, Birinci Dünya Savaşı, Çanakkale Savaşı, Osmanlı'nın son döneminin siyasal ve sosyal olayları, çöküşü, Kurtuluş'u hazırlayan, Cumhuriyet'e şekil veren fikirler, olaylar ve kişiler... Yapıt yakın tarihi bir dünya lideri olan Atatürk'ün bakış açısından okuyabilme olanağı sunuyor. 25 Ocak 1914 Atatürk şunları söylüyor: "Benim tutkularım var, hem de pek büyükleri. Bu tutkularımın, yüksek yerler ele geçirmek ya da büyük paralar elde etmek gibi, maddi emellerin doyumuyla ilişkisi bulunmuyor. Ben, bu tutkularımın gerçekleşmesini, yurduma büyük yararları dokunacak, bana da başarıyla yerine getirilmiş bir görevin iç rahatlığını verecek büyük bir düşüncenin başarısında arıyorum. Bütün hayatımın ilkesi bu olmuştur. Ona çok genç yaşında sahip oldum ve son nefesime kadar da onu koruyacağım."

Mustafa Kemal Atatürk - Mücadelesi ve Özel Hayatı

İpek Çalışlar

Yapı Kredi Yayınları

Benzersiz bir biyografi: "Atatürk'ü, Latife

Hanım'ın hayatını yazarken yakından tanımaya başladım. Eşi ile eşit ilişki kurmaya çalışan Atatürk çok ilgimi çekti... Halide Edib'i yazarken onu çalışma arkadaşı bir kadının güzeliyle yeniden tanıdım. Üçüncü kitabım için beni heyecanlandıracak bir isim ararken, tek bir kişiyle ilgilendiğimi fark ettim. Anlatılması zevkli ama yazılması çok zor bir isim, dokunulmazlıkları olan bir büyük kişilikti. Ama o da çocuk olmuş, annesinin dizinin dibinde ağlamış, âşık olmuş, keyiflenmiş, kederlenmişti... Makbule'nin 1950'li yılların gazete sayfalarında kalmış... anlatımlarının Atatürk biyografilerinde yer bulamamış olması herkes için büyük kayıptı. Çocukluk ve delikanlılık yıllarının geçtiği Selanik ve çevresinde keyifli bir yolculuk yaptım... babasının gömüldüğü Hortacı Camii'nin (Rotondo) bahçesinde oturdum...

Bir Fotograf Bin Sözcüğe Bedeldir

Gönderi: CEMAL ÖZTÜRK, TRABZON

Abone Olun Bütün Dünya Kapınıza Gelsin

Bütün Dünya tüm okurlarına kaçırılmayacak bir fırsat sunuyor.
Dergisine düzenli olarak ulaşmak isteyen okurlarımız
yenilenen abonelik sistemimizle dergilerine daha kolay ulaşacak.
Bir telefonunuz veya e-posta mesajınızla aboneliğinizi başlatın,
bir yıl boyunca Bütün Dünya'nız her ay kapınıza gelsin.

Öğrencilere
%50
İndirim

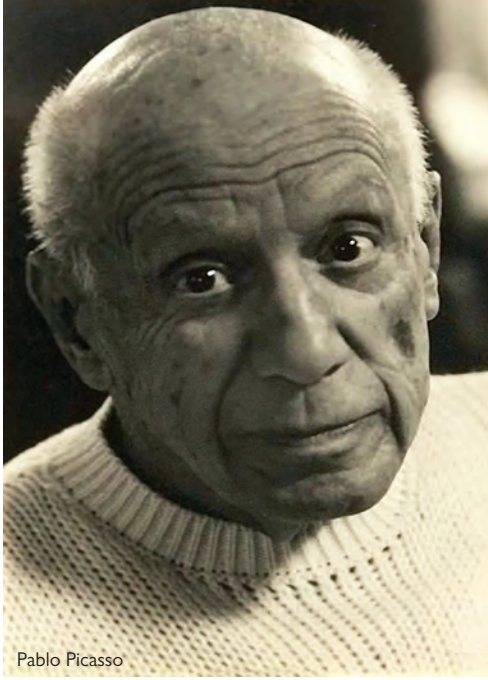
Öğrencilerimize yönelik %50 indirimli avantaj kampanyası yeni yılda da devam ediyor. Öğrencilerimiz öğrenci belgelerinin fotoğrafını ileterek bireysel aboneliklerini başlatabilir, %50 indirimli dergilerini bir yıl boyunca her ay düzenli olarak alabilirler.

Bütün Dünya Abone Servisi
Tel-WhatsApp: 0541 725 74 11
E-posta: abonebd@gmail.com

Bütün Dünya

ARA GÜLER

Pablo Picasso

Yazı Devrimi'nde doğdu. "Ben Cumhuriyet çocuğum!" derdi.
Sinemacılığın her dalında çalıştı. Muhsin Ertuğrul'un öğrencisiydi.
Adını, imzasını, ruhunu ve ustalığını taşıyan özel fotoğraf makinesi
üretildi. Afrodisyas, Nemrut, Nuhun Gemisi... onun keşifleriydi. Russel,
Churchill. Toynbee, Dali'yi fotoğrafladı.
"Bir ustanın, bir ustaya armağan ettiği, bir ustanın fotoğrafı"ydı, dostu
Mete Akyol'a verdiği Picasso diası. Geride dünyayı aydınlatan ışıklar,
1 milyon fotoğraf ve belge bırakarak sonsuzluğa gitti.